

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Випускна робота бакалавра

на тему «Green banking та його розвиток в Україні»

Виконала: студентка 4-го курсу, групи 401-ЕФ
Спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Кулинич А. О.
Керівник: д. е. н., професор Онищенко В. О.
Рецензент: Бондаренко О. Д.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних посилань
Кулинич А. О.
Підтверджую достовірність даних, використаних
у роботі
Кулинич А. О.

Полтава, 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ GREEN BANKING.....	7
1.1. Концепція green banking: сутність та особливості розвитку.....	7
1.2. Інструменти та переваги застосування green banking.....	15
1.3. Міжнародний досвід розвитку green banking та його регулювання в Україні.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ GREEN BANKING В УКРАЇНІ.....	30
2.1. Дослідження використання green banking в Україні та світі.....	30
2.2. Фінансово-економічна характеристика діяльності АБ «Укргазбанк» як лідера «зелених» ініціатив в Україні.....	42
2.3. Аналіз показників «зеленого» фінансування у банківській сфері України.....	60
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ GREEN BANKING В УКРАЇНІ.....	69
3.1. Виклики та загрози розвитку green banking в Україні.....	69
3.2. Напрями вдосконалення інструментів політики «зеленого» інвестування та використання green banking для післявоєнного відновлення України.....	75
ВИСНОВОК.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	91
ДОДАТКИ.....	98

				ВР	401-ЕФ	20036
	П. І. Б.	Підпис	Дата	<i>Green banking та його розвиток в Україні</i>		
Розроб.	<i>Кулинич А. О.</i>					
Перевір.	<i>Онищенко В. О.</i>					
Н. Контр.						
Затверд.	<i>Кулик В. А.</i>					
				Літ.	Арк.	Акрuschів
				60	3	98
				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		

ВСТУП

У сучасному світі, коли екологічні проблеми стають все більш актуальними, важливість сталого розвитку і переходу до «зеленої» економіки зростає. В цьому контексті особливу роль відіграє green banking, який передбачає використання фінансових інструментів для підтримки екологічно чистих та енергоефективних проєктів. Для України, яка стикається з викликами екологічної та економічної нестабільності, розвиток green banking може стати важливим фактором у забезпеченні сталого економічного зростання та екологічної стійкості.

Актуальність теми. Необхідність адаптації української банківської системи до сучасних екологічних викликів та інтеграції країни у глобальні тенденції сталого розвитку визначає актуальність дослідження. Впровадження green banking сприятиме зменшенню негативного впливу на довкілля, підвищенню енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії. Крім того, розбудова зеленої економіки допоможе залучити міжнародні інвестиції та технології, необхідні для модернізації інфраструктури, підвищення конкурентоспроможності, а також відновлення країни після військового конфлікту.

Дослідженням концепції green banking займається ряд видатних зарубіжних вчених: Н. Капур та Р. Гупта, Т. Баумс та А. Чан, К. Тара та Р.Кумар, Н. Роббінс та Д. МакДеніелс, Раад Мозіб Лалон, С. Бахл, Х. Сінгх та Б. Сінгх, Марк Г. Доцур та Саншайн Меннінг. З вітчизняних наукових дослідників питанням розвитку green banking займається О. Веклич.

Мета дослідження. Метою написання дипломної роботи є дослідження green banking та аналіз його розвитку в Україні та світі, виявлення основних проблем та подальших перспектив розвитку green banking в Україні, зокрема у відновленні економіки після військового конфлікту.

Відповідно до поставленої мети в роботі виокремлено наступні **завдання**:

- розкрити сутність та особливості розвитку концепції green banking та вивчити інструменти та переваги застосування green banking;
- проаналізувати міжнародний досвід розвитку green banking та його регулювання в Україні;
- дослідити використання green banking в Україні та світі;
- провести фінансово-економічну характеристику діяльності АБ «Укргазбанк» як лідера «зелених» ініціатив в Україні;
- проаналізувати показники «зеленого» фінансування у банківській сфері України;
- виявити виклики та загрози розвитку green banking в Україні;
- запропонувати напрями вдосконалення інструментів політики «зеленого» інвестування;
- оцінити можливості використання green banking для післявоєнного відновлення України.

Об'єктом дослідження є процес впровадження принципів green banking в банківську систему України.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади впровадження та розвитку green banking в Україні, а також їх вплив на стійкий розвиток економіки країни.

Методологія й методика дослідження. У бакалаврській роботі використано такі методи дослідження: загальнотеоретичні методи індукції та дедукції, узагальнення, систематизації, класифікації, теоретичний та порівняльний аналізи, математично-статистичні, а саме метод вертикального аналізу – для визначення структури фінансових показників діяльності банку, горизонтального – для дослідження динаміки розвитку досліджуваних показників, графоаналітичний – для наочного представлення результатів розрахунків. Розрахунки здійснювались із використанням Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Інформаційну базу дослідження становлять праці вітчизняних та зарубіжних вчених, які присвячені теоретичним

аспектам green banking та сталого розвитку, нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банківської системи та впровадження «зелених» ініціатив в Україні, постанови та статистичні дані Національного банку України, статистичні та аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, міжнародних фінансових організацій, звіти та аналітичні матеріали Climate Bonds Initiative, Bloomberg, Global Sustainable Investment, дані з офіційного сайту та фінансова звітність АБ «Укргазбанк», дані з офіційного сайту АТ «Укрсіббанк», експертні інтерв'ю та інші ресурси Інтернет.

Практична значимість. Практична значимість отриманих результатів полягає в розробці пропозицій щодо впровадження та розвитку green banking в Україні, які можуть використовуватися банківськими установами, державними органами та компаніями. Це дозволить банкам підвищити свою конкурентоспроможність та ефективно залучати інвестиції, державним органам – створити сприятливу нормативно-правову базу для підтримки екологічних ініціатив, а бізнесу – отримати доступ до зеленого фінансування для реалізації екологічних проєктів, що сприятиме сталому економічному розвитку країни.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 98 сторінок, 15 таблиць, 20 рисунків, список літератури з 60 джерел та 3 додатки. Відповідно до одного із підпунктів роботи була написана апробація у вигляді тез.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ GREEN BANKING

1.1. Концепція green banking: сутність та особливості розвитку

Концепція green banking ґрунтується на стрімкому зростанні суспільного усвідомлення необхідності збалансованого економічного розвитку, що враховує не лише економічні інтереси, але й екологічні та соціальні міркування. Перші ознаки такого підходу з'явилися ще в середині 20-го століття, коли виникли перші організації та рухи, спрямовані на захист навколишнього середовища. Однак сам термін «green banking» з'явився лише згодом.

Варто зазначити, що сфера бізнесу банків та концепція сталого розвитку протягом значної кількості часу розглядалися як несумісні та непридатні для впровадження в їхню практичну діяльність поняття (табл. 1.1).

Крім того, бізнес-логіка фінансового посередництва характеризувалася широким розподілом дій і відповідальності за можливі негативні наслідки в економічному, соціальному та екологічному вимірах. Спроби створити стимули для відповідальної, довгострокової поведінки, спрямованої на сталий розвиток, здавалося б, суперечили реальним ринковим стимулам, які були спрямовані на короткострокову, індивідуальну та максимальну вигоду.

Таблиця 1.1

Різниця між традиційними бізнес-моделями банків з концепцією сталого розвитку

Показник	Концепція сталого розвитку	Традиційні бізнес-моделі
1	2	3
Мета	Соціальна справедливість, захист довкілля, та економічний розвиток	Максимізація прибутку

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Час	Довгостроковість (основним критерієм для прийняття рішень є забезпечення позитивних ефектів у майбутньому)	Короткостроковість (достатньою умовою для прийняття таких заходів вважається досягнення банками достатніх економічних вигод від впровадження певних заходів у поточному періоді)
Ефект для екології	Охорона навколишнього середовища: сьогодні та в майбутньому	Розгляд впливу діяльності на навколишнє середовище на незначному рівні
Ефект для соціуму	Рівні можливості є пріоритетом для всіх, забезпечуючи доступність і справедливість для різних поколінь	Байдужість до соціального впливу кредитних установ на економічних суб'єктів
Відкритість	Заохочення активної участі громадськості	Лише межах вимог законодавства обмежена прозорість та підзвітність. Вважається, що публічне розкриття інформації розглядається як загроза внутрішній безпеці

Джерело: [48]

У глобальному контексті ідея сталого розвитку стала важливою і широко визнаною, певним чином, стратегічною концепцією, яка має значний вплив на процеси прийняття рішень на всіх рівнях управління – від міжнародного, національного, регіонального та до рівня окремої компанії. Розуміння сталого розвитку як філософії, та її втілення через конкретні плани, дії, норми та механізми на глобальному рівні пройшли певний еволюційний процес.

Першою згадкою про green banking є Triodos Bank, заснований у 1980 році в Нідерландах. Triodos Bank запровадив стратегію «зелених» фондів у 1990 році і відтоді відіграє активну роль у реалізації «зелених» ініціатив для фінансування екологічно чистих програм і проєктів. Однак лише у 21 столітті концепція green banking стала більш конкретною. Це пов'язано з тим, що більше уваги стало приділятися необхідності та умовам мінімізації негативного впливу банківської діяльності на навколишнє середовище. Це було досягнуто завдяки низці заходів, таких як: скорочення використання паперу, запровадження електронного

документообігу та використання відновлюваних джерел енергії в банківському обслуговуванні клієнтів.

У 2003 році розпочався розвиток green banking, коли була сформована парадигма екологічно та соціально відповідального фінансування. Управління екологічними та соціальними ризиками в проєктах було офіційно визнано в документі «Принципи Екватора» [42].

«Принципи Екватора» спрямовані на управління соціальними та екологічними ризиками при фінансуванні проєктів, вони застосовуються до проєктів вартістю 10 мільйонів доларів США і вище. Вони поділяють фінансовані проєкти на групи (А, В і С), кожна з яких має певний рівень екологічної безпеки. Наприклад, до групи А належать найбільш небезпечні для довкілля проєкти. Водночас, всі групи проєктів мають мінімальні вимоги до екологічної та соціальної відповідальності.

Одним із важливих моментів у розвитку інституту green banking було створення Міжнародного об'єднання ціннісно-орієнтованого банківництва (Global Alliance for Banking on Values) у 2009 році. На сьогодні основним напрямком діяльності асоціації є заохочення банків до підвищення їх соціальної відповідальності у бізнесі.

Далі, починаючи з 2010-х років, у міжнародній науковій літературі спостерігається зростання дослідницького інтересу до соціально-орієнтованого банкінгу. Так, еволюція парадигми сталого розвитку призвела до появи концепції сталого банкінгу, як сукупності наукових поглядів на соціально відповідальне банківське обслуговування. Biswas N. [3], Cornée S. та Szafarz A. [6], прихильники цієї концепції та розглядають її як соціально орієнтований банкінг, що базується не лише на економічних критеріях, але й на соціальних, етичних та екологічних критеріях.

Розвиток наукового розуміння «відповідального» банкінгу призвів до появи кількох напрямків досліджень (рис. 1.1), що вивчають діяльність фінансових установ, які не ставлять на перше місце максимізацію економічної ефективності за будь-яку ціну.

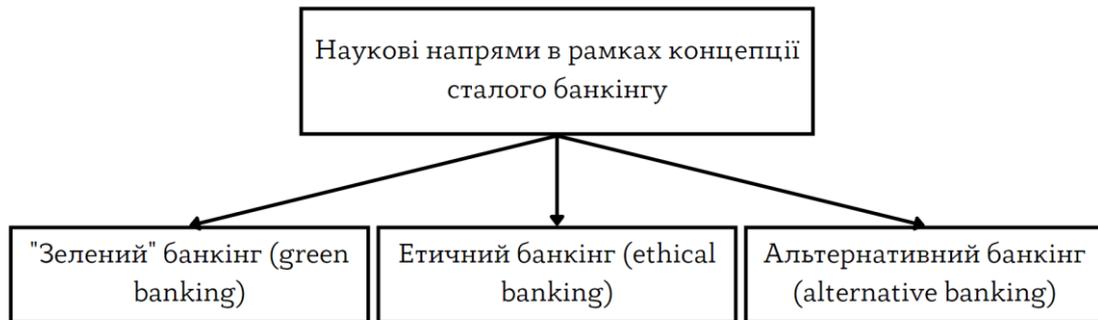

Рис. 1.1. Концепція сталого банкінгу

Деякі дослідники, такі як Bahl S. [1], Singh H. та Singh B.P. [20], Prasetyo M.H. [16] та Kapoor N. [10], досліджують екологічно відповідальний банкінг у рамках концепції green banking. Ця концепція базується на вирішенні ширших екологічних проблем, таких як зміна клімату, забруднення повітря та втрата біорізноманіття, і має на меті збалансувати економічні вигоди з ефективним врахуванням екологічних стратегій. Прихильники концепції green banking стверджують, що довгострокові економічні проекти, які враховують закони природи, в кінцевому підсумку є економічно ефективними. У той же час, проекти, які не враховують довгострокові екологічні наслідки, можуть бути шкідливими.

У дослідженнях авторів San-Jose L. [19], Paulet E., Parnaudeau M., Relano F. [15], аналізується питання «етичного» банкінгу, під яким розуміється банківська діяльність, що базується на принципах економічної стійкості, екологічної відповідальності, соціальної інтеграції, етики та прозорості.

У своїй роботі Butzbach O. та Mettenheim K. [4] розглядають «альтернативний» банкінг як нову форму банківської діяльності, покликану генерувати не лише економічні вигоди, але й соціальні та екологічні переваги.

Фінансові аспекти green banking детально вивчали такі дослідники, як Kapoor N. та Gupta R. [11], Dombret A. та Kenadjian P. S. [7], а також Тага К. та Kumar R. [21]. Вони визначають green banking як екологічно відповідальний бізнес у банківському секторі з концепцією збалансованого поєднання

економічних та екологічних вигод. Прихильники цієї концепції вважають, що довгострокові економічні проекти можуть бути ефективними лише тоді, коли вони враховують екологічні чинники. Вони вважають, що інвестиції, зроблені без урахування впливу на довкілля, не будуть прибутковими в довгостроковій перспективі.

З точки зору використання сучасних фінансових інструментів, деякі дослідники вказують на значні переваги green banking на ринках капіталу. Наприклад, Robins N. та McDaniels J. вказують на вдосконалення банківської діяльності через розробку нових методологічних підходів до аналізу екологічних ризиків та оцінки природного капіталу, а також дослідження зв'язків між екологічними та фінансовими факторами, що впливають на кредитну діяльність банків [18].

У таблиці 1.2 наведені трактування визначення green banking іноземними авторами.

Таблиця 1.2

Трактування визначення green banking іноземними авторами

Автор	Визначення
1	2
Lalon R.M. [12]	Green banking – будь-яка форма банківської справи, від якої країна і нація отримує екологічні вигоди. Традиційний банк стає «зеленим» банком, спрямовуючи свої операції на поліпшення довкілля. Green banking також включає розробку інклюзивних банківських стратегій, які забезпечать економічний розвиток та екологічний ефект
Капур N., Jaitly M., Gupta R. [11]	Green banking – поєднання операційних поліпшень, технологій і звичок клієнтів у банківському бізнесі, спрямоване на підвищення дбайливого ставлення до довкілля та зменшення вуглецевого сліду
Bahl S. [1]	Green banking – це новий стратегічний імператив розвитку екологічно безпечних банківських практик для захисту навколишнього середовища
Singh H., Singh B.P. [20]	Green banking – це проактивний і «розумний» спосіб мислення, заснований на розумінні того, що кроки, зроблені сьогодні для захисту навколишнього середовища, принесуть користь майбутнім поколінням
Dotzour M.G., Manning S. [8]	Green banking – це банківська модель, яка створює можливості для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та дозволяє приватному сектору бути економічним бенефіціаром природоохоронної діяльності

Незалежно від предмета дослідження, екологічні чинники визнаються необхідною складовою соціально відповідального банкінгу в усіх розглянутих

підходах. У цьому контексті термін green banking вважається більш звичним і поширеним.

На жаль, вітчизняні науковці, ще не прийшли до єдиної думки щодо визначення поняття green banking. Однак, О. Веклич формує свою думку таким чином: «Green banking як сучасний тренд у західних фінансових колах вважається особливою екологічно дружньою філософією ведення бізнесу в банківському секторі, яка просуває використання ресурсозберігаючих екологічно безпечних технологій та продуктів для зменшення шкоди довкіллю внаслідок операційної діяльності фінансових інституцій щодо стимулювання запровадження екологічних проєктів на засадах екологічно й соціально відповідального фінансування» [25].

Світова мережа «зелених» банків (Green Banks Network) дає таке визначення «зелених» банків: «Зелений» банк – це фінансова установа з узагальненою капіталізацією, створена спеціально для сприяння приватним інвестиціям у кліматично стійку внутрішню інфраструктуру та інші сфери, що мають низький вміст вуглецю, та інші «зелені» сектори [34].

Узагальнюючи всі дослідження, можна стверджувати, що green banking – це концепція, згідно з якою банки прагнуть сприяти сталому розвитку шляхом підтримки екологічної стійкості та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Отже, огляд основних напрямів досліджень green banking дозволяє зробити висновок, що більшість авторів вивчають цю сферу банківської діяльності з метою досягнення трьох основних переваг: оптимізації економічної ефективності, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та покращення соціального іміджу банків. Загалом, проаналізовані підходи до оцінки green banking відображають зміну сприйняття банківських практик. Однак, якщо говорити про дослідження питань післявоєнної відбудови та розвитку green banking на ринках, що розвиваються, та у внутрішньому фінансовому секторі України, то досліджень цього напрямку банківської діяльності відчутно бракує, особливо у зв'язку зі значними зовнішніми та

внутрішніми викликами, що стоять перед нашою країною (фінансово-економічні та екологічні наслідки військової агресії).

У 2012 році була створена Мережа сталого банкінгу та фінансів (SBFN), це спільний проєкт Міжнародної фінансової корпорації (IFC) та об'єднання фінансових регуляторів і банківських асоціацій з країн, що розвиваються. Слід зазначити, що у 2020 році Україна приєдналася до і SBFN за участі Національного банку України та Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

У 2015 році було зроблено ще один важливий крок у міжнародній інституційній підтримці green banking. В рамках Фінансової ініціативи ООН (UNEP Financial Initiative) було розроблено робочий план до 2030 року з розробки рекомендацій щодо розвитку green banking, який складається з 17 глобальних Цілей сталого розвитку [46]. Цілі сталого розвитку є всебічними та актуальними для всіх країн, проте кожна держава визначає свої пріоритетні цілі, які є насамперед необхідними для досягнення.

У якості постійного члена ООН, Україна долучилася до ініціативи сталого розвитку та взяла на себе зобов'язання досягти 17 Цілей сталого розвитку. Після підписання Президентом України Указу «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» у 2019 році, центральні відомства працюють над моніторинговими звітами щодо оцінки прогресу досягнень Цілей сталого розвитку в Україні [17].

Також у 2015 році було створено Коаліцію зеленого інфраструктурного інвестування (Green Infrastructure Investment Coalition). Метою коаліції було об'єднати державні установи, міжнародні організації та банки для спільної роботи у фінансуванні «зелених» проєктів.

У 2017 році найбільші банки Європи взяли ініціативу щодо створення Сталої фінансової ініціативи (Sustainable Finance Initiative) з метою розвитку інфраструктури для сталого фінансового сектору.

Таким чином, відбувається перехід від green banking до просування сталого фінансового сектору. Це означає, що кредитні установи все частіше беруть до

уваги не лише екологічні аспекти, такі як: пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до них, а й соціальні, економічні та аспекти корпоративного управління [60].

Важливо зазначити, що впровадження «зеленої» філософії в українських банках спрямоване не лише на екологічні аспекти, а й на скорочення витрат. У своїх відділеннях банки впроваджують енергозберігаючі технології для зменшення операційних витрат та активно використовують інформаційні технології. Першим банком в Україні, який запровадив «зелену» філософію, став грецький «Піреус Банк МКБ».

Сучасні «зелені» банки стають ще більш комплексними, що свідчить про не лише включення екологічних аспектів в свою діяльність, але й соціальну відповідальність, яка відповідає Стратегії сталого розвитку ООН.

Увага до green banking, яка зростає в останні роки свідчить про розширення свідомості суспільства та компаній щодо необхідності впровадження екологічних та соціальних аспектів у банківську діяльність.

Варто зазначити, що стрімкий розвиток концепції green banking зумовлений не лише зростанням екологічної свідомості, а й через реальні виклики, що постають перед суспільством.

Визнаючи, що фінансовий сектор відіграє важливу роль у вирішенні цих проблем, він прагне ініціювати та спільно працювати над рішеннями, які сприятимуть сталому економічному зростанню та збереженню природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Green banking охоплює широкий спектр діяльності – від сприяння розвитку відновлюваної енергетики, до підтримки сталого використання ресурсів у виробництві та споживанні. Банки активно застосовують принципи «зеленого» кредитування для підтримки фінансування проєктів з енергоефективності, відновлюваної енергетики та скорочення викидів парникових газів. Крім того, банки використовують «зелені» облігації для фінансування екологічно чистих проєктів.

Отже, green banking не лише сприяє сталому економічному розвитку, але й підтримує збалансований підхід до фінансової діяльності, який враховує потреби сьогодення без шкоди для майбутніх поколінь чи довкілля.

1.2. Інструменти та переваги застосування green banking

Розвиток банківської діяльності та системна диверсифікація конкурентних стратегій на світовому ринку банківських послуг створюють нові умови для «зелених» банків. Для того, щоб отримати сильну конкурентну перевагу, «зеленим» банкам необхідно пропонувати різноманітні фінансові продукти для екологічних програм і проєктів для широкого кола клієнтів – від підприємств і корпорацій, до домовласників і приватних осіб. Ця тенденція до посилення основних процесів є довгостроковою, стійкою та неминучою і наразі проявляється у розвитку фінансових інструментів green banking, таких як: кредитування, «зелене» страхування, сек'юритизація активів, «зелені» інвестиції, «зелені» облігації та інше (рис. 1.2) [59].

Ці механізми відіграють важливу роль у фінансуванні та підтримці екологічно орієнтованих проєктів та ініціатив. Позики, підвищення кредитних обмежень та часткові кредитні гарантії дають змогу клієнтам отримати фінансування для екологічних проєктів, таких як: впровадження енергоефективних технологій або розвиток відновлюваної енергетики [59].

Крім того, вони дозволяють не лише надавати фінансову підтримку для реалізації таких проєктів, а й стимулюють бізнес та індивідуальних клієнтів до використання більш сталого підходу у своїй діяльності. Зокрема, енергоефективні технології та відновлювана енергетика сприяють зменшенню викидів та покращенню екологічної ситуації в цілому. Крім того, банк може розвивати спеціальні програми та послуги, спрямовані на підвищення екологічної свідомості серед клієнтів, надаючи консультації та рекомендації щодо використання екологічних рішень у своїй повсякденній діяльності. Такий підхід сприяє не лише заощадженню коштів та покращенню фінансових

результатів, а й сприяє збереженню довкілля та забезпечує екологічність в майбутньому.

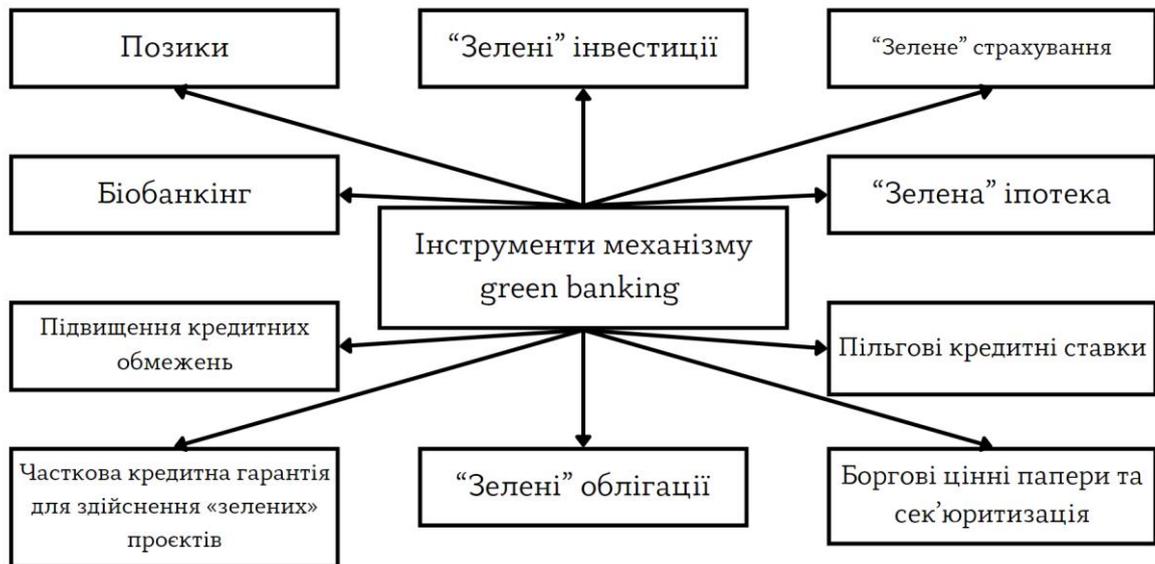

Рис. 1.2. Комплекс основних інструментів механізму реалізації green banking [44]

«Зелені» інвестиції спрямовані на підтримку підприємств і проєктів, які демонструють високі екологічні стандарти або сприяють захисту навколишнього середовища.

Ці інвестиції охоплюють широкий спектр сфер, включаючи енергоефективність, відновлювані джерела енергії, «зелені» будівлі, поводження з відходами, екологічно чистий транспорт, технології очищення води та повітря, а також «зелену» інфраструктуру.

Зелені інвестиції сприяють досягненню ряду важливих цілей, які включають: зменшення викидів парникових газів, збереження природних ресурсів, підвищення рівня життя, покращення здоров'я населення та зменшення екологічних ризиків. Крім того, вони сприяють створенню нових ринків та робочих місць у секторах, пов'язаних з екологічною інфраструктурою та технологіями.

Україна розвиває зелені інвестиції, зосереджуючи увагу на енергоефективності та відновлюваній енергетиці. Зелені інвестиції в Україні

сприяють не лише сталому розвитку країни, а й сприяють залученню іноземних інвесторів та розвитку міжнародного співробітництва в цій сфері.

Однак, існує кілька факторів, що перешкоджають поширенню «зелених» інвестицій в Україні. По-перше, нестабільні економічні показники, високі відсоткові ставки та зростання інфляції ускладнюють ситуацію. По-друге, Україна має великий технологічний розрив у порівнянні з розвиненими країнами, що ускладнює реалізацію інновацій. Третім фактором є низький рівень інноваційної активності, який поглиблює цей розрив, що призводить до зниження інвестиційної привабливості України. І вирішальним фактором є, зростання корупції, яка є ендемічною в Україні, що перешкоджає сталому розвитку та довірі до бізнес-середовища.

Захист від ризиків, пов'язаних з навколишнім середовищем та зміною клімату, таких як стихійні лиха та забруднення забезпечує «зелене» страхування. Також до «зеленого» страхування можна віднести автострахування, яке характеризується стягуванням з клієнтів нижчих ставок страхових премій, якщо вони користуються електричними чи гібридними автомобілями, або якщо вони вибирають перероблені деталі під час ремонту своїх авто. Це ще один спосіб, яким банки підтримують «зелені» ініціативи, допомагаючи своїм клієнтам робити більш екологічно свідомі вибори. Тим самим вони стимулюють людей до збереження навколишнього середовища та використання більш екологічно чистих автотехнологій.

Основні аспекти «зеленого» страхування включають:

- екологічні ризики: екологічні страхові поліса оцінюють і покривають ризики, пов'язані з несприятливим впливом на навколишнє середовище, таким як стихійні лиха, забруднення та зміна клімату;

- стимули для сталого розвитку: зелені страхові компанії можуть використовувати механізми стимулювання для підтримки сталого розвитку, наприклад, заохочувати клієнтів використовувати екологічно чисті технології та практики;

– продукти, орієнтовані на навколишнє середовище: страхові компанії можуть пропонувати певні продукти для захисту від ризиків для навколишнього середовища, наприклад страхування втрат врожаю через негоду або страхування від забруднення;

– сприяння інноваціям: зелене страхування може сприяти новим технологіям та інноваціям у сфері сталого розвитку, підтримуючи страхові продукти, які заохочують впровадження зелених технологій і практик.

«Зелена» іпотека та пільгові кредитні ставки заохочують споживачів обирати екологічні будівельні та житлові проекти. Ці ініціативи приносять фінансову вигоду та стимулюють зацікавленість клієнтів у виборі екологічно чистих та енергоефективних будівельних рішень.

Спеціальні умови кредитування, такі як знижені процентні ставки або пільгові умови погашення, роблять «зелену» іпотеку привабливою альтернативою для тих, хто бажає інвестувати в екологічне житло.

«Зелені» облігації та боргові цінні папери залучають інвесторів до вкладення коштів у проекти, які спрямовані на скорочення викидів парникових газів та підвищення енергоефективності. Вони функціонують так само, як і інші корпоративні та державні облігації. Позичальники випускають ці облігації для фінансування проектів, спрямованих на покращення стану навколишнього середовища. Інвестори, які купують ці облігації, отримують дохід, коли облігації погашаються. Крім того, часто існують податкові пільги для тих, хто інвестує в зелені облігації. До групи «зелених» облігацій відносяться такі види облігацій, як «кліматичні», «блакитні», «лісові», «облігації на збереження природи» та інші.

На українському ринку почали з'являтися екологічні інвестиції, і це стало можливим завдяки прийняттю законів та укладенню Україною міжнародних угод, асоціацій та зобов'язань. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» розширив розуміння поняття

«зелених» облігацій та визначив напрямки фінансування та осіб, які можуть втілювати або фінансувати екологічні проєкти [45].

Сек'юритизація активів, тобто об'єднання різних видів активів та випуск під них цінні папери та подальший продаж їх інвесторам дозволяє банкам та фінансовим установам мобілізувати капітал для підтримки екологічно чистих проєктів шляхом випуску цінних паперів на ринку.

Це дозволяє банкам розширювати можливості фінансування таких проєктів, тим самим залучаючи інвесторів, зацікавлених у екологічних та соціально відповідальних інвестиціях. Такий підхід сприяє розвитку екологічного ринку цінних паперів та збільшенню інвестицій у сферу сталого розвитку.

Сек'юритизація активів також сприяє диверсифікації ризиків для інвесторів, оскільки дозволяє їм інвестувати в багато різних проєктів і типів активів. Це створює більше можливостей для інвестування в екологічні та стійкі проєкти, що відповідають вимогам сталого розвитку та екологічної стійкості.

Більша доступність фінансування через сек'юритизацію активів допомагає забезпечити необхідне фінансування для ініціатив, спрямованих на скорочення викидів парникових газів, покращення якості повітря та води, а також підвищення ефективності використання енергії та відновлюваних джерел енергії.

«Зелене» банківське кредитування означає будь-який вид кредитного продукту, наданий спеціально для фінансування або рефінансування екологічних проєктів, як нових, так і вже існуючих. Це може включати як повне, так і часткове фінансування, і може надаватися за ринковою або нижче ринкової процентною ставкою [2, 13].

Варто зазначити, що банківські кредити наразі є основним інструментом фінансування довгострокових проєктів «зеленого» спрямування. У той час як банки традиційно не зацікавлені у пролонгації кредитної заборгованості позичальників, а позичальники не зацікавлені у високих відсоткових ставках. «Зелені» кредити, які надані відповідно до корпоративних кредитних політик,

розроблених та затверджених банківськими установами, можуть не лише суттєво оптимізувати структуру кредитного портфеля банку, але й знизити рівень кредитного, економічного та юридичного ризику, тим самим, підвищити репутацію бренду та посилити конкурентоспроможність на ринку.

«Зелені» банківські кредити поділяються на корпоративні, індивідуальні та проєктне фінансування. Корпоративні кредити, це власне, коли банки видають позики компаніям, чи то малим, чи вже великим, щоб ті могли інвестувати у зелені проєкти. Це може бути все, від відновлювальної енергетики до кліматично стійкого сільського господарства. Іншими словами, банки підтримують бізнеси, щоб ті могли розвивати «зелені» ініціативи.

Індивідуальні кредити, це коли банки видають позики простим людям. Наприклад, якщо хтось хоче купити енергоефективне обладнання для будинку чи екологічний автомобіль, вони можуть звернутись до банку за кредитом. Таким чином, банки підтримують індивідуальні зусилля у сфері «зелених» технологій.

Що стосується проєктного фінансування, то тут мова йде про великі гроші. Банки можуть надавати довгострокові кредити для великих проєктів у сферах відновлювальної енергетики та інфраструктури, які сприяють збереженню клімату. Тобто, це грошова підтримка для великих ініціатив, що допомагають нашому середовищу.

Ряд фінансових продуктів, пов'язаних з концепцією green banking, слід поступово впроваджувати на українському ринку послуг. Деякі з цих фінансових продуктів, такі як «зелені» кредити та кредити на енергоефективність, вже використовуються банками, але інші фінансові продукти, згадані вище, повинні бути активовані швидше. Розвиток green banking в Україні відбувається повільно через обмеженість законодавства, що регулює пільгові «зелені» кредити.

Коли «зелені» банки залучають споживачів до фінансування, вони не лише сприяють розвитку проєкту, а й створюють умови для його масштабування. Вони стандартизують проєкти і створюють ринок для приватних кредиторів. Добре продумані «зелені» банки можуть координувати зусилля зі стимулювання інвестицій у чисту енергію між різними відомчими структурами. Крім того, вони

створюють позитивні побічні ефекти, такі як стимулювання створення робочих місць і підтримка стратегій економічного розвитку або розвитку робочої сили.

Інші переваги включають [59]:

- зменшення залежності від стимулів і субсидій. Через «зелений» банк, держави можуть переходити до більш стійкої, довгострокової моделі фінансування;
- збільшення інвестицій у відновлювану енергію;
- зниження рахунків за електроенергію в житловому секторі. «Зелені» банки можуть сприяти фінансуванню приватного сектору для підвищення енергоефективності та зменшення витрат на електроенергію;
- збільшення грошового потоку в комерційному і промисловому секторах. «Зелені» банки можуть допомогти подолати бар'єри періоду окупності, зробивши транзакції чистим грошовим потоком з самого початку.

Отже, green banking – важливий сектор, який не лише сприяє сталому розвитку банківського сектору, але й впливає на захист довкілля та зменшення негативного впливу на природу. Green banking включає в себе «зелені» кредити, облігації, інвестиції та інші фінансові інструменти, спрямовані на підтримку екологічно чистих проєктів. Використовуючи ці фінансові інструменти, банки можуть сприяти розвитку відновлюваної енергетики, енергоефективності та інших «зелених» ініціатив.

Крім того, green banking може заохочувати інвестиції в екологічно чисту енергетику та сприяти зменшенню викидів парникових газів. Загалом, green banking є важливим механізмом підвищення якості життя та досягнення сталого розвитку.

1.3. Міжнародний досвід розвитку green banking та його регулювання в Україні

У багатьох країнах, в тому числі і в Україні, концепція green banking стала досить новою та актуальною лише в останні роки. Green banking є особливо важливим для країн, що розвиваються, де питання захисту навколишнього

середовища є одним із ключових для досягнення зростання та економічного розвитку. Після світової фінансової кризи 2008 року країни почали переосмислювати свої фінансові системи, в тому числі і роль банків.

Країни стали усвідомлювати необхідність перегляду своїх фінансових систем та переорієнтації на більш стійкі та сталі принципи. Green banking, або «зелений» банкінг, став ключовим напрямком у цьому процесі, оскільки він не лише сприяє зниженню вуглецевого сліду та захисту довкілля, але й сприяє створенню стійкої економіки, що базується на інноваціях та відповідальному використанні ресурсів.

У країнах, що розвиваються, включаючи Україну, green banking має особливе значення, оскільки це стимулює екологічно чисті інвестиції, сприяє розвитку відновлювальної енергетики, підвищенню енергоефективності та розвитку «зелених» технологій. Такі ініціативи стають ключовими для досягнення сталого економічного розвитку та забезпечення якісного середовища для майбутніх поколінь.

Сталий розвиток, відповідальне ведення бізнесу та захист навколишнього середовища стали пріоритетами. У цьому контексті концепція green banking є багатообіцяючою для майбутнього банківського сектору і, як очікується, слугуватиме важливим підґрунтям для переходу до «зеленої» економіки та сталого розвитку.

У 2002 році Міжнародна фінансова корпорація (МФК) та представники дев'яти провідних банків зустрілися в Лондоні, щоб обговорити питання відповідальності банків за фінансовий розвиток та запровадити стандарти екологічної та соціальної звітності на основі норм МФК. Принципи Екватора [42] для проєктного фінансування були офіційно запроваджені у 2003 році і на сьогоднішній день прийняті сотнями фінансових установ. Ці стандарти відіграють важливу роль у категоризації та оцінці «зелених» банків.

Міжнародний досвід green banking є важливим джерелом знань і стратегій для фінансових установ у всьому світі, цей досвід включає широкий спектр підходів, методів та ініціатив, спрямованих на покращення функціонування

фінансових систем, захист інтересів клієнтів та сприяння сталому економічному розвитку. Міжнародний досвід green banking набуває все більшого значення, особливо в міру того, як фінансові установи визнають свою соціальну та екологічну відповідальність.

Міжнародний досвід green banking також включає в себе важливі взаємодії з міжнародними організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), які надають фінансову підтримку та консультативну допомогу у реалізації проєктів green banking. Крім того, міжнародний досвід включає в себе обмін кращими практиками між країнами та установами, сприяючи розвитку глобальних стандартів та регулятивних рамок для green banking. Це допомагає зміцнити довіру до фінансових установ і підвищити їхню ефективність у впровадженні сталого розвитку.

За останні роки державні «зелені» банки та подібні організації були створені в більш ніж десяти країнах для подолання бар'єрів на шляху інвестицій і підвищення ефективності використання державних ресурсів. Ці спеціалізовані установи для зелених інвестицій були створені на всіх рівнях, включаючи національний (наприклад, Японія, Швейцарія, Австралія, Малайзія, Великобританія), штати (наприклад, Нью-Йорк, Каліфорнія, Гаваї, Коннектикут, Нью-Джерсі), округи (наприклад, місто Монтгомері, штат Меріленд, США) і міста (наприклад, Масдар, Об'єднані Арабські Емірати).

Ці інституції розроблені з урахуванням конкретних потреб, адаптовані до кожної країни чи регіону, але вони мають спільні риси. Вони допомагають прискорити досягнення цілей у сфері зміни клімату, скоротити викиди, мобілізувати приватний капітал і знизити загальну вартість капіталу. Вони також сприяють зниженню витрат на енергію, розвитку ринків зелених технологій, сприяють соціальному розвитку та створенню нових робочих місць.

В результаті, ці інституції сприяють формуванню глобальної екологічно свідомої культури та сприяють зміцненню екологічної стійкості суспільства.

Їхній вплив стає дедалі більш важливим у контексті поступової трансформації світу на шляху до сталого розвитку.

У березні 2009 року в США було прийнято Закон про green banking, метою якого було зменшення використання паперу в банківському секторі. Однією з ініціатив стало запровадження green banking, інші – створення чистого та екологічного банківського середовища. До нього відносились: «зелені» будівлі, відновлення лісів, онлайн-банкінг, управління відходами, встановлення сонячних панелей на дахах банків, зменшення шумового забруднення, відеоконференції з використанням веб-камер замість фізичних зустрічей, виписки онлайн, надсилання документів електронною поштою – це лише деякі з багатьох заходів, вжитих в рамках внутрішнього green banking. Водночас, банківський сектор підтримав такі екологічні проекти, як біогазові установки, сонячна енергетика, відновлювані джерела енергії, виробництво біодобрив та очищення стічних вод.

Connecticut Green Bank (CGB) – це перший «зелений» банк в США, який було створено у 2011 році в штаті Коннектикут. Його було створено з метою розробки та впровадження стратегій, спрямованих на зниження вартості чистої енергії. Перш за все, щоб зробити вартість чистої енергії більш доступною для споживачів у всіх секторах (житловому, комерційному та промисловому).

Зелений банк Коннектикуту (CGB) фінансується за рахунок надбавки до комунальних платежів, доходів від продажу квот на викиди парникових газів, отриманих в рамках Регіональної ініціативи з парникових газів, приватних джерел та також грантів від федерального уряду США.

Цей банк пропонує безліч «зелених» програм для впровадження на місцевому рівні. Наприклад:

- фінансову підтримку для державних будівель;
- дешеві кредити для ремонту житла;
- індивідуальні позики;
- фінансування будівництва з метою оновлення багатоквартирних будинків.

«Зелені» програми, які реалізовує цей банк, фактично сприяють реалізації конкретних проєктів з екології та енергоефективності на різних рівнях. Фінансова підтримка державних будівель допомагає зменшити викиди та зберегти енергетичні ресурси в приміщеннях державних установ.

Дешеві кредити на поліпшення житла заохочують власників будинків використовувати енергоефективні технології та матеріали, які допомагають зменшити споживання енергії та викиди парникових газів.

Індивідуальні позики дозволяють людям здійснювати екологічні ініціативи на особистому рівні, наприклад, встановлення сонячних панелей або впровадження енергоефективної системи опалення, а фінансування будівництва, сприяє модернізації житлового забезпечення та покращенню якості життя людей, зменшуючи використання енергоресурсів та зменшуючи вплив на навколишнє середовище.

Такі програми відіграють важливу роль у просуванні сталого розвитку та захисту навколишнього середовища, тим самим сприяючи переходу до більш екологічного та енергоефективного суспільства.

Як відомо, «зелений» банк функціонує не лише у Коннектикуті, але і в інших штатах. По заявах губернаторів різних штатів (Каліфорнії, Нью-Джерсі, Нью-Йорк) планується до 2030 року перейти на 50% екологічних джерел енергії.

У Австралії у 2012 році створений державний «зелений» банк, який дістав назву Clean Energy Finance Corporation (CEFC). Він створений як фінансова корпорація чистої енергії з метою збільшення інвестицій у проєкти, які спрямовані на впровадження чистої енергетики. Головною місією цієї установи є – зниження вуглецевих викидів в Австралії.

CEFC у своїй діяльності використовує різні інвестиційні механізми, які включають інвестиційні фонди, інвестиції у борг, прямі інвестиції та інші. CEFC співпрацює з провідними банками Австралії, щоб спільно кредитувати екологічні проєкти з чистої енергетики. Механізм кредитування зображений на рисунку 1.3.

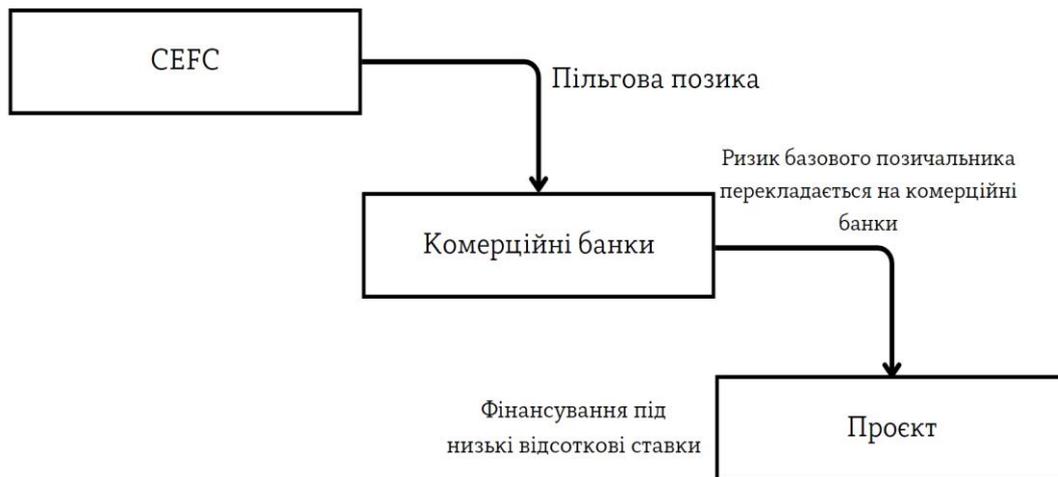

Рис. 1.3. Механізм кредитування Clean Energy Finance Corporation [5]

У Великій Британії, також як і у Австралії у 2012 році було створено «Зелений» інвестиційний банк Великобританії, який дістав назву – UK Green Investment Bank (GIB). Він залучає кошти для проєктів, які мають на меті збереження довкілля. В перші роки своєї діяльності він діяв в статусі позавідомчого державного органу, однак уряд дійшов висновку, що Велика Британія потребує значно більше фінансових ресурсів для підтримки екологічних проєктів та виконання власних зобов'язань. Втім, було вирішено, що GIB на виключно комерційних умовах буде надавати фінансування, а не діяти як платформа державного фінансування, яка лише надає пільгові кредити та гранти.

Наразі GIB провадить свою діяльність як Green Investment Group (GIG) і продовжує фінансувати «зелені» проєкти у Великій Британії, але тепер без фінансової підтримки з боку уряду. Основною метою GIG є залучення приватних інвестицій для фінансування екологічних проєктів, які б забезпечили стале зростання та підтримку зеленого розвитку. Для досягнення цієї мети GIB використовує різноманітні інструменти фінансування, включаючи кредитування, інвестування в капітал та розробку фінансових продуктів.

Одним з ключових досягнень GIG є фінансування значного обсягу проєктів у сфері відновлювальної енергетики, енергоефективності та зменшення викидів.

Крім того, GIG здійснює інвестиції в інфраструктуру, включаючи проекти з відновлювальної енергії, енергоефективності та відновлення довкілля.

У грудні 2019 року Європейська комісія запустила амбітну ініціативу, яка дістала назву – Європейський зелений курс (ЄЗК). Хоча її назва вказує на зосередженість ЄС на розвитку сучасної, ресурсоефективної та конкурентоспроможної економіки, ці позитивні зміни важливі не лише в межах ЄС, а й у всьому світі. Європейський зелений курс визначає ключові сфери та пріоритети, які стають все більш важливими для всього світу.

Європейський зелений курс включає широкий спектр ініціатив і заходів, серед яких:

- встановлення більш жорстких стандартів для промисловості, транспорту та інших галузей, а також стимулювання переходу до використання відновлюваних джерел енергії;
- стимулювання переробки та вторинної обробки ресурсів для зменшення кількості відходів і збереження природних ресурсів;
- підтримка створення та збереження природних заповідників, збільшення площі лісів та боротьба зі знищенням екосистем;
- сприяння переходу до екологічно стійкої сільськогосподарської системи та зменшення впливу сільського господарства на навколишнє середовище.

Використання досвіду цих провідних країн світу у створенні «зелених» банків для України є надзвичайно цінним і може допомогти в створенні інструментів для фінансування заходів «зеленого» відновлення. Такий банк може бути або створено у рамках Плану відновлення України як банк розвитку та координуючу фінустанову для повоєнної відбудови, підтримки «зелених» проєктів, або шляхом уповноваження існуючого державного банку, наприклад «Укргазбанку», що є першим в Україні банком «зеленого» фінансування та має фокус на кліматичних проєктах [32].

Наразі Національний банк України (НБУ), через виконання своїх завдань із забезпечення стабільності сприяє екологічному переходу України. У листопаді

2020 року НБУ приєднався до Мережі сталого банкінгу, яка має назву «Sustainable banking Network». Ця мережа об'єднує центральні банки країн, які розвиваються.

Цими діями НБУ продемонстрував та підтвердив свою готовність до праці над створенням стійкої фінансової системи, яка сприяє сталому розвитку економіки. Ця ініціатива передбачає розширення «зелених» інвестицій у економіку та підтримку фінансових продуктів, що сприяють позитивному впливу на клімат.

Вже у квітні 2021 року НБУ разом із Міжнародною фінансовою корпорацією підписали документ, що підтверджує спільні дії у впровадженні «Проекту з розвитку сталого фінансування в Україні». Метою цього проекту стало впровадження екологічних стандартів у практичну роботу банківських установ в Україні.

Цього ж року, у листопаді Національний банк ухвалив «Політику Національного банку України щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року» [35], у якій визначив ключові моменти в розвитку сталого фінансування, а також дорожню карту, в якій зазначаються конкретні напрями діяльності, терміни та види робіт, які плануються виконати.

Варто зазначити, що Національний банк планував розробити низку рекомендацій щодо розкриття інформації банками про кліматичні, екологічні та соціальні ризики та управління ними до кінця 2023 року. Однак, через військову агресію це питання відклалось на невизначений термін.

Використання досвіду провідних країн світу та впровадження відповідних рекомендацій та інших екологічних законів в Україні, дозволить українським банкам наблизитися до передових світових стандартів у сфері сталого розвитку, що стане ключовим кроком у спрямуванні фінансового сектору країни на шлях збалансованого економічного зростання та сталого розвитку. Розробка та впровадження стратегій сталого фінансування в Україні дозволять країні не лише адаптуватися до вимог сучасності, а й створити сприятливі умови для економічного росту та соціального розвитку. Такий курс дій сприятиме

збільшенню можливостей для використання потенціалу України у сфері сталого розвитку, сприяючи впровадженню екологічно чистих технологій, захисту природних ресурсів та підвищенню якості життя громадян.

Отже, міжнародний досвід green banking показує, що інтеграція екологічних принципів у фінансову сферу може бути успішною. Цей досвід має потенціал стати корисним і для України, допомагаючи удосконалити фінансову систему та ефективно використовувати ресурси для сталого розвитку. Green banking може стати сприятливим для розвитку відновлювальних джерел енергії, зменшення негативного впливу на довкілля та створення нових можливостей для економічного зростання в Україні.

Підводячи підсумки щодо теоретичних основ досліджень green banking, можна виділити декілька ключових аспектів.

По-перше, green banking представляє собою концепцію, в рамках якої банки активно сприяють сталому розвитку, заохочуючи до екологічної стійкості та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище. Це відбувається за допомогою різноманітних фінансових інструментів та стратегій, спрямованих на підтримку «зелених» ініціатив та проєктів.

По-друге, у своїй діяльності банки використовують широкий спектр інструментів, включаючи кредитування, «зелене» страхування, сек'юритизацію активів, «зелені» інвестиції, облігації та інші. Ці інструменти сприяють розвитку відновлюваної енергетики, енергоефективності та інших екологічних ініціатив.

По-третє, міжнародний досвід в галузі green banking є важливим джерелом знань і стратегій для фінансових установ у всьому світі. Цей досвід охоплює різноманітні підходи, методи та ініціативи, спрямовані на покращення функціонування фінансових систем, захист інтересів клієнтів та сприяння сталому економічному розвитку. Використання цих знань дозволяє банкам ефективно адаптуватися до сучасних вимог та викликів, що стосуються сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ GREEN BANKING В УКРАЇНІ

2.1. Дослідження використання green banking в Україні та світі

Останні роки принесли з собою зростаючу увагу до ризиків і викликів, пов'язаних зі зміною клімату, що впливає на підходи до інвестування. Введення нових стандартів інвестування, таких як ESG (environmental, social, and governance), призвело до розширення спектру фінансових інструментів і механізмів у фінансовому секторі, з метою залучення більшої кількості інвестицій у стійкі та екологічні проєкти. Рух «зелених» фінансів набув популярності в останні роки, і інвестори все більше зацікавлені в тому, щоб зробити свої інвестиційні портфелі більш стійкими.

«Зелені» облигації є одним із фінансових інструментів, що використовуються для фінансування та розвитку екологічних проєктів у різних галузях, таких як відновлювана енергетика, екологічно чистий транспорт, управління відходами та водними ресурсами. Протягом останнього десятиліття обсяг випуску «зелених» облигацій зріс експоненційно, досягнувши майже 700 мільярдів доларів США по всьому світу лише у 2023 році, ставши важливим інструментом для захисту від ризиків, пов'язаних зі зміною клімату.

Як повідомляє видання Global Sustainable Investment у своєму щорічному звіті за 2022 рік, то 30,3 трильйона доларів США було інвестовано в активи сталого інвестування у всьому світі [9]. Враховуючи значні зміни в методології та обсягах активів у США, аналіз тенденцій був проведений без врахування даних з цієї країни. Згідно з отриманими даними, відзначено збільшення на 20% у частці стійких інвестицій, які зросли з 18,2 до 21,9 трильйонів доларів США. Однак, якщо врахувати дані з США у аналізі, ця цифра показала б глобальне зниження на 14%.

В таблиці 2.1 зображено динаміку активів сталого інвестування в світі в період 2016-2022 роки.

Таблиця 2.1

Динаміка активів сталого інвестування в світі в період 2016-2022 років,
трлн. дол. США

Регіон	2016	2018	2020	2022
1	2	3	4	5
Європа	12,04	14,075	12,017	14,054
Канада	1,086	1,699	2,423	2,358
Австралія та Нова Зеландія	0,516	0,734	0,906	1,22
Японія	0,474	2,18	2,874	4,289
Проміжний підсумок (трлн. дол. США)	14,116	18,688	18,22	21,921
<i>Відсоткова зміна</i>	–	32,39	-2,50	20,31
США	8,723	11,995	14,081	8,4
Всього (трлн. дол. США)	22,839	30,683	32,301	30,321
<i>Відсоткова зміна</i>	–	34,34	5,27	-6,13

Джерело: [9]

Згідно наданих даних, абсолютна вартість зареєстрованих активів сталого інвестування зросла в більшості регіонів, таких як Європа, Австралія, Нова Зеландія та Японія.

Сталі інвестиції в Європі зросли з 12 трильйонів доларів у 2020 році до 14 трильйонів доларів у 2022 році. Однак, це зростання не відповідає зростанню ринку в цілому. Це довгострокова тенденція в Європі, коли частка активів, класифікованих як «сталі», зменшується приблизно на 5% на рік. Частково це пов'язано з посиленням регуляторних вимог до розкриття інформації та переходом до більш консервативних підходів до звітності на основі оцінки ризиків, що є частиною загальної думки про те, що визначення та підхід до сталого інвестування стають більш конкретними в міру того, як розвивається сектор.

Ця тенденція також простежується на канадському ринку, де зареєстровані активи сталого інвестування майже не змінилися, знизившись з 2,42 трильйона доларів у 2020 році до 2,36 трильйона доларів США у 2022 році. У відсотках

частка активів сталого інвестування зменшилася з 62% у 2020 році до 47% у 2022 році.

На противагу цьому, японський ринок активно зростає: активи сталих інвестицій збільшуються з 2,9 трильйона доларів США у 2020 році до 4,3 трильйона доларів США у 2022 році. Що у відсотковому співвідношенні складає зростання з 24% у 2020 році до 34% у 2022 році. Ринок Австралії та Нової Зеландії також значно зріс в абсолютному вираженні з 906 млрд. доларів США у 2020 році до 1,220 трлн. доларів США у 2022 році.

На рисунку 2.1 зображено частку глобальних активів сталого інвестування за регіонами у 2022 році.

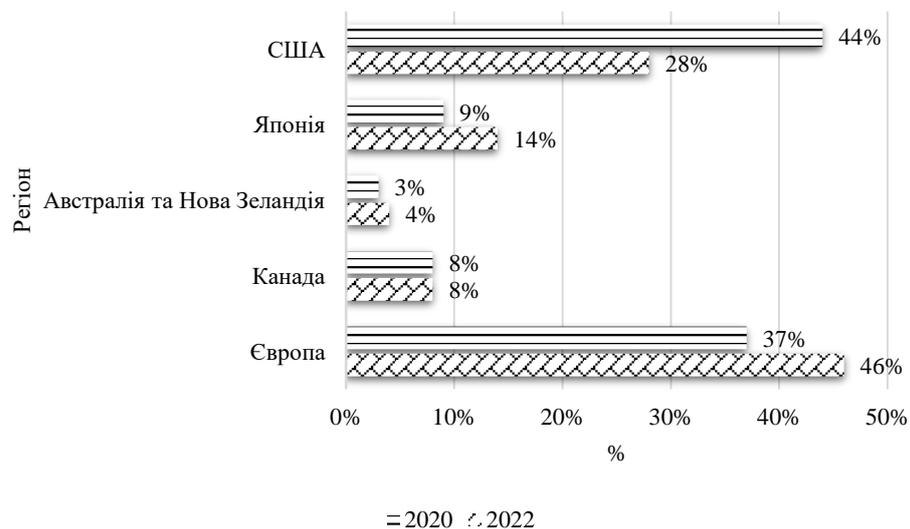

Рис. 2.1. Частка глобальних активів сталого інвестування за регіонами у 2020 та 2022 році, %

*Складено за даними *Global Sustainable Investment [9]*

Як видно з наведеного рисунку, то Європа та США є лідерами серед стійких інвестиційних активів у 2022 році, що і свідчить про розмір їхнього ринку.

У період з 2020 по 2022 рік частка Європи у світових активах сталого інвестування зросла з 37% до 46%. Це пов'язано зі збільшенням розміру та активності європейського ринку, а також зі зміною методології в США, яка зменшила внесок на 14%.

Дані свідчать, що частка активів сталого інвестування змінюється в усьому світі. В Японії вона зросла з 9% до 14% у період з 2020 по 2022 рік, а в Канаді майже не змінилась, залишаючись на рівні 8%. У Австралії та Новій Зеландії хоча у абсолютному вираженні показник зріс, то у відсотковому зменшився на 1%, з 4% у 2020 році до 3% у 2022 році. Що стосується США, то їхній відсоток знизився з 44% у 2020 році до 28% у 2022 році.

За версією Climate Bonds Initiative на кінець 2023 року було випущено «зелених» облігацій на суму понад 700 млрд. дол. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка випуску «зелених» облігацій за регіонами у 2014-2023 роках,
млрд. дол.

Регіон	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Африка	0,4	0,5	0,3	0,4	0,8	1,1	1,4	1,5	1,4	2,9
Азійсько-Тихоокеанський регіон	1,6	4,6	41,8	52,6	67	110	83,8	218,7	227,2	268,6
Європа	23,7	25,1	30,6	70,1	90,9	138,9	188,2	331,1	286,9	350,8
Латинська Америка	0,2	1,1	3,7	9	3,3	10,1	12,1	12,1	8,3	6,8
Північна Америка	7,4	14,7	22,1	52,2	43,1	77,1	72,5	123,2	95,5	80,2

Джерело: [14]

Як видно з наведеної таблиці, Європа є світовим лідером з випуску «зелених» облігацій, випустивши їх у 2023 році на суму 350,8 млрд. дол.

В африканському регіоні починаючи з невеликого значення у 2014 році (0,4 млрд. дол.), обсяг випуску збільшувався досить стабільно до 2019 року, після чого наступив більш значний зріст, особливо в 2023 році (2,9 млрд. дол.).

В Азійсько-Тихоокеанському регіоні спостерігалось найбільше зростання випуску облігацій за період, що розглядається, з 1,6 млрд. дол. у 2014 році до 110 млрд. дол. у 2019 році, після чого відбулося незначне зниження у 2020 році до 83,8 млрд. дол., яке було спричинене пандемією COVID-19, але знову зросло у 2021-2023 роках.

Динаміка випуску «зелених» облігацій в Північній та Латинській Америці також зростала. Значним чином у Північній, оскільки вона має значну роль на глобальних фінансових ринках, особливо у США, де розташовані ключові фінансові центри, такі як Нью-Йорк та інші.

Однак, у 2022 році активність на ринках капіталу постраждала у всьому світі після повномасштабного вторгнення РФ в Україну, що спричинило стрибки цін на енергоносії, інфляцію та зростання процентних ставок.

В розрізі країн, то станом на кінець 2022 року за даними Climate Bonds Initiative лідером серед емітентів «зелених» облігацій був Китай, випустивши їх на суму 151,9 млрд. дол., однак за кількістю угод лідируючі позиції займають США, уклавши 2457 угоди (рис. 2.2).

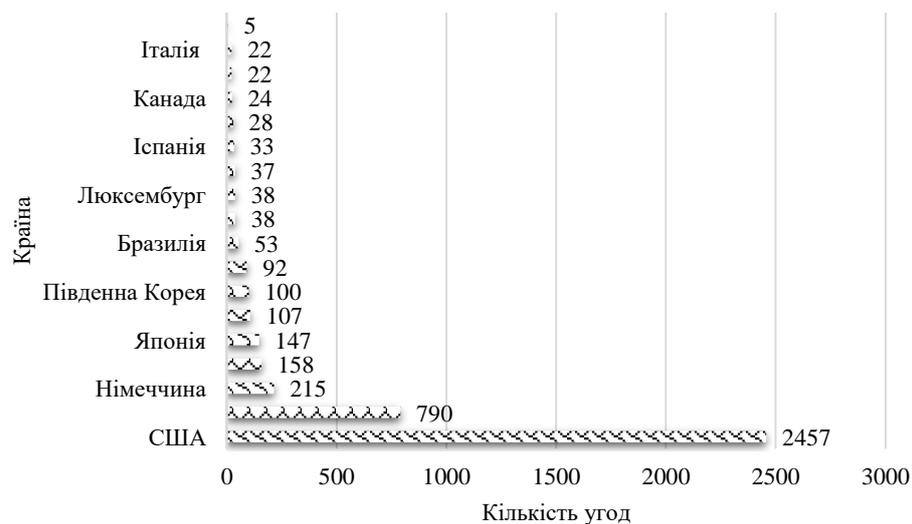

Рис. 2.2. Випуск «зелених» облігацій в окремих країнах у 2022 році, кількість угод

*Складено за даними Climate Bonds Initiative [14]

Серед європейських країн найбільшу кількість угод щодо випуску «зелених» облігацій у 2022 році уклала Німеччина на загальну суму 69,5 млрд. дол. Це свідчить про те, що Німеччина має активну роль у розвитку інфраструктури зеленого фінансового ринку та інвестує в проєкти зі скорочення викидів вуглецю та боротьби зі зміною клімату. Після Німеччини, найбільшу кількість угод щодо випуску «зелених» облігацій у 2022 році уклали Швеція та

Франція. Швеція уклала 158 угод на загальну суму 16,2 млрд. дол., а Франція – 107 угод на загальну суму 33 млрд. дол. Це свідчить про зростаючий інтерес цих країн до зелених інвестицій та розвитку сталої економіки.

Важливо зазначити, що випуск «зелених» облігацій відображає зростаючий попит на екологічно стійкі інвестиції та прагнення країн досягти своїх цілей у сфері боротьби зі зміною клімату. Такі угоди допомагають фінансувати проєкти з відновлюваної енергетики, енергоефективності, «зелених» будівель та інші заходи, спрямовані на зменшення впливу на довкілля та підвищення екологічної стійкості.

У 2022 році Україна не уклала жодної угоди щодо випуску «зелених» облігацій, що може бути пояснено різними факторами. Одним із можливих пояснень може бути сконцентрованість уваги та ресурсів на управління економічними та політичними викликами, зокрема, наслідками вторгнення РФ в Україну.

На противагу цьому, у 2021 році Україна уклала одну угоду щодо випуску «зелених» облігацій на суму 800 мільйонів доларів, це свідчить про те, що Україна прагне брати участь у глобальних ініціативах щодо зелених інвестицій та сталого економічного розвитку. Однак, у 2022 році ці плани були відкладені та змінені через надзвичайну ситуацію, спричинену російським вторгненням та пов'язаними з ним економічними та політичними викликами.

Відсутність домовленостей про випуск зелених облігацій у 2022 році не означає, що Україна відмовиться від своїх «зелених» ініціатив. Скоріше, це є тимчасовим відступом або паузою у зв'язку з надзвичайною ситуацією та потребою в управлінні нагальними проблемами.

Варто зазначити, що 1 липня 2021 року набула чинності нова редакція закону «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», який запроваджує «зелені» облігації як окремий підвид цінних паперів [22].

Як повідомлялося раніше, Україна може залучити 36 мільярдів доларів через випуск «зелених» облігацій до 2030 року. За оцінками Міжнародної фінансової корпорації, потенціал українського ринку послуг у сфері

енергоефективності та чистої енергетики до 2030 року оцінюється в 73 млрд доларів.

Дві третини (67%) обсягу «зелених» облігацій у 2023 році походили з розвинених ринків, 30% – з ринків, що розвиваються, і 3% – від наднаціональних емітентів (рис. 2.3).

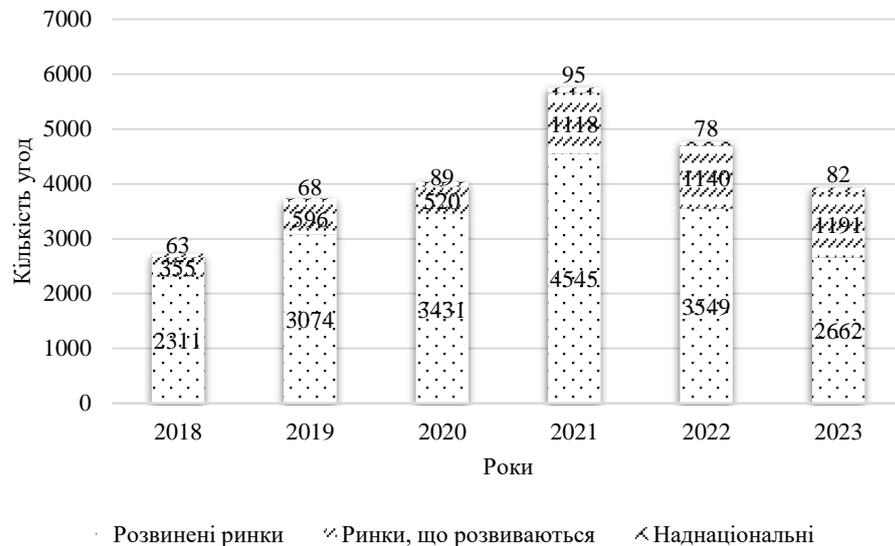

Рис. 2.3. Динаміка обсягів випуску «зелених» облігацій на ринках у 2018-2023 роках, кількість угод

*Складено за даними *Climate Bonds Initiative* [14]

Обсяги скоротилися в усіх регіонах порівняно з 2021 роком, окрім наднаціональних, обсяг яких становив 46,4 млрд. доларів у 2022 році, що на 12,8 млрд. дол. більше порівняно з 2021 роком, хоча у кількості угод відбулося зменшення з 95 угод у 2021 році до 78 угод у 2022 році. Зростання наднаціональних емітентів було зумовлене переважно масштабною програмою «зелених» облігацій ЄС, яка з моменту свого дебюту в жовтні 2021 року випустила облігацій загалом на 39,9 млрд. доларів за чотирма угодами.

У 2023 році скоротився обсяг угод на розвинених ринках з 3549 угод у 2022 році до 2662 угод у 2023 році, хоча в сумі навпаки відбулось зростання з 403,3 млрд. дол. у 2022 році до 468,6 млрд. дол. у 2023 році. Загальне зростання обсягів випуску облігацій, незважаючи на зменшення кількості угод, може свідчити про те, що емітенти намагаються залучити більше коштів за одну угоду, що може

свідчити або про збільшення попиту на ці цінні папери серед інвесторів, або про зростання проєктів, що фінансуються за рахунок випуску облігацій.

Фінансові корпорації були найбільшими емітентами облігацій протягом усього періоду. Фінансові корпорації стабільно утримують першість за обсягами випуску облігацій з 2018 по 2023 рік (рис. 2.4).

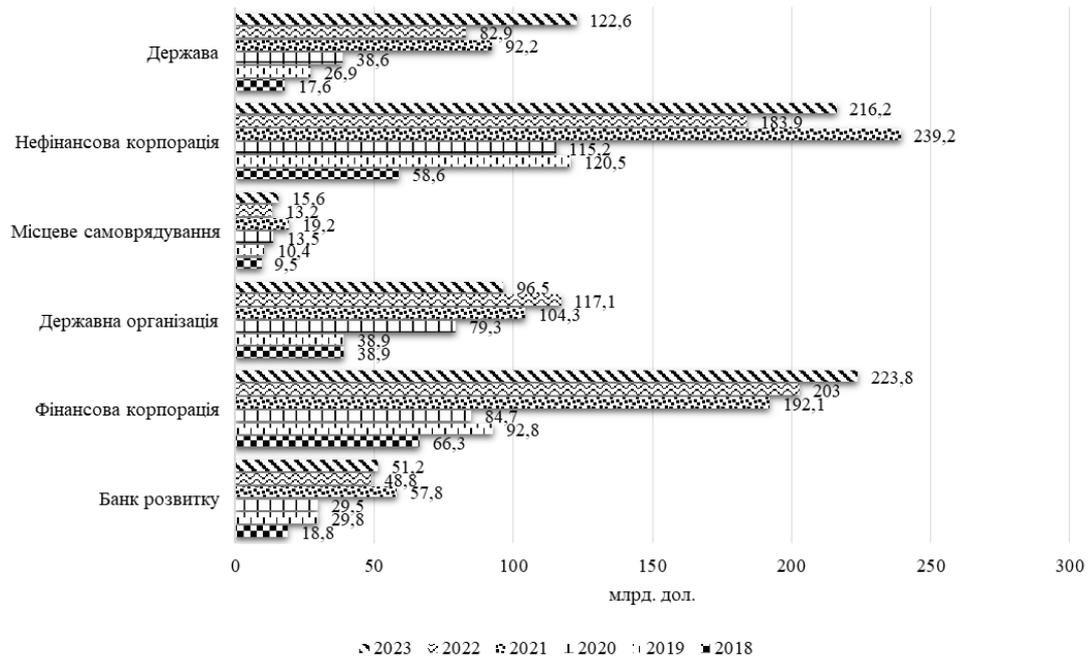

Рис. 2.4. Динаміка випуску «зелених» облігацій за типом емітента у 2018-2023 роках, млрд. дол.

*Складено за даними *Climate Bonds Initiative* [14]

За даними зображеними на рисунку, обсяг випуску облігацій фінансовими корпораціями зростав з 66,3 млрд. дол. у 2018 році до 223,8 млрд. дол. у 2023 році, це свідчить про значний вплив фінансових установ на ринок облігацій і їхню активність у залученні капіталу.

Європейські корпорації відповідали за майже половину зелених емісій приватного сектору у 2022 році, двома найбільшими емітентами були німецький комерційний банк *Helaba* (5,2 млрд доларів та 45 угод) і датська транснаціональна енергетична компанія *Orsted* (4 млрд доларів та шість угод).

Нефінансові корпорації також все частіше випускають «зелені» облігації, демонструючи свою здатність адаптуватися до соціальних та екологічних

стандартів, і таким чином можуть прискорити впровадження екологічно чистих технологій і практик, заохочуючи ринкову конкуренцію.

Державні установи, які активно випускають «зелені» облігації, підтримують сталий економічний розвиток і боротьбу зі зміною клімату, інвестуючи в екологічно чисті проекти та програми.

Енергетика, будівництво та транспорт є основними джерелами викидів парникових газів та інших негативних впливів на навколишнє середовище, тому саме на ці сектори спрямовується найбільша кількість зелених облігацій (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка використання надходжень від емісії «зелених» облігацій по секторах в 2018-2023 роках, млрд. дол.

Сектор	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7
Енергетика	53,7	87,6	105,4	206,7	166,5	206,5
Будівництво	48,3	82,4	84,2	169,6	126,7	107,7
Транспорт	30,7	53,1	67,8	97,9	95,8	126,8
Вода	20,4	25	18,4	35,9	35	32,5
Відходи	7,6	10	7,9	25,2	24,6	29,8
Використання земельних ресурсів	7,3	9	15,3	30,4	27,5	37,1
Промисловість	0,8	1,9	1,4	7,9	4,3	11,3

Джерело: [14]

Як видно з наведеної таблиці на енергетику у досліджуваних роках спрямовується найбільше надходжень від випуску «зелених» облігацій з 53,7 млрд. дол. у 2018 році до 206,5 млрд. дол. у 2023 році. Оскільки енергетичний сектор є одним із найбільших джерел викидів парникових газів, тому висока увага до випуску «зелених» облігацій у цьому секторі відображає зростаючу популярність відновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій.

Будівництво та транспорт також є одними із важливих напрямів спрямування коштів. На будівництво у 2023 році спрямувалося 107,7 млрд. дол., що на 15% менше ніж у 2022 році. Однак, використання надходжень від емісії

зелених облігацій у будівництві свідчить про попит на енергоефективні та екологічно стійкі будівельні проекти.

У транспортному секторі «зелені» облігації можна використовувати для фінансування розвитку електромобілів, громадського транспорту на відновлюваних джерелах енергії та зарядної інфраструктури. Надходження в цьому секторі мали тенденцію до зростання і вже у 2023 році становили 126,8 млрд. дол.

В інших секторах, таких як: вода, відходи, використання земельних ресурсів та промисловість також динаміка надходжень мала тенденцію до зростання, однак не таку стрімку як в інших секторах.

Отже, «зелені» облігації стали важливим інструментом green banking для залучення капіталу на реалізацію проектів. Зростаюча популярність свідчить про їхню потенційну здатність сприяти досягненню екологічних цілей та забезпечувати стійке фінансування.

Не менш важливим інструментом green banking є – «зелене» кредитування.

«Зелений» кредит – це вид кредиту, який фінансові установи пропонують своїм клієнтам і який передбачає використання коштів у сферах, які вважаються екологічними.

Другий рік поспіль світові банки заробляють більше від андеррайтингу облігацій та кредитування екологічних проектів, ніж від фінансування видобутку нафти, газу та вугілля. Згідно з даними агентства Bloomberg, найбільші фінансові установи світу заробили загалом близько 3 мільярдів доларів на операціях, які вважаються екологічно чистими, у 2023 році. Для порівняння, загальна сума комісій за транзакції в гірничодобувному секторі склала менше 2,7 мільярда доларів [23].

Європейський банк BNP Paribas SA очолив рейтинг «зелених» кредитів, видавши у 2023 році їх на суму понад 130 млн. дол. (рис. 2.5). У той же час Уолл-стріт домінувала у фінансуванні торгівлі викопним паливом, а Wells Fargo & Co і JP Morgan Chase були лідерами у торгівлі нафтою і газом.

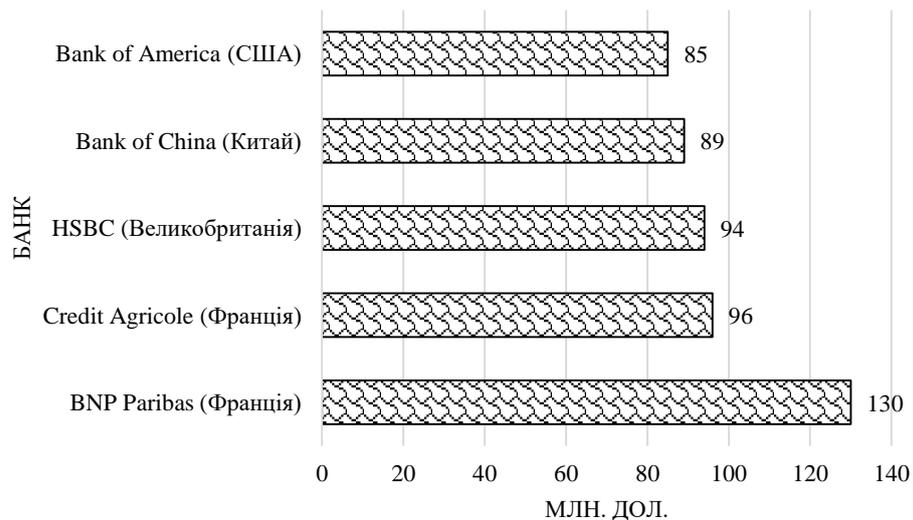

Рис. 2.5. Рейтинг найбільших банків світу з надання «зелених» кредитів в 2023 році, млн. дол.

*Складено за даними Bloomberg [23]

BNP Paribas, що розташований у Франції, є найбільшим банком у Європейському Союзі та відомий своєю активною участю у фінансуванні сталого розвитку та екологічних проєктів. У 2023 році банк підтвердив свою провідну позицію у цій сфері, надавши «зелених» кредитів на суму близько 130 мільйонів доларів. Такі дії демонструють прагнення банку підтримувати екологічні ініціативи та сприяти сталому розвитку.

Після BNP Paribas за обсягом екологічних кредитів стоять Crédit Agricole AG та HSBC Holdings з сумою у 96 та 94 мільйонів доларів відповідно. Ці банки також активно сприяють екологічному розвитку та підтримці проєктів, спрямованих на збереження навколишнього середовища та енергоефективності.

З іншого боку, щодо енергетичної сфери, компанія Wells Fargo отримала 107 мільйонів доларів від емісії облігацій та надання позик для сектору видобутку палива, тоді як JPMorgan та Mitsubishi UFJ Financial Group Inc заробили обидва по 106 мільйонів доларів (рис. 2.6). Варто зазначити, що MUFG також виділився як провідний організатор глобальних зелених кредитів минулого року.

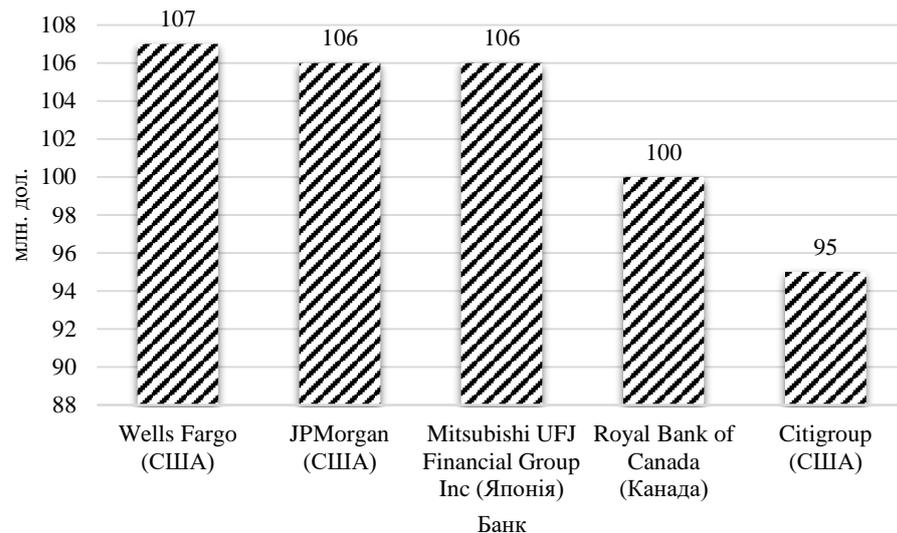

Рис. 2.6. Рейтинг найбільших банків світу з надання кредитів в галузі вичопного палива в 2023 році, млн. дол.

**Складено за даними Bloomberg [23]*

Ці події збігаються з посиленням регулювання в Європі, де Європейський центральний банк та провідні європейські банківські установи оголосили про намір прискорити «зелений» перехід фінансового сектору. Європейські фінансові установи наразі стикаються із загрозою штрафів та більш жорсткими вимогами до капіталу, якщо вони не зможуть належним чином управляти ризиками, пов'язаними зі зміною клімату. У відповідь на це багато банків запровадили чіткі обмеження на кредитування вичопного палива та інших екологічно шкідливих джерел енергії.

Однак, банки все ще не наближаються до цілей Паризької кліматичної угоди, оскільки на вичопне паливо виділяється більше капіталу, ніж на екологічні проєкти.

Що стосується України, то наразі більшість українських банків лише на етапі впровадженні інструментів green banking в свою діяльність. Однак, найбільшим «зеленим» банком України є – «Укргазбанк», який став головним екобанком країни.

Таким чином, «зелені» кредити та «зелені» облігації є ефективними інструментами green banking, які можуть допомогти спрямувати фінансові

ресурси в екологічно стійкі проекти та ініціативи і водночас сприяти переходу на чисті технології та досягненню глобальних цілей зі скорочення викидів парникових газів.

2.2. Фінансово-економічна характеристика діяльності АБ «Укргазбанк» як лідера «зелених» ініціатив в Україні

Укргазбанк – провідний банк у сфері сталого розвитку, який з 2016 року успішно розвиває green banking, надаючи фінансову підтримку проектам з відновлюваної енергетики, енергоефективності та іншим екологічно чистим ініціативам. Ця діяльність сприяє стабілізації клімату та енергетичній незалежності України.

АБ «Укргазбанк» був заснований у 1993 році та входить до переліку системно важливих банків України як надійна фінансова установа вже понад 30 років, активно впроваджуючи стандарти обслуговування клієнтів, що відповідають європейським стандартам якості.

Він також постійно вдосконалює свої технології та розширює спектр фінансових послуг з метою побудови довгострокових, взаємовигідних відносин зі своїми клієнтами. Укргазбанк відомий на українському банківському ринку як стабільна, надійна та прозора фінансова установа, якій довіряють не лише вітчизняні партнери, а й фінансові установи інших країн.

Він стабільно обслуговує всі сегменти клієнтів – фізичних осіб, малий та середній бізнес (МСБ) і великі компанії та має стратегічне значення для національної економіки. Укргазбанк входить до п'ятірки найбільших банків України.

Станом на 2 травня 2024 року статутний капітал Банку становить 13837 мільйонів гривень. Основними акціонерами Банку є [41]:

- 94,9409 % – Держава Україна (в особі Міністерства фінансів України);
- 3,75 % – емітент АБ «УКРГАЗБАНК» (власні цінні папери);

– 1,12 % – інші акціонери (юридичні та фізичні особи).

Згідно з Статутом Банку, основною формою управління є взаємодія між органами управління (Загальні збори акціонерів та Правління) та контролю (Наглядова рада та Ревізійна комісія), а також зацікавленими особами. Система корпоративного управління покликана забезпечити ефективність банківської діяльності, включаючи визначення стратегічних цілей, шляхів їх досягнення та контроль за їх виконанням.

Укргазбанк здобув міцну репутацію на ринку торгового фінансування, відзначену нагородами від ЄБРР та Global Trade Review. З початку повномасштабного вторгнення банк зосередив своє торгове фінансування на ключових імпортно-експортних операціях, які відіграють важливу роль у підтримці економіки країни. У 2023 році Укргазбанк уклав 758 нових угод (без урахування змін та пролонгацій) для своїх корпоративних клієнтів, що на 227 більше, ніж у 2022 році. Загальна вартість нових угод склала 15,9 млрд. грн. [41].

Незважаючи на вторгнення РФ та інші виклики, Укргазбанк продовжує стабільно працювати, розширюючи послуги та активно фінансуючи бізнес. Банк пропонує вигідні умови фінансування через партнерські та міжнародні ініціативи, а також за участю у національній програмі «5-7-9%». Також Укргазбанк є одним із лідерів у реалізації національної іпотечної програми «Оселя».

Головний офіс Банку зареєстровано за адресою: Україна, 03087, м. Київ, вул. Єреванська, 1.

Станом на 1 січня 2024 року успішно функціонує 220 відділень Банку, з них 55% – це опорні відділення, які забезпечені альтернативними джерелами енергії та резервними каналами зв'язку.

Що стосується активів та пасивів банку, то станом на 1 січня 2024 року вони складають 175,9 млрд. грн., збільшившись на 44,2 млрд. грн. або 34% за аналогічний період попереднього року (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка основних балансових показників АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роки, тис. грн.

Найменування показника	2021 рік		2022 рік		2023 рік		Відхилення (+,-) 2022/2021		Темп зростання 2022/2021, %	Відхилення (+,-) 2023/2022		Темп зростання 2023/2022, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %		в сумі, тис. грн.	в питомій вазі, %	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Активи												
Грошові кошти та їх еквіваленти	30188103	24,49	35346787	26,85	49749451	28,29	5158684	2,36	117,09	14402664	1,44	140,75
Кредити та інші залишки з банками	5081150	4,12	2420569	1,84	1633211	0,93	-2660581	-2,28	47,64	-787358	-0,91	67,47
Кредити та аванси клієнтам	55889683	45,34	64759128	49,19	63332947	36,01	8869445	3,85	115,87	-1426181	-13,18	97,80
Інвестиції в цінні папери	29458919	23,90	23217149	17,64	55728665	31,69	-6241770	-6,26	78,81	32511516	14,05	240,03
Основні засоби та нематеріальні активи	1187141	0,96	1234025	0,94	1225787	0,70	46884	-0,03	103,95	-8238	-0,24	99,33
Поточні податкові активи	0	0	2690423	2,04	1070155	0,61	2690423	2,04	0	-1620268	-1,44	39,78
Всього активів	123271516	100%	131645949	100%	175867383	100%	8374433	-	106,79	44221434	-	133,59
Зобов'язання												
Кошти банків	4799959	3,89	5568569	4,23	2794957	1,59	768610	0,34	116,01	-2773612	-2,64	50,19
Кошти клієнтів	96736381	78,47	112778613	85,67	154133564	87,64	16042232	7,19	116,58	41354951	1,97	136,67
Похідні фінансові зобов'язання	72346	0,06	737	0,00	20376	0,01	-71609	-0,06	1,02	19639	0,01	2764,72
Інші залучені кошти	7205704	5,85	4384815	3,33	5579937	3,17	-2820889	-2,51	60,85	1195122	-0,16	127,26
Всього зобов'язань	111640614	90,56	124729827	94,75	164621731	93,61	13089213	4,18	111,72	39891904	-1,14	131,98

Продовження табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Власний капітал												
Статутний капітал	13837000	11,22	13837000	10,51	13837000	7,87	0	-0,71	100	0	-2,64	100
Емісійний дохід	135942	0,11	135942	0,10	135942	0,08	0	-0,01	100	0	-0,03	100
Результат від операцій з акціонерами	-1102304	-0,89	1102304	-0,84	-1102304	-0,63	0	0,06	100	0	0,21	100
Резервні та інші фонди банку	590676	0,48	967777	0,74	967777	0,55	377101	0,26	163,84	0	-0,18	100
Інші резерви	-2185	0,00	-864441	-0,66	1528277	0,87	-862256	-0,65	39562,52	2392718	1,53	-176,79
Нерозподілений прибуток	-1309788	-1,06	-5539413	-4,21	-3602601	-2,05	-4229625	-3,15	422,92	1936812	2,16	65,04
Всього власного капіталу	11630902	9,44	6916122	5,25	11245652	6,39	-4714780	-4,18	59,46	4329530	1,14	162,60
Всього пасивів	123271516	100%	131645949	100%	175867383	100%	8374433	-	106,79	44221434	-	133,59

Джерело: [49,50,51]

За даними таблиці 2.4 спостерігається динаміка до збільшення загальної суми балансу з 123271516 тис. грн. у 2021 році до 175867383 тис. грн. у 2023 році. Ця тенденція свідчить про значний розвиток та зростання фінансової активності банку протягом аналізованого періоду. Найбільше в структурі активів банку займають кредити та аванси клієнтам, які у 2023 році становлять 36% в загальній структурі активів. Не менш важливими у структурі активів є інвестиції в цінні папери та грошові кошти та їх еквіваленти, які займають близько 32% та 29% відповідно. Їх динаміка впродовж аналізованих років зображена на рисунку 2.7.

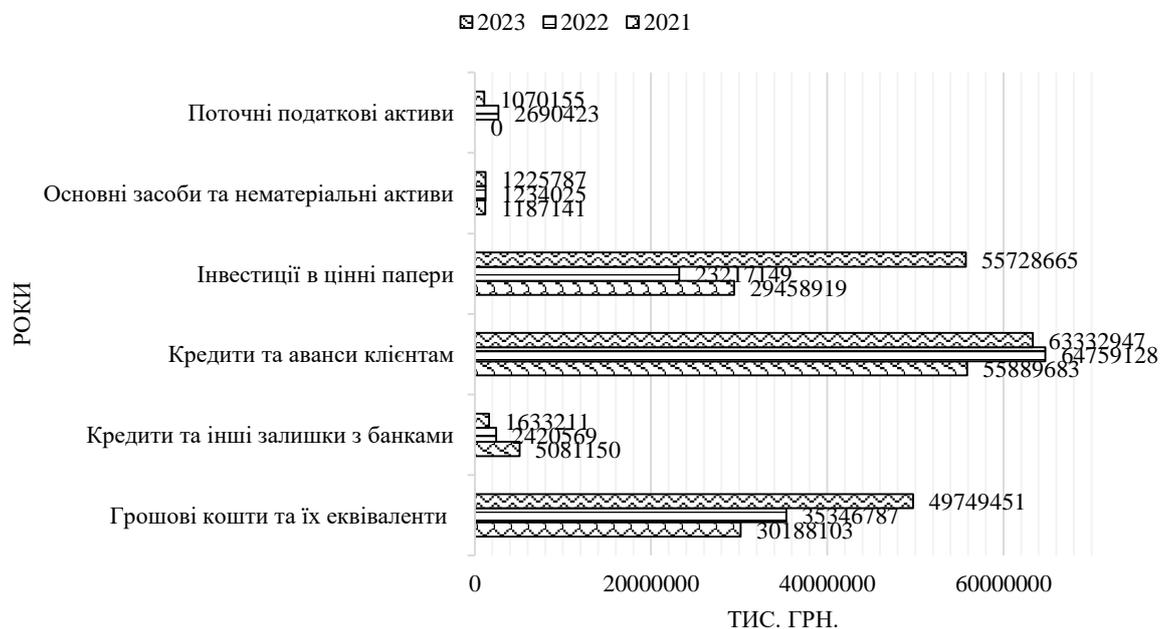

Рис. 2.7. Динаміка активу балансу АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роках, тис. грн.

*Складено за даними фінансової звітності АБ «Укргазбанк» [49,50,51]

Як видно з наведеного рисунку, то відбувається зростання більшості показників, зокрема найбільший темп зростання спостерігався у інвестицій в цінні папери, їх обсяг збільшився на 140% або на 32511516 тис. грн. у 2023 році, порівнюючи з 2022 роком. Значним чином на ріст інвестицій в цінні папери вплинули депозитні сертифікати, емітовані НБУ в обсязі 8871109 тис. грн. у 2023 році, а також збільшення суми ОВДП з 20630471 тис. грн. у 2022 році до

44419609 тис. грн. у 2023 році. Загалом ці фактори сприяли значному зростанню інвестиційного потенціалу банку.

Кредити та аванси клієнтам хоча і займають найбільшу питому вагу в активах банку, однак їх сума у 2023 році зменшилась на 1426181 тис. грн. Насамперед це пов'язано із зменшенням кредитів для корпоративного бізнесу, які зменшились на 3108545 тис. грн. у 2023 році. Однак, сума кредитів для малого, середнього та роздрібного бізнесу зросла майже на 10%. Загалом, в усіх досліджуваних роках найбільші суми кредитів видавалися в таких галузях економіки як: електроенергетика, видобування, торгівля газом та паливом і сільське господарство та харчова промисловість.

Кредити та інші залишки з банками мали тенденцію до зменшення на 53% у 2022 році та на 33% у 2023 році. Це свідчить про те, що банк міг перерозподілити свої фінансові ресурси з кредитування інших банків на інші види активів. Такі тенденції можуть відображати зміни в стратегії управління грошовими коштами банку, спрямовані на оптимізацію структури балансу та зниження ризиків.

Зобов'язання банку, це певні вимоги до активів, які зобов'язують банк сплатити фіксовану суму коштів у певний час в майбутньому. За досліджуваний період зобов'язання АБ «Укргазбанк» мали динаміку до збільшення з 111640614 тис. грн. у 2021 році до 164621731 тис. грн. у 2023 році. Найбільшу питому вагу у зобов'язаннях банку займають кошти клієнтів, які показали стійке зростання протягом усього періоду, збільшившись на 17% у 2022 році та на 37% у 2023 році (рис.2.8). Станом на 1 січня 2024 року у найбільшу частку займають такі портфелі коштів:

- корпоративних клієнтів, який становить 91,8 млрд. грн.;
- роздрібних клієнтів – 33,5 млрд. грн.;
- малого та середнього бізнесу – 28,8 млрд. грн.

Кошти банків у загальній структурі займають близько 4%, зменшившись у 2023 році на 50%, з 5568569 тис. грн. у 2022 році до 2794957 тис. грн. у 2023 році.

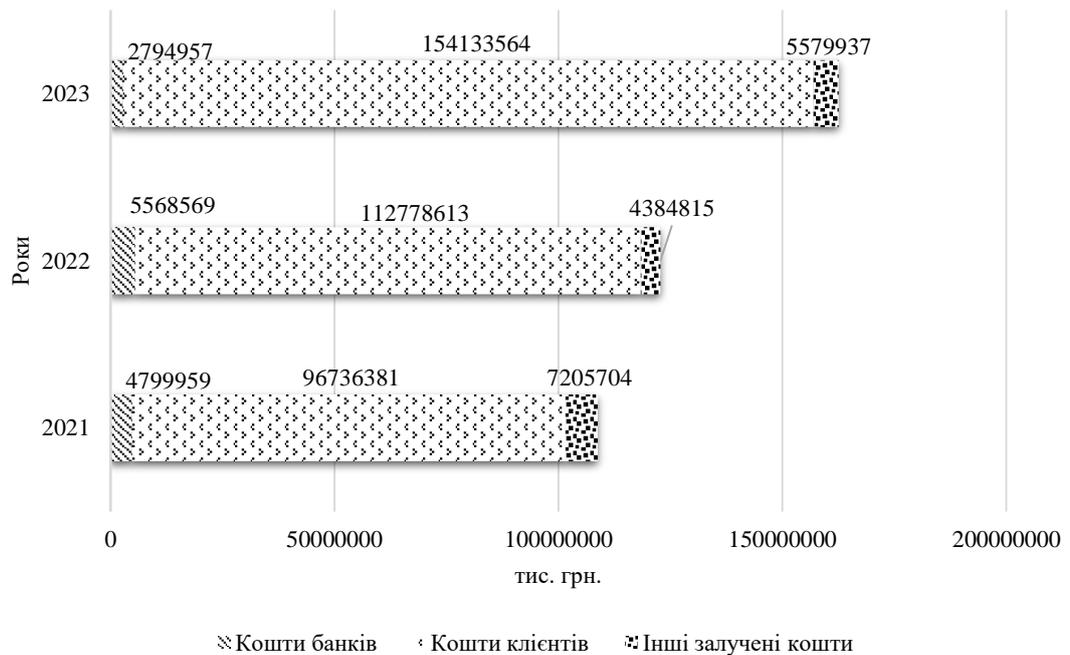

Рис. 2.8. Динаміка зобов'язань АБ «УкрГазбанк» у 2021-2023 роках, тис. грн.

*Складено за даними фінансової звітності АБ «УкрГазбанк» [49,50,51]

Інші залучені кошти знизились на 40% у 2022 році, з 7205704 тис. грн. у 2021 році до 4384815 тис. грн. у 2022 році, перш за все це є наслідком повномасштабного вторгнення РФ та інших політично-економічних чинників. Однак, у 2023 році цей показник збільшився на 1195122 тис. грн., 2927956 тис. грн. було залучено безпосередньо в Україні, решту 2651981 тис. грн. з країн-членів ОЕСР. Станом на 1 січня 2024 року найбільший обсяг інших залучених коштів був у євро, близько 55%, у гривні 45%.

Власний капітал банку складається з коштів, внесених акціонерами (засновниками банку), та коштів, сформованих у процесі банківської діяльності для забезпечення економічної незалежності та фінансової стабільності банку протягом усього періоду його діяльності [37].

Протягом розглянутого періоду величина статутного капіталу банку не змінювалась і становила 13837000 тис. грн., він складається із 13836523 простих та 477 привілейованих акцій, номінал кожної 1 грн. Також величина емісійного

доходу та результату від операцій з акціонерами були незмінні та становили 135942 тис. грн. і -1102304 тис. грн. відповідно (рис. 2.9).

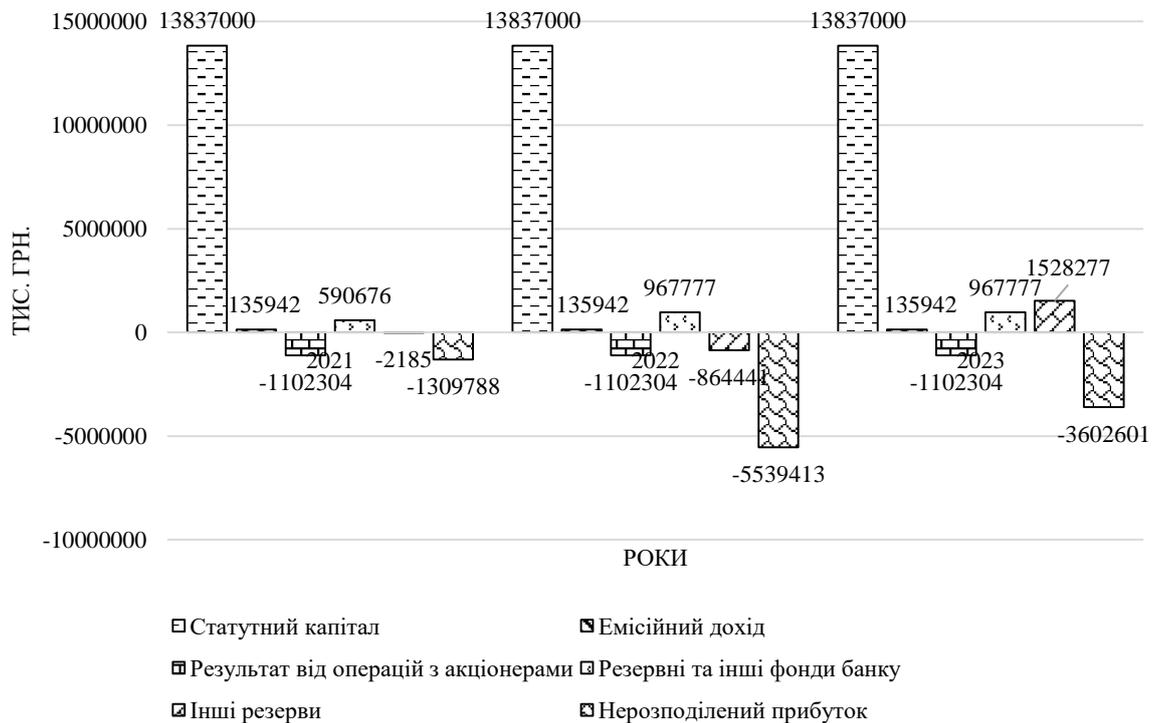

Рис. 2.9. Динаміка власного капіталу АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роках, тис. грн.

*Складено за даними фінансової звітності АБ «Укргазбанк» [49,50,51]

Для непередбачуваних збитків чи інших факторів по всіх статтях активів та позабалансових зобов'язань банк формує резервний фонд. Цей резервний фонд повинен бути не менше 5% банківського прибутку. У 2022 році резервний фонд АБ «Укргазбанк» збільшився на 63% і становить 967777 тис. грн. у 2022 та 2023 роках.

НБУ встановлює економічні нормативи як важливий засіб контролю за банківським сектором для забезпечення стабільності та надійності банківської системи. У таблиці 2.5 наведено розрахунок пруденційних нормативів регулювання діяльності АБ «Укргазбанк» за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.5

Динаміка пруденційних нормативів регулювання діяльності АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роки, %

№	Норматив		Нормативне значення	2021	2022	2023	Зміна 2023/2021	
							абс.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	H1	Регулятивний капітал	не менше 200 млн. грн.	11473091,8	7602083,3	11369885,7	-103206	-0,90
2	H2	Норматив достатності регулятивного капіталу	не менше 10%	19,67	10,88	15,81	-3,86	-19,62
3	H3	Норматив достатності основного капіталу	не менше 7%	14,92	10,79	11,49	-3,43	-22,99
4	H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	не більше 25%	11,27	23,1	14,83	3,56	31,59
5	H8	Норматив великих кредитних ризиків	не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу	92,78	417,3	247,82	155,04	167,10
6	H9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	не більше 25%	0,21	0,3	0,15	-0,06	-28,57
7	H11	Норматив інвестування в цінні папери	не більше 15%	0,05	0,09	0,06	0,01	20,00
8	H12	Норматив загальної суми інвестування	не більше 60%	0,1	0,17	0,12	0,02	20,00
9	Л13-1	Ліміт загальної довгої відкритої валютної позиції банку	не менше 5%	3,927	2,3571	1,2845	-2,6425	-67,29
10	Л13-2	Ліміт загальної короткої відкритої валютної позиції банку	не менше 5%	0,8249	0,1318	0,2695	-0,5554	-67,33
11	LCR _{ВВ}	Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами	не менше 100%	166,0401	142,7336	189,7836	23,7435	14,30
12	LCR _{ІВ}	Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма активами та зобов'язаннями банку	не менше 100%	146,6489	167,144	217,6919	71,043	48,44
13	NSFR	Норматив довгострокової ліквідності	не менше 100%	129,7397	113,8949	139,1796	9,4399	7,28

Джерело: розраховано автором на основі даних фінансової звітності АБ «Укргазбанк» [49,50,51]

Ці нормативи поділяються на чотири групи, а саме: нормативи капіталу, нормативи ліквідності, нормативи кредитного ризику та нормативи інвестування.

До першої групи входять нормативи Н1, Н2 та Н3. Варто зазначити, що Національний банк України у 2020 році знизив вимоги до мінімального розміру регулятивного капіталу з 500 млн. грн. до 200 млн. грн. Розмір регулятивного капіталу АБ «Укргазбанк» суттєво перевищує мінімальний розмір, що свідчить про його високу фінансову стійкість та здатність управляти ризиками. У 2022 році регулятивний капітал банку дещо зменшився з 11473091,81 тис. грн. у 2021 році, до 7602083,277 тис. грн. у 2022 році або на 34%, що є наслідком військово-політичних викликів. Однак, у 2023 році відбулося зростання до 11369885,66 тис. грн., що на 1% менше за аналогічний період 2021 року.

Норматив достатності капіталу (Н2) є важливим для визначення фінансової стійкості банку, оскільки він показує співвідношення регулятивного капіталу до ризикових активів. Аналіз показників показує, що банк перевищив цей мінімальний рівень у 2021 та 2023 роках (19,67% та 15,81% відповідно), що свідчить про спроможність банку ефективно управляти ризиками та формувати достатній капітал для забезпечення фінансової стійкості. Однак, у 2022 році цей показник був близьким до мінімального значення (10,88%), що вказує на труднощі спричинені повномасштабним вторгненням.

Норматив Н3 визначає достатність основного капіталу банку, протягом розглянутого періоду його значення знизилося: Н3 зменшився з 14,92% у 2021 році до 10,79% у 2022 році та 11,49% у 2023 році. Такі коливання можуть свідчити про зміни в розподілі активів банку, стратегічну адаптацію до змін у фінансовому середовищі або наявність специфічних фінансових труднощів.

Наступною групою є нормативи ліквідності, до якої входять коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{вв}), коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма активами та зобов'язаннями банку (LCR_{ів}) та норматив довгострокової ліквідності (NSFR).

Протягом досліджуваного періоду всі нормативи ліквідності були більші за нормативне значення (не менше 100%). Динаміка коефіцієнту покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{BV}) вказує на те, що банк може забезпечити свої поточні зобов'язання за допомогою ліквідних активів в різних валютах. Найвище значення у 2023 році (189,78%) свідчить про те, банк має достатньо ліквідних активів для виконання своїх зобов'язань за валютними операціями (рис. 2.10).

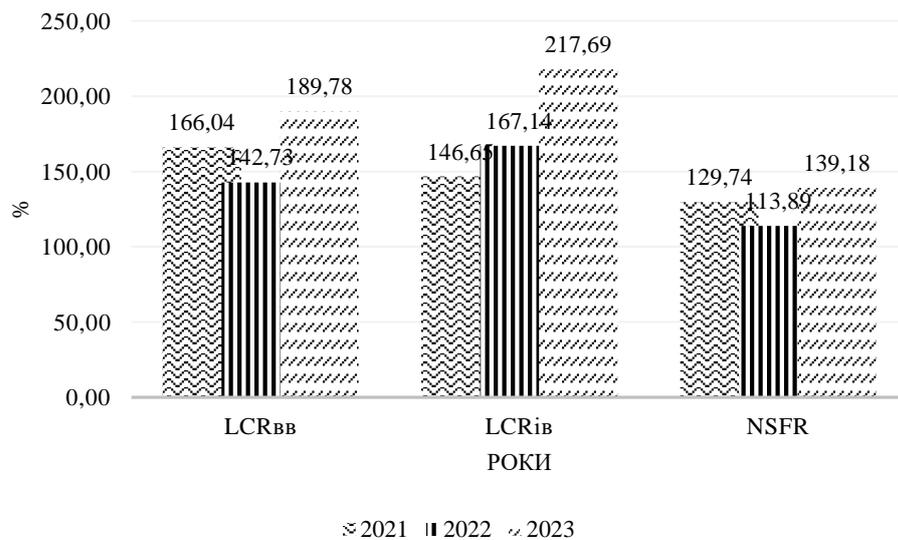

Рис. 2.10. Динаміка нормативів ліквідності АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роках, %

*Складено за даними таблиці 2.5

LCR_{iV} враховує всі активи та зобов'язання банку у іноземній валюті, цей показник визначає здатність банку виконувати свої зобов'язання за будь-яких обставин і в разі погіршення ринкових умов. Протягом досліджуваного періоду спостерігалась динаміка до збільшення цього коефіцієнта, зокрема у 2023 році, порівнюючи із 2021 він збільшився майже впововину. Високий показник LCR_{iV} свідчить про те, що банк має достатньо фінансових ресурсів для виконання своїх фінансових зобов'язань у будь-який момент часу.

Норматив довгострокової ліквідності (NSFR) впродовж досліджуваного періоду збільшився майже у 8%, з 129,74% у 2021 році до 139,18% у 2023 році. Високий рівень NSFR вказує на те, що АБ «Укргазбанк» має стабільне джерело

коштів для підтримки довгострокових активів, що допомагає знизити ризик дефіциту ліквідності в майбутньому.

Нормативи кредитного ризику є економічними нормативами, які встановлені НБУ для мінімізації ризиків банківської діяльності, недотримання яких може призвести до фінансових труднощів. До цієї групи нормативів входять нормативи: Н7, Н8 та Н9.

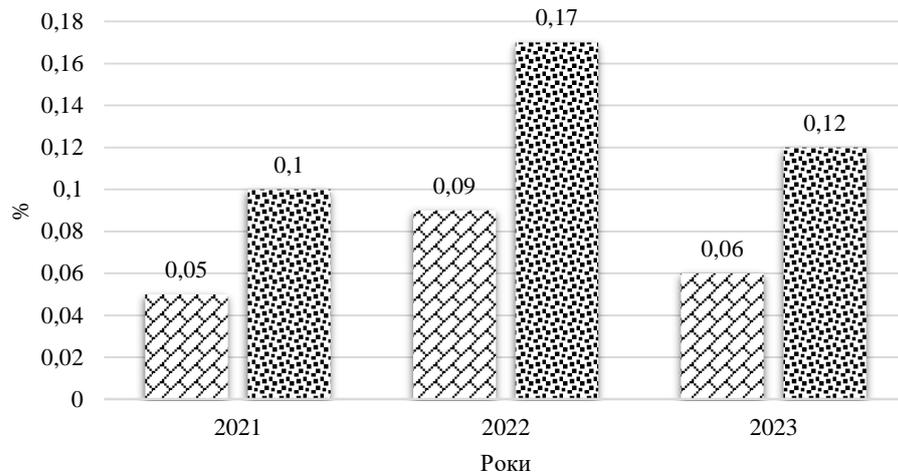
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7) повинен бути не більше ніж 25%. У 2022 році цей показник становив 23,1%, що свідчить про зростаючі ризики щодо кредитування в цьому році. Вони включають економічні аспекти, які можуть вплинути на здатність позичальників погашати кредити, політичну нестабільність, яка може спричинити невизначеність в економічному та правовому середовищі, а також соціальні фактори, такі як зростання безробіття та зміни споживчого попиту.

Норматив великих кредитних ризиків (Н8) також характеризувався високим значенням у 2022 році (417,3%), цей ризик виникає в результаті надмірного зосередження кредитного портфелю банку лише на великих контрагентах. В українському контексті у 2022 році цей критерій є особливо важливим, оскільки фінансова стабільність великих клієнтів може змінитися в умовах економічної та політичної нестабільності.

Норматив Н9 встановлює максимальний розмір кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами. У 2022 році цей показник перевищив ліміт 25%, сягнувши 0,3%. Однак, у 2023 він знизився до 0,15%, що може свідчити про те, що ризик банку за операціями з пов'язаними з ним особами зменшився порівняно з попереднім роком. Така зміна свідчить про те, що банк мав змогу здійснювати кредитні операції з пов'язаними особами відповідно до регуляторних вимог, що сприяло зниженню ризику та забезпеченню стабільності його фінансового стану.

Нормативи інвестування – економічні нормативи, що встановлюються з метою забезпечення контролю за інвестиційною діяльністю банків, у тому числі

за прямими інвестиціями [24]. На рисунку 2.11 зображено динаміку нормативів інвестування банку у 2021-2023 роках.

▨ Норматив інвестування в цінні папери ▩ Норматив загальної суми інвестування

Рис. 2.11. Динаміка нормативів інвестування АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роках, %

**Складено за даними таблиці 2.5*

Як видно з наведеного рисунку норматив інвестування в цінні папери зріс з 0,05% у 2021 році до 0,09% у 2022 році, але знизився до 0,06% у 2023 році, залишаючись у межах встановленого ліміту нижче 15%. Водночас коефіцієнт загальних інвестицій зріс з 0,1% у 2021 році до 0,17% у 2022 році, але впав до 0,12% у 2023 році. Ці коливання можуть відображати зміни в стратегіях управління активами, реакцію на зміни на фінансових ринках або регуляторні вимоги.

Отже, всі нормативи перебувають на належному рівні, але ситуація у 2022 році призвела до коливань деяких показників, зокрема коефіцієнта кредитного ризику. Однак, важливо зазначити, що банк в цілому продовжує дотримуватися регуляторних вимог, а деякі коливання можуть бути реакцією на зміни в економічному середовищі.

Укргазбанк, один з найбільших банків України, займає важливе місце на фінансовому ринку. Він має широке коло клієнтів та безліч відділень по всій Україні і надає широкий спектр банківських послуг як фізичним, так і

юридичним особам. Тому Укргазбанк є важливим гравцем у фінансовому секторі України, впливаючи на розвиток та динаміку сектору, завдяки своїй широкій мережі та різноманітним послугам. У таблиці 2.6 зображено позиції, які займає банк на українському банківському ринку.

Таблиця 2.6

Позиції АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роках, %

№	Показник	2021	2022	2023	Зміна 2022/2021	Зміна 2023/2022
1	2	3	4	5	6	7
1	Частка банку у активах банківської системи	6%	5,60%	6%	-0,40%	0,40%
2	Частка банку у кредитному портфелі клієнтів	7,30%	9,50%	9,20%	2,20%	-0,30%
3	Частка банку у портфелі коштів клієнтів	6,30%	5,80%	6,30%	-0,50%	0,50%

Джерело: [49,50,51]

У 2021-2023 роках АБ «Укргазбанк» зберігав стабільні позиції на банківському ринку України, з незначними коливаннями за окремими показниками. Частка банку в активах банківської системи залишалася на рівні близько 6%, але дещо зменшилася на 0,40% у 2022 році та повернулася до попереднього рівня у 2023 році. Водночас частка банку в клієнтському кредитному портфелі зросла з 7,30% у 2021 році до 9,50% у 2022 році, після чого дещо знизилася до 9,20% у 2023 році. Частка банку в портфелі коштів клієнтів також зазнала незначних коливань, зменшившись на 0,50% у 2022 році, але повернулася до попередніх рівнів у 2023 році. Такі динамічні зміни демонструють здатність банку адаптуватися до ринкових умов та залишатися конкурентоспроможним у фінансовому секторі.

У таблиці 2.7 наведена детальна інформація про обсяг та структуру кредитного портфеля та коштів клієнтів банку за 2021-2023 роки.

Таблиця 2.7

Динаміка обсягу кредитного портфеля та коштів клієнтів АБ
«Укргазбанк» у 2021-2023 роках, млрд. грн.

№	Показник	2021	2022	2023	Зміна 2022/2021		Зміна 2023/2022	
					абс.	%	абс.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Кредитний портфель клієнтів							
1.1	Кредитний портфель корпоративного бізнесу	42,8	51,7	48,4	8,9	20,79	-3,3	-6,38
1.2	Кредитний портфель малого та середнього бізнесу	8	9,2	9,6	1,2	15,00	0,4	4,35
1.3	Кредитний портфель роздрібного бізнесу	5,1	3,9	5,3	-1,2	-23,53	1,4	35,90
1.4	Всього	55,9	64,8	63,3	8,9	15,92	-1,5	-2,31
2	Кошти клієнтів							
2.1	Портфель коштів корпоративного бізнесу	57,6	59,4	91,8	1,8	3,13	32,4	54,55
2.2	Портфель коштів малого та середнього бізнесу	11,7	21,4	28,8	9,7	82,91	7,4	34,58
2.3	Портфель коштів роздрібного бізнесу	27,5	32	33,5	4,5	16,36	1,5	4,69
2.4	Всього	96,8	112,8	154,1	16	16,53	41,3	36,61

Джерело: [49,50,51]

Динаміка кредитного портфеля та коштів клієнтів Укргазбанку у 2021-2023 роках свідчить про суттєві зміни у розподілі та обсягах кредитних та депозитних активів банку. Загалом, клієнтський кредитний портфель збільшився з 55,9 млрд. грн. у 2021 році до 64,8 млрд. грн. у 2022 році, але дещо зменшився у 2023 році до 63,3 млрд. грн. Водночас корпоративні кредити та кредити МСБ зросли за цей період, тоді як роздрібні кредити дещо зменшилися у 2022 році, але знову зросли у 2023 році. Портфель коштів клієнтів також значно збільшився з 96,8 млрд. грн. у 2021 році до 154,1 млрд. грн. у 2023 році, що свідчить про те, що депозитні активи банку зросли в усіх клієнтських сегментах, включаючи корпоративний, МСБ та роздрібний бізнес.

Варто зазначити, що кредити надаються перш за все клієнтам, які здійснюють діяльність на території України. На рисунку 2.13 зображено галузі економіки на які було надано найбільший обсяг кредитів у 2023 році.

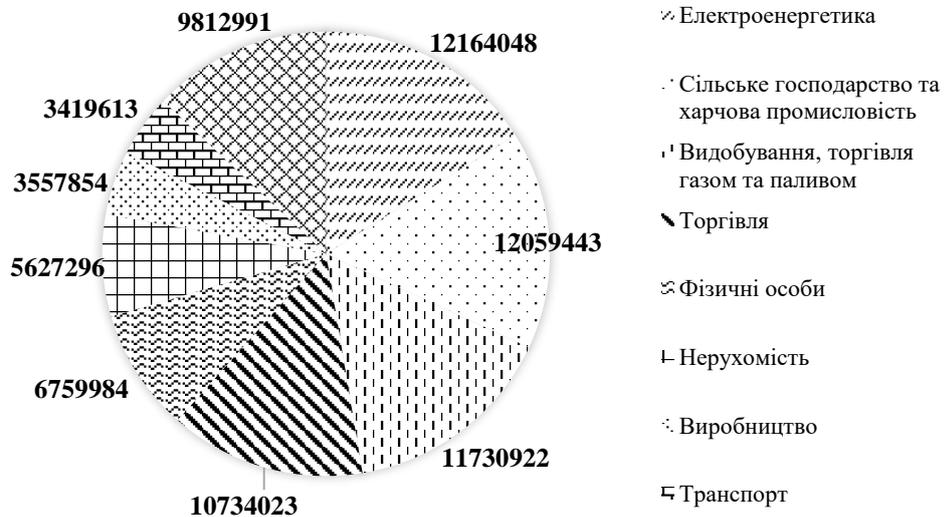

Рис. 2.12. Частки найбільших секторів по кредитах АБ «УкрГазбанк» у 2023 році, тис. грн.

**Складено за даними фінансової звітності АБ «УкрГазбанк» [51]*

У 2023 році АБ «УкрГазбанк» активно кредитував різні сектори економіки. Найбільші обсяги кредитування спостерігалися в електроенергетиці, сільському господарстві, харчовій промисловості, а також у видобутку та торгівлі газом та паливом. Це свідчить про активну роль банку в підтримці ключових секторів економіки та сприянні їх розвитку. Водночас, кредитування банком фізичних осіб та інших секторів також свідчить про широкий спектр діяльності банку та його важливу роль у фінансовій підтримці різних секторів української економіки.

Показники доходності кредитного портфеля відображають вплив кредитних операцій на загальний дохід банку, що дозволяє оцінити вартість кредитів, наданих банком, та визначити рівень прибутковості, зумовлений саме цими операціями. Група показників ризику кредитного портфеля надає інформацію про забезпеченість кредитного портфеля власним капіталом, частку залучених коштів у формуванні кредитного портфелю банку, а також рівень

сформованого резерву під кредитні операції, що відображає якість кредитного портфеля. Розрахунок цих показників наведений у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники доходності та ризику кредитного портфеля АБ «Укргазбанк» у
2021-2023 роках

№	Показник	Розрахунок	2021	2022	2023	Темп зростання, %	
						2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Показники доходності кредитного портфеля						
1.1	Коефіцієнт доходності кредитних операцій (Кд)	Процентний доход/Кредитний портфель	0,16	0,18	0,27	13,83	54,87
1.2	Частка процентних доходів (Кпд)	Процентний доход/Прибуток	2,31	-3,00	3,73	–	–
1.3	Маржа процентного прибутку (ЧМпр)	(Процентний доход - Процентні витрати)/Прибуток	1,40	-1,29	1,43	–	–
2	Показники ризику кредитного портфеля						
2.1	Коефіцієнт покриття кредитного портфелю власним капіталом (Квк)	Власний капітал/Кредитний портфель	0,21	0,11	0,18	-49,07	67,68
2.2	Коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі (Кзк)	Власний капітал/Зобов'язання	0,10	0,06	0,07	-46,78	23,20
2.3	Коефіцієнт якості кредитного портфеля (Кя)	Сформований резерв/ Кредитний портфель	0,011	0,002	0,039	-84,96	2390,99
2.4	Коефіцієнт активності використання коштів клієнтів в кредитному портфелі (Ккк)	Кредитний портфель/ Кошти клієнтів	0,58	0,58	0,41	0,16	-29,05
2.5	Коефіцієнт кредитної активності (Ка)	Кредитний портфель/ Активи	0,45	0,50	0,36	9,34	-27,41

Джерело: розраховано автором на основі даних [49,50,51]

Показники доходності кредитного портфеля АБ «Укргазбанк» в досліджуваний період свідчать про значні зміни у фінансових показниках банку (рис. 2.13).

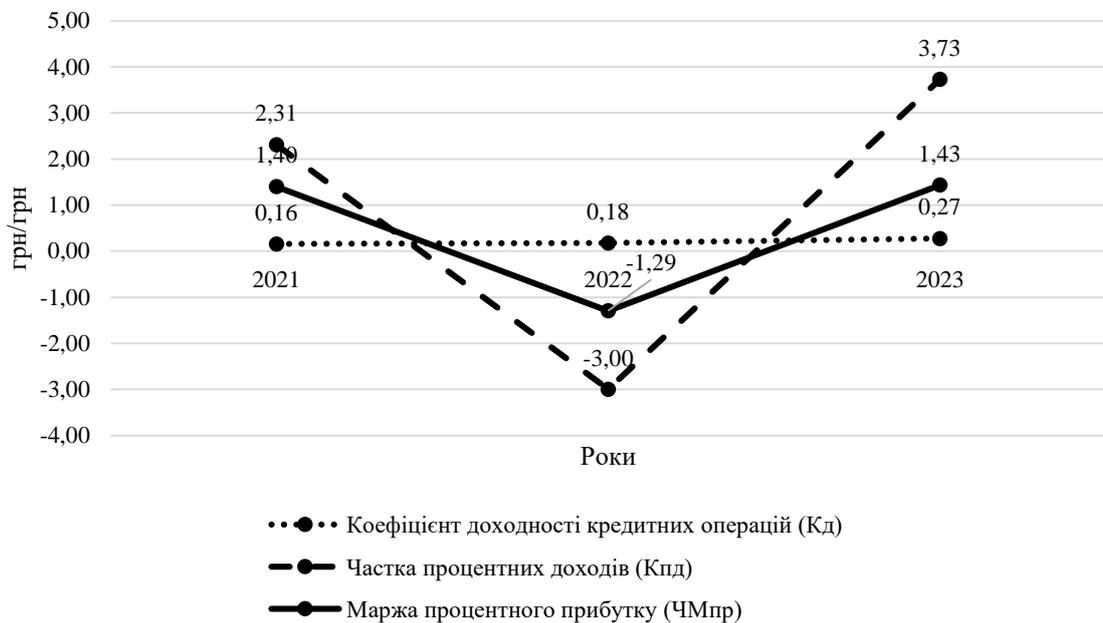

Рис. 2.13. Динаміка показників доходності кредитного портфеля АБ «Укргазбанк» у 2021-2023 роках

*Складено за даними таблиці 2.8

У 2021-2023 роках спостерігалось зростання доходності кредитних операцій, що відобразилося у зростанні коефіцієнта доходності кредитних операцій з 0,16 до 0,27, що становить зростання на 54,87% у 2023 році. На такий результат значним чином вплинуло зростання облікової ставки НБУ з 9% річних у 2021 році до 25% річних у 2022 та 2023 роках. Частка процентних доходів та маржа процентного прибутку демонстрували від'ємні тенденції у 2022 році, на це вплинув одержаний збиток банку в розмірі 3861513 тис. грн. Однак, у 2023 році АБ «Укргазбанк» отримав прибуток в розмірі 1936426 тис. грн. і відповідно відбулося поліпшення цих коефіцієнтів.

Також відбулися значні зміни в показниках ризику. Коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом та коефіцієнт використання залучених коштів в кредитному портфелі зменшилися у 2022 році, а потім дещо покращилися. Однак, коефіцієнт якості кредитного портфеля показав найбільшу

зміну у 2023 році, збільшившись на 2390,99%. Це свідчить про збільшення резервів на покриття збитків за кредитами та покращення якості кредитного портфеля. Коефіцієнт використання коштів клієнтів та коефіцієнт активності кредитної діяльності в кредитному портфелі також дещо знизилися у 2023 році.

Таким чином, банк демонструє позитивну динаміку в більшості показників, що підтверджує його високий рейтинг на українському ринку банківських послуг. Навіть у контексті подій 2022 року, коли спостерігалися економічні та фінансові труднощі АБ «Укргазбанк» продемонстрував свою фінансову стійкість та здатність управляти ризиками, про що свідчить отриманий прибуток у 2023 році в обсязі 1936426 тис. грн., поліпшення кредитного та депозитного портфелів та інших показників.

2.3. Аналіз показників «зеленого» фінансування у банківській сфері України

Останніми роками український банківський сектор приділяє все більше уваги питанням екології та сталого розвитку. Впровадження концепції green banking стає все більш важливим і значущим для фінансових установ. Цей підхід приділяє увагу екологічним аспектам в управлінні ризиками та кредитуванні, сприяє сталому розвитку та зменшенню впливу на навколишнє середовище.

Українські банки поступово починають впроваджувати ці ініціативи, відображаючи їх у свої зелених інвестиціях, фінансуючи проекти з енергоефективності та відновлюваної енергетики, а також обираючи проекти для фінансування з урахуванням їхнього впливу на навколишнє середовище.

Сьогодні в Україні, за оцінками експертів, нараховується шість провідних банків, які відносяться до «зелених» [31]. До них відносяться: АБ «Укргазбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен Банк», АТ «ПроКредит Банк», АТ «Укрсіббанк», АТ АКБ «Львів».

«Укргазбанк» – унікальна фінансова установа, яка першою в Україні почала працювати в цікавій та неординарній сфері green banking. З початку 2016

року банк активно інвестує в охорону навколишнього середовища та green banking, профінансувавши понад 1000 проєктів, більшість з яких є успішними. Реалізація цих проєктів, зокрема з енергоефективності допомагає компаніям зменшити рахунки за електроенергію та опалення або сприяє значному соціальному та екологічному впливу на місцеву громаду та її мешканців.

АБ «Укргазбанк», відноситься до мережі «Green Bank Network» і відповідно до цього працює за трьома напрямками (рис. 2.14).

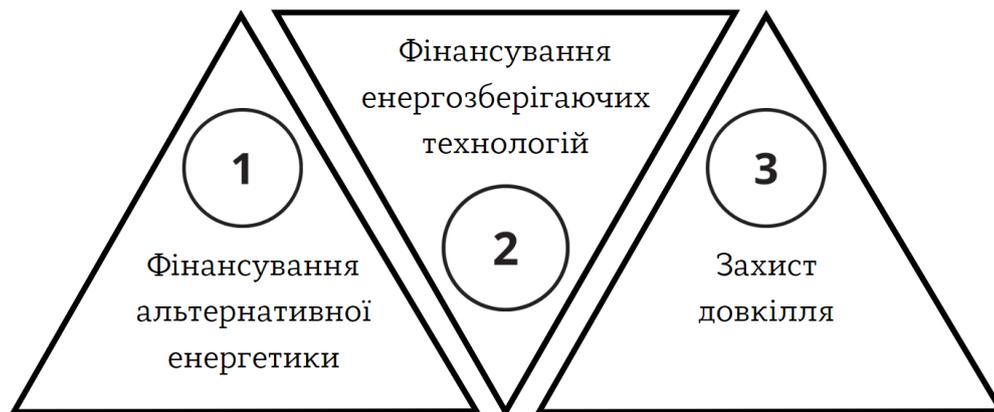

Рис. 2.14. Напрями роботи АБ «Укргазбанк» в сфері green banking

Стратегія еко-банкінгу спрямована на підтримку збільшення інвестицій у фінансування екологічно орієнтованих проєктів. Одним із викликів, з яким зіткнувся банк, була необхідність розробки банківських продуктів, які були б прибутковими для самого банку та привертати б екологічний інтерес його клієнтів. Оскільки це був новий досвід для українського банківського сектору, Міжнародна фінансова корпорація (IFC) надала банку експертні консультації у сфері зеленого фінансування. У 2016 році між банком та IFC було підписано трирічну угоду про співпрацю.

У цей час АБ «Укргазбанк» виступає єдиним банком в Україні, який має власний технічно-інженерний офіс, де фахівці здійснюють розрахунки всіх екологічних параметрів та надають повний експертний висновок. Також проєкти, які фінансуються банком проходять належну перевірку та оцінку відповідності вимогам соціально-екологічного характеру політики банку.

У таблиці 2.9 зображена динаміка кількості проаналізованих проєктів на предмет виявлення екологічних та соціальних ризиків у 2021-2023 роках.

Таблиця 2.9

Проєкти проаналізовані АБ «Укргазбанк» на предмет виявлення екологічних та соціальних ризиків у 2021-2023 роках

№	Проєкт	2021	2022	2023	Зміна 2022/2021	Зміна 2023/2022
1	2	3	4	5	6	7
1	Проєкти з сумою заборгованості по ГПК понад 2 млн. дол.	125	23	98	-102	75
2	Проєкти сталого розвитку	29	6	34	-23	28
3	Проєкти за програмою співробітництва з ЄБРР	1	30	124	29	94
4	Проєкти за програмою Фонду розвитку підприємництва (енергоєфективність)	0	0	42	0	42
5	Всього проєктів	155	59	298	-96	239

Джерело: [49,50,51]

Аналіз проєктів Укргазбанку за 2021-2023 роки підтверджує зростання інтересу до фінансування екологічно орієнтованих та соціально значущих проєктів. Незважаючи на зменшення кількості проєктів у 2022 році на 96 штук, у 2023 році банк продемонстрував позитивну динаміку до зростання кількості екологічних проєктів до майже трьохста. У цей період банк підтвердив свою відданість принципам сталого розвитку та екологічної відповідальності, продовжуючи активно співпрацювати з міжнародними партнерами, такими як ЄБРР та Фонд розвитку підприємництва. Такий підхід дозволяє банку не тільки задовольняти фінансові потреби своїх клієнтів, а й робити внесок у покращення екологічної ситуації та соціальний розвиток України.

Банк пропонує своїм клієнтам широкий спектр екологічних продуктів та послуг, які не лише сприяють розвитку екологічного підприємництва, а й допомагають зменшити вплив на довкілля та сприяють сталому розвитку. В таблиці 2.10 наведено пропоновані банком «Еко-депозити».

Таблиця 2.10

Перелік «Еко-депозитів» АБ «Укргазбанк»

Назва	Термін (міс.)	Валюта	% ставка (річна)	Мін. сума	Виплата %	Поповнення
1	2	3	4	5	6	7
«ЕКО-депозит» (проценти в кінці терміну)	1–24	Грн/USD/EUR	від 4,0% до 13,25% в грн. від 0,1% до 1,5% в USD 0,01% в EUR	1000/100/10	В кінці терміну	З можливістю поповнення
«ЕКО-депозит» (проценти помісячно)	3–24	Грн/USD/EUR	від 11,7% до 12,95% в грн. від 0,1% до 1,4% в USD 0,01% в EUR	1000/100/10	Щомісячно	З можливістю поповнення
«Валютний ЕКО-депозит»	3–24	USD/EUR	від 0,01% до 2% в USD 0,01% в EUR	100/10	В кінці терміну	Без можливості поповнення

Джерело: [26]

Крім того, банк активно займається кредитуванням різних екологічних програм та проєктів. Зокрема, завдяки кредитній програмі «Еко-енергія» банк видає кредити на придбання сонячних електростанцій, теплових насосів, вітрових електростанцій та комбінованих вітро-сонячних генеруючих систем. На сьогодні стандартна відсоткова ставка по цій програмі складає 23,5% річних.

Як уже зазначалось, що з 2016 року «Укргазбанк» першим серед українських банків активно впроваджує концепцію green banking, визначивши її своїм головним напрямком діяльності. Під час пандемії COVID-19 банк активно сприяв фінансуванню проєктів соціального розвитку та підтримки місцевих громад, а в 2022 році розширив свій портфель проєктів на відновлення, релокацію бізнесу та соціальних об'єктів, що постраждали внаслідок збройної агресії рф.

Банк керується своїм головним принципом, суть якого полягає у кращому відновленні, ніж було до цього. Саме тому, у відновленні використовуються провідні сучасні технології та методи, які враховують екологічний та соціальний вплив.

Загалом, починаючи з 2016 року, банк спонсорував понад тисячу сталих проєктів на суму близько 1,1 мільярда доларів, що призвело до щорічного зменшення викидів парникових газів на 1,6 мільйона тонн. Незважаючи на найскладніші умови, спричинені повномасштабним вторгненням, у 2022-2023 роках Укргазбанк профінансував майже 270 сталих проєктів, включаючи «зелені» ініціативи, на загальну суму 3,4 мільярда гривень.

Ці ініціативи не лише допомогли зменшити викиди парникових газів, але й сприяли створенню стабільних економічних та екологічних перспектив для України. Інвестування в зелені технології та сталий розвиток стало ключовим фактором у відновленні постраждалих регіонів та підтримці суспільства в умовах надзвичайних ситуацій.

Наприклад, ініціативи з енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії допомогли підвищити енергетичну незалежність та зменшити відповідальність за забруднення довкілля. Банк продовжує планувати та реалізовувати нові ініціативи з метою забезпечення сталого розвитку та підтримки соціально-економічного розвитку країни.

«Укргазбанк» інтенсивно працює над фінансуванням модернізації підприємств з метою зменшення споживання енергії та ресурсів завдяки використанню передових технологій. Ці проєкти допомагають компаніям оптимізувати ресурси та можуть сприяти розширенню їхньої діяльності.

На сьогоднішній день банк підтримав понад 600 проєктів у цьому напрямку, включаючи модернізацію обладнання, енергоефективну реконструкцію підприємств та енергоефективне будівництво. Особлива увага приділяється фінансуванню енергоефективної модернізації багатоквартирних будинків та квартир.

У період 2020-2021 років банк розширив сферу «зеленого» фінансування на придбання медичного обладнання та модернізацію медичних закладів відповідно до сучасних стандартів, підтримавши понад 80 проєктів у галузі охорони здоров'я, включаючи заходи щодо боротьби з пандемією коронавірусу.

У період 2022-2023 років ключовим напрямком сталого фінансування стала підтримка аграрного сектору, для запобігання продовольчим кризам та фінансування проєктів для забезпечення стабільності та безперервності діяльності у військовий час. Це включає в себе ініціативи щодо розвитку альтернативних джерел енергії, сприяння у використанні екологічно чистих технологій у виробництві, а також фінансову підтримку для малих та середніх сільськогосподарських підприємств.

Ще одним яскравим прикладом green banking в Україні є АТ «Укрсіббанк», який з 2006 року є частиною міжнародної фінансової групи BNP Paribas.

BNP Paribas є одним з провідних фінансових установ у Євросоні та відзначається своєю амбітною політикою у сфері корпоративної соціальної відповідальності.

Банк, так само як і група BNP Paribas, встановлює чотири ключові пріоритети [40]:

- перехід на використання відновлювальних джерел енергії;
- підтримка молоді;
- стимулювання нових форм підприємництва;
- розвиток локальної присутності.

У 2022 році АТ «Укрсіббанк» посилив власну культуру, яка стосується сталого розвитку та енергоефективності. Зокрема, зменшив обсяги використання паперу, тим самим, збільшив обсяг сортування та переробки паперових відходів, а також використання екологічно-безпечного паперу.

Однак, у зв'язку з військово-політичними обставинами в Україні, виконання останнього зобов'язання наразі не є обов'язковим і залежить від доступності екологічно-безпечного паперу на українському ринку. Розгляд можливості використання такого паперу буде актуальним після припинення військового стану в Україні [29].

Також у 2022 році завдяки сортуванню сміття банк передав на утилізацію 10 кг пластику та 3 тони макулатури, що дозволило врятувати близько 37 дерев.

Банк визначив амбітні кроки, які планує досягти до 2025 року в сфері green banking, ці кроки включають:

- розвиток партнерства з клієнтами та партнерами, які інтегрують принципи сталого розвитку у свою щоденну діяльність;
- обговорення індивідуальних підходів до фінансування проєктів, що позитивно впливають на суспільство або навколишнє середовище;
- підвищення рівня обізнаності про ESG та сталий розвиток як всередині, так і поза організацією;
- розробка продуктів та послуг, які сприятимуть клієнтам у їхньому швидкому переході до сталої економіки.

АТ «Райффазен Банк» також активно просуває стратегію сталого розвитку, зокрема банк запровадив нагороду Raif Green Leaf для своїх корпоративних клієнтів, які впроваджують «зелені» проєкти. Наразі портфель «зелених» проєктів банку складає понад 1,5 млрд. грн. і характеризується значним соціальним та екологічним впливом цих проєктів. До нього входять проєкти з переробки відходів, зменшення викидів, підвищення енергоефективності та інші. Згідно зі стратегії банку до 2025 року він планує стати одним із найбільших «зелених» банків України.

АТ «Ощадбанк» у 2023 році приєднався до впровадження стандартів ESG у свою діяльність, зокрема підписавши угоду з Німецьким фондом шпаркас з міжнародного співробітництва, згідно з якою АТ «Ощадбанк» інтегрує стандарти ESG у діяльність своїх підрозділів.

Яскравим прикладом дотримання екологічних принципів у своїх відділеннях є АТ «ПроКредит Банк». У 2023 році банку вдалося досягти вуглецевої нейтральності від власних операцій, це стало можливим завдяки низці заходів, таким як: електро та гібридні корпоративні авто, сортування сміття у відділеннях та офісах, власні сонячні електростанції, електронний документообіг, використання переробленого паперу та поширення серед персоналу інформації щодо користі green banking [27].

АТ «ПроКредит Банк» сприяє клієнтам у позитивному впливі на довкілля України, інвестуючи в енергоефективне обладнання, відновлювані джерела енергії та інші заходи, що забезпечують екологічну стійкість. Банк активно фінансує проєкти з відновлювальної енергетики, енергоефективне обладнання та техніку, підтримує сільське господарство та допомагає в залученні інвестицій, які позитивно впливають на стан ґрунтів та повітря. Банк також у своїй діяльності дотримується ESG принципів та ретельно перевіряє проєкти, задля зменшення їх негативного впливу на довкілля [27].

АТ АКБ «Львів» з 2020 року у своїй діяльності дотримується стратегії сталого розвитку. Екологічна діяльність банку зосереджена на п'яти основних напрямках [28]:

- партнерство;
- продукти та послуги;
- управління екологічними і соціальними ризиками;
- внутрішні операції Банку;
- просвітництво та залучення.

Таким чином, на рис. 2.15 можна виділити декілька спільних рис у розглянутих «зелених» банках.

Рис. 2.15. Спільні риси «зелених» банків України

Таким чином, в банківській системі України відбувається поступове впровадження концепції green banking, яке проявляється у зменшенні використання паперу, переходу до електронного документообігу, фінансуванню екологічних проєктів, впровадження ESG стандартів та інших інструментів, які допомагають банкам активно взаємодіяти з клієнтами, задля збереження довкілля.

Ці спільні риси свідчать про комплексний підхід українських банків до впровадження green banking, який орієнтований на сталий розвиток, підтримку економіки та зменшенню екологічного впливу. Однак, українським банкам слід частіше акцентувати увагу на своїх «зелених» ініціативах, публікувати звіти та залучати громадськість задля більшого охоплення. Таким чином, вони зможуть підвищити обізнаність про екологічні проєкти та залучити більше клієнтів і партнерів, зацікавлених у сталому розвитку. Іншим важливим аспектом є забезпечення прозорості та надання чіткої інформації про реалізовані ініціативи, публікація регулярних звітів з даними про вплив на довкілля, досягнуті результати та плани на майбутнє допоможе банкам завоювати довіру громадськості та інвесторів.

Отже, green banking є важливим напрямком розвитку банківської системи України. Все частіше українські банки звертають увагу на збільшення інвестицій у проєкти, спрямовані на збереження навколишнього середовища та соціальну відповідальність. Кроки до green banking включають розширення співпраці з клієнтами, які дотримуються цілей сталого розвитку, обговорення індивідуальних підходів до фінансування проєктів, що сприяють позитивному впливу на суспільство та довкілля, підвищення рівня обізнаності про екологічні, соціальні та управлінські аспекти, а також розробку продуктів та сервісів, спрямованих на сприяння переходу до сталої економіки.

Провідні українські банки не лише активно впроваджують green banking у свою стратегію, але й займають лідируючі позиції в цьому напрямку, що сприяє створенню сталого та відповідального банківського сектору в Україні.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ GREEN BANKING В УКРАЇНІ

3.1. Виклики та загрози розвитку green banking в Україні

Green banking – це екологічно відповідальна банківська діяльність, яка спрямована на підтримку сталого розвитку та екологічних проєктів. Розвиток green banking в Україні має великий потенціал, але стикається з деякими проблемами і загрозами.

Як відомо, одне з унікальних становищ в області сталого економічного розвитку займає банківський сектор, безпосередньо завдяки своїй ролі посередника між вкладниками і позичальниками. Стійкість стає все більш важливим фактором зростання ринкової економіки в даний час. З розвитком діджиталізації банківського сектору – це означає необхідність підвищення соціальної та екологічної відповідальності та створення нових можливостей для бізнесу. Останнім часом банки все більше почали усвідомлювати прогресуючий вплив сталого розвитку на розвиток суспільства, а також його непрямий вплив на формування майбутніх банківських цінностей.

Розвиток green banking є одним з важливих етапів формування стійкої банківської системи в контексті сталого фінансування та економіки сталого розвитку. Зокрема, можна виділити шість етапів з формування сталих банків [43]:

- 1 етап: запровадження принципів соціальної відповідальності бізнесу;
- 2 етап: надання «зелених» депозитів, підтримка регіональних «зелених» проєктів;
- 3 етап: формування портфеля сталих і екологічних інвестицій;
- 4 етап: розробка банківських продуктів спрямованих на соціальну відповідальність;

- 5 етап: створення бренду банку, який відомий своєю соціально-екологічною або «зеленою» спрямованістю;
- 6 етап: створення банку, що підтримує сталий розвиток.

Таким чином, надійна стратегія та плідна співпраця з провідними країнами світу та міжнародними фінансовими інституціями в галузі green banking допоможе банківській системі України не лише сприяти розвитку важливих інструментів економічного розвитку, але й зосереджувати увагу на екологічних аспектах.

Банки України, більшим чином, комерційні – відіграють важливу роль в всебічному розвитку країни. Особливо це проявляється у розробці інноваційних фінансових продуктів та послуг, для отримання максимального прибутку. Банки намагаються впроваджувати нові технології, зокрема фінтех та вдосконалювати процес обслуговування клієнтів.

Однак, концепція green banking в Україні лише набирає популярність, що несе з собою ряд викликів для банківського сектору (табл.3.1). Зокрема, це проявляється у значних інвестиціях в новітні технології та інфраструктуру, а також в адаптації до внутрішніх стандартизованих процесів, які відповідають сталому розвитку. Крім того, існує необхідність підвищення обізнаності серед клієнтів, оскільки не всі розуміють переваги green banking.

Таблиця 3.1

Виклики пов'язані з реалізацією green banking в Україні

№	Виклик	Сутність	Можливості вирішення
1	2	3	4
1	Недостатня обізнаність та попит	Багато клієнтів банків, а також самі банківські установи не завжди розуміють всі переваги green banking, що зменшує попит на екологічно чисті банківські продукти та послуги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційні кампанії для підвищення обізнаності населення та бізнесу про переваги green banking; 2. Розробка та впровадження програм для підвищення компетенції банківських працівників у сфері green banking; 3. Співпраця з неурядовими організаціями для поширення знань про green banking

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
2	Економічна нестабільність	В умовах економічної нестабільності та високої інфляції, пріоритети можуть зміщуватись в сторону більш традиційних та менш ризикованих інвестицій	1. Надання державних гарантій для інвестицій у зелені проекти з метою зниження ризиків; 2. Залучення міжнародних фінансових організацій для підтримки зелених ініціатив в Україні.
3	Недостатня державна підтримка	Відсутність чіткої та стабільної державної політики та стимулів для розвитку green banking	1. Впровадження національної стратегії з підтримки green banking, включаючи податкові пільги та інші стимули для банків та їх клієнтів; 2. Створення сприятливого регуляторного середовища для зелених інвестицій, включаючи спрощення процедур і зменшення бюрократичних бар'єрів; 3. Запуск державних програм фінансування та підтримки зелених проектів.
4	Високі стартові витрати	Впровадження нових технологій, таких як онлайн-банкінг, потребує значних початкових інвестицій	1. Співпраця банків з технічними партнерами для спільного фінансування та впровадження інноваційних рішень; 2. Залучення фінансування від міжнародних організацій та фондів для покриття початкових витрат на впровадження зелених технологій; 3. Надання пільгових кредитів для банків, що інвестують у green banking, для зниження фінансового навантаження

Також серед основних викликів, які стоять перед розвитком green banking є високі витрати на спеціалізоване обладнання, яке необхідне для впровадження відновлювальних та переробних технологій, спрямованих на зменшення використання паперу та інших недоліків екологічного характеру в банківській сфері. Хоча ці інвестиції і вимагають значних капіталовкладень, їх впровадження необхідне для забезпечення сталого розвитку, і найголовніше для банків – отримання прибутку в довгостроковій перспективі (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Основні виклики для green banking в Україні

Таким чином, для вирішення проблем, які стоять перед розвитком green banking в Україні, перш за все необхідні всебічні і скоординовані зусилля держави, банківського сектору, міжнародних організацій та суспільства в цілому. Для цього необхідно підвищувати обізнаність населення та створити сприятливі умови для потоку інвестицій, ключовими факторами для успішного розвитку green banking є – державна підтримка та вдосконалення технологічної інфраструктури.

Серед основних екологічних послуг, які пропонують комерційні банки України, можна виділити інтернет-ощадний рахунок, практику прямої видачі коштів, онлайн-оплату рахунків, електронний банкінг, мобільний банкінг, зелені кредити, зелені іпотечні кредити, органічні кредитні картки та зелений ощадний рахунок.

Після впровадження цих послуг, українські банки суттєво підвищили рівень своєї конкурентоспроможності, і найголовніше, знизили витрати на операційну діяльність.

Наприклад, використання інтернет-ощадного рахунку та онлайн-оплата дозволили клієнтам здійснювати платежі та отримувати виписки в електронному вигляді, що сприяло скороченню кількості паперу.

Завдяки електронному та мобільному банкінгу клієнти мають змогу не виходячи з дому отримати потрібні банківські послуги, що не лише допомагає зберегти час, але й папір та купу документів.

Варто відмітити, що деякі банки не лише намагаються скоротити кількість паперу у своїх відділеннях, але й випускають органічні кредитні картки. Ці картки перетворюються на «зелені» шляхом впровадження екологічних стимулів або пропозицій безпаперового банкінгу з використанням біорозкладаючих матеріалів.

Хоча green banking і полегшує банківське обслуговування та зменшує кількість паперу у відділеннях, однак його впровадження українськими комерційними банками супроводжується деякими проблемами і перешкодами. Як уже зазначалось, висока вартість капіталовкладень створює значні перешкоди у впровадженні green banking, особливо це відчутно в умовах високого ризику та інфляції. Також не всі розуміють переваги впровадження екологічних банківських продуктів та послуг, тому попит на ці послуги знижується.

Не менш важливу роль відіграють технологічні бар'єри та нормативні вимоги. Часто застаріле обладнання та інфраструктура перешкоджають впровадженню новітніх технологій, а невідповідна правова база вповільнює розвиток будь якого процесу. Інвестування в «зелені» проекти несе з собою певний ризик, оскільки існує нестабільність в ринковому середовищі, яка ускладнює банкам просування екологічних продуктів та послуг.

Нерідко зміна поведінки та звичок клієнтів в сторону екологічних вподобань вимагає часу, тому банки повинні прикладати великих зусиль для зменшення цих соціально-культурних бар'єрів.

Green banking, хоча і є перспективною галуззю, однак і він може стикатися з фінансовими ризиками, які пов'язані з інвестуванням в екологічно чисті проекти, які можуть призвести до нестабільності та невизначеності щодо отримання прибутку. Для того, щоб «зелені» ініціативи банків були завжди ефективними та прибутковими необхідно вводити стандартизовані методи оцінки екологічної відповідальності. Такі проблеми потребують уваги та рішень банківського сектору, урядів та міжнародних організацій для забезпечення стабільного та ефективного розвитку green banking, що відповідає вимогам сталого розвитку та збереженню навколишнього середовища.

Сьогодні дуже важливо сприяти створенню «зеленого» українського банку для фінансування післявоєнного «зеленого» відновлення країни. Він підтримає інвестиції в низьковуглецеву, стійку до зміни клімату економіку.

Досвід провідних країн світу у створенні «зелених» банків допоможе Україні розробити ефективний фінансовий інструмент для реалізації заходів з відновлення економіки в рамках «Плану відновлення України». «Зелені» банки можуть функціонувати як банки розвитку та координації, сприяючи повоєнній реконструкції та підтримці екологічних проектів. АТ «Укргазбанк», маючи значний досвід у цій сфері, може стати таким координаційним центром для green banking в Україні [43].

Україна має унікальну можливість, не лише відновити, але й трансформувати свою економіку. Замість відновлення радянської інфраструктури, енергетики та інших галузей пошкодженої промисловості Україна може вжити заходів для створення нової декарбонізованої економіки, яка базується на відновлюваних джерелах енергії, електрифікації, цифрових технологіях та промислових інноваціях.

Післявоєнне відновлення України повинно включати не тільки швидке відновлення зруйнованої інфраструктури, промислових об'єктів і житла, але й визначити напрямок на найближчі роки і закласти основу для довгострокового сталого розвитку країни, яке базуватиметься на використанні екологічних та енергоефективних технологій.

«Зелений» перехід забезпечить Україні безліч можливостей, а саме: економічну стабільність, конкурентоспроможність на міжнародному рівні та екологічні вигоди. Зменшенню залежності від викопного палива сприятимуть інвестиції у відновлювані джерела енергії, такі як вітрова чи сонячна, а інвестиції у екологічний вид громадського транспорту зменшать викиди парникових газів.

Отже, подолання викликів пов'язаних із впровадженням green banking в банківську систему України несе з собою зосередження на кількох важливих аспектах. Зокрема це: розробка нормативно-правової бази, введення чітких екологічних стандартів, підвищення обізнаності клієнтів і співробітників банку та фінансова підтримка інноваційних проєктів. Ці аспекти вимагають комплексного підходу та використання передового міжнародного досвіду, завдяки цьому Україна зможе ефективно інтегрувати екологічні принципи, які відповідають стратегії сталого розвитку, у свою фінансову систему. Крім того, Україна зможе внести свій цінний внесок в екологічно відповідальний та економічно вигідний розвиток країни.

3.2. Напрями вдосконалення інструментів політики «зеленого» інвестування та використання green banking для післявоєнного відновлення України

Визнаючи необхідність ефективного поєднання економічного зростання із захистом навколишнього середовища, Україна стала на шлях сталого розвитку. Одним з найважливіших інструментів для досягнення цієї мети є розвиток «зелених» інвестицій, як інструменту green banking.

Реалізація «зеленої» інвестиційної політики в банківській системі України потребує комплексного підходу та вдосконалення інструментів, які спрямовані на залучення та підтримку проєктів в області відновлювальних джерел енергії, низьковуглецевих та екологічної інфраструктури. Це не лише зменшує негативний вплив на довкілля, але й сприяє інноваціям та значним чином забезпечує економічне зростання. Відповідно до цього варто розглянути основні

напрямки вдосконалення інструментів «зеленої» інвестиційної політики в Україні.

Як уже зазначалось на шляху до впровадження green banking для більшості країн, в тому числі і в Україні стоїть безліч перепон, серед яких: необізнаність щодо переваг «зеленого» зростання та стереотипи про його неприбутковість, неефективне екологічне управління, через обмежене застосування стратегічної екологічної оцінки, дефіцит фінансування, слабка міжвідомча та міжсекторальна координація, відсутність практичних прикладів екологічно орієнтованих технологій, низька громадська підтримка, а також обмежений інституційний і кадровий потенціал у сфері «зеленої» економіки на всіх рівнях управління і в усіх секторах.

Банківська система України має великі можливості для розширення свого інвестиційного портфеля за рахунок розвитку green banking. Як відомо, ключовим і пріоритетним напрямом «зелених» інвестицій є – розвиток відновлюваних джерел енергії (сонячна, вітрова та біоенергетика), також не менш важливим є збереження та захист водних ресурсів за допомогою сучасних очисних споруд, боротьба із забрудненням (скорочення викидів парникових газів), екологічний транспорт, скорочення відходів та збереження водних ресурсів.

Проте, особливості «зеленого» інвестування та недостатнє стимулювання з боку держави стримують інвесторів від вкладення коштів у цей сектор, за винятком найбільш привабливих для інвесторів відновлюваних джерел енергії, які швидко і безризиково принесуть прибуток. Водночас стимулювання зі сторони банків також вимагає більшої уваги, банківським установам варто більше висвітлювати у звітах та публікаціях в соціальних мережах та пресі свої «зелені» ініціативи, щоб привернути якнайбільше уваги громадськості.

У таблиці 3.2 наведені можливі напрями вдосконалення інструментів політики «зеленого» інвестування.

Таблиця 3.2

Напрями вдосконалення інструментів політики «зеленого» інвестування в
Україні

№	Напрямок	Сутність	Інструменти
1	2	3	4
1	Стимулювання екологічних інвестицій	Надання урядом України різноманітних стимулів та пільг для компаній, які інвестують у проекти зеленого спрямування	Зниження податків, фінансова підтримка, а також доступ до спеціальних програм та фондів
2	Регулювання інвестиційного середовища	Створення урядом України регуляторних механізмів	Спрощені процедури для зелених інвестицій та зменшення адміністративних бар'єрів
3	Фінансування та розвиток зелених інфраструктурних проектів	Залучення фінансування для реалізації зелених інфраструктурних проектів, таких як відновлювана енергетика, енергоефективність, водопостачання та очищення води, міське зелене будівництво тощо	Використання зелених облігацій, інвестиційних фондів, пільгових кредитів та кредитних ліній, а також державні гранти та субсидії
4	Екологічні стандарти та сертифікація	Впровадження екологічних стандартів та сертифікаційних систем для підтримки зелених інвестицій та забезпечення відповідності проектів найвищим екологічним стандартам	Впровадження міжнародних стандартів
5	Розвиток ринку зелених фінансових інструментів	Створення умов для розвитку ринку зелених облігацій, фондів та інших інвестиційних продуктів, спрямованих на проекти з низьким вуглецевим викидом та впливом на довкілля	Створення регуляторної бази, стимулювання попиту на такі інструменти, забезпечення прозорості та стандартизації, залучення фінансових установ
6	Сприяння інноваціям та технологічному розвитку	Підтримка досліджень та розвитку новітніх технологій в сфері зелених інвестицій	Сприяння впровадженню інноваційних підходів у сфері енергоефективності, відновлюваної енергетики та інших секторах

Наразі пріоритетним для України є заохочення інвестицій у збереження навколишнього середовища. Для прикладу, для компаній, які інвестують в екологічні технології та проекти «зеленого» будівництва держава вводить податкові пільги. Важливим елементом для регулювання інвестиційного клімату є – стимулювання залучення до екологічних проектів приватного та державного капіталу, це відбувається шляхом запровадження регуляторних механізмів, що зменшують ризик для інвесторів.

Розроблені різноманітні фінансові інструменти, які включають «зелені» облигації, сприяють фінансуванню та розвитку екологічних проєктів. Вони спрямовані на підвищення енергоефективності відновлюваних джерел енергії, периферійних транспортних мереж, а також інфраструктури водопостачання та очищення. Також у цьому процесі відіграють важливу роль певні екологічні стандарти, вони гарантують, що «зелені» інвестиційні проєкти відповідають екологічним вимогам.

В цьому контексті банки сприяють сталому розвитку та екологічній стійкості, через надання фінансової підтримки екологічним проєктам, таким як будівництво відновлюваних джерел енергії, енергоефективності та екологічно чистим технологіям. Крім того, банки розробляють спеціалізовані фінансові продукти для інвесторів, до прикладу «зелене» кредитування, займаються консультуванням з питань екологічних інвестицій, щоб допомогти клієнтам реалізувати «зелені» проєкти. Також банки беруть участь у розвитку «зелених» фінансових продуктів, що допомагає залучати інвестиції в «зелені» проєкти.

Загалом, банки сприяють сталому розвитку та інвестиціям в навколишнє середовище, вони надають фінансову підтримку екологічним проєктам та підтримують ініціативи, які спрямовані на збереження природних ресурсів і зменшення забруднення.

Однак, поточна військово-політична ситуація в Україні створює додаткові труднощі та перешкоди, особливо це простежується у здатності забезпечення позик. Сприяти підтримці компаній може введення спеціальних інструментів, до яких належать: пільгове рефінансування та пом'якшення вимог до застави, вони не лише сприяють підтримці бізнесу, але й забезпечують поступове відновлення економіки. Післявоєнне відновлення є важливим етапом для країн, які постраждали від військових конфліктів, одним з ключових елементів успішного відновлення є використання стійких та інноваційних фінансових інструментів. Оскільки сучасні проблеми, пов'язані зі зміною клімату, вимагають переходу до стійкої економіки, то green banking може стати потужним стимулом для цього процесу.

Green banking включає фінансову практику та політику, яка підтримує екологічну відповідальність та сталий розвиток. У контексті післявоєнного відновлення України green banking може зіграти важливу роль у створенні стійкої, екологічно та економічно стабільної країни.

Надзвичайно важливими в умовах військового стану та відновлення економіки на сьогодні є можливості банківської системи. Банківська система відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та відбудові постконфліктних економік шляхом надання кредитної підтримки та активізації кредитування. Завдяки фінансовій та кредитній підтримці банків «зелені» проєкти сприяють інвестиціям та економічному розвитку під час післявоєнного відновлення країни [39].

Загалом, спільна робота банківської системи, Національного банку та інших зацікавлених сторін може значно підсилити зусилля з відновлення економіки після періоду військової агресії [47]. Інтеграція практичного досвіду інших країн та застосування найкращих практик дозволить максимально підвищити ефективність фінансових інструментів та забезпечити стабільний розвиток країни, яка перебуває у військовому стані.

Крім того, післявоєнна відбудова надає унікальну можливість впровадити енергоефективні проєкти і технології. Green banking може фінансувати ініціативи з модернізації будівель за допомогою енергоефективних систем, інтелектуальних мереж та відновлюваних джерел енергії, вони зменшують споживання та витрати на електроенергії, зменшують викиди парникових газів та сприяють боротьбі зі зміною клімату.

Зокрема, українська влада сформуvala своє бачення післявоєнного відновлення, подолання наслідків війни та спланувала стратегічний розвиток країни в три етапи:

- 1) розробка плану дій з повоєнного відновлення та розвитку України;
- 2) пріоритетні реформи, визначення та розробка пропозицій щодо їх прийняття та здійснення необхідних у воєнний та повоєнний час;

3) для ефективної роботи та відновлення України у воєнний та повоєнний час необхідна підготовка стратегічних ініціатив, підготовка нормативних правових актів, їх прийняття та реалізація.

Цим етапам відповідають три цілі плану, зокрема це: стійкість, відновлення та модернізація.

Стійкість включає забезпечення екологічної, соціальної та економічної стійкості, яка є одним з ключових елементів сталого розвитку. Це означає здатність підтримувати екологічний баланс, забезпечувати соціальну справедливість і розвивати економіку без серйозних порушень і загроз.

Відновлення характеризується пошуком ефективних рішень для найшвидшого відновлення важливих процесів та екосистем.

Модернізація включає розроблення плану, задля забезпечення стійкого економічного зростання та покращення добробуту населення.

Також Європейська комісія сформувала своє бачення післявоєнного відновлення України. Зокрема, вона розглядає його як систематичний процес, який включає відновлення після наслідків військової агресії, модернізація держави та початок впровадження широкого спектру євроінтеграційних реформ, і найголовніше – це підпримка середньострокового розвитку економіки та суспільства.

Розвиток механізмів фінансування для відновлення України після війни відбуватиметься з певною сповільненістю. Руйнування та втрати, спричинені конфліктом, продовжують зростати, і за оцінками Світового банку, вартість відновлення України протягом наступних 10 років перевищить 400 мільярдів доларів. Сполучені Штати Америки та інші партнери вже оголосили про свою готовність надавати допомогу для відновлення інфраструктури [30].

Незважаючи на тривалі бойові дії проти українських міст, українська економіка повільно відновлюється. Очікується, що реальний ВВП зросте на 4% у 2025 році. Однак важливо зазначити, що шкода промисловим об'єктам та інфраструктурі, особливо енергетичному сектору, продовжує обмежувати економічну діяльність. Відновлення цих галузей вимагає значних ресурсів.

Економіка все ще страждає від війни і залишається вразливою до ризиків, що обмежує інвестиційну діяльність. У цьому випадку затримка економічного відновлення призводить до обмеженого попиту на банківські послуги, включаючи позики.

Враховуючи можливість повноцінного розвитку України та її інтеграцію до Європейського Союзу з акцентом на сталий розвиток та «зелену» економіку, можна виділити деякі важливі принципи та напрями (табл. 3.3), які сприятимуть успішному та ефективному відновленню після війни.

Таблиця 3.3

Принципи та напрями ефективного відновлення України після війни

№	Принцип	Сутність	Напрями
1	2	3	4
1	Екологічна та кліматична політика	Врахування необхідності збереження природи і скорочення викидів парникових газів	Модернізація економіки, декарбонізація, збереження біорізноманіття та сприяння сталому розвитку
2	«Зелена» економіка та енергоефективність	Розвиток «зеленої» економіки, що ґрунтується на низьких викидах вуглецю, використанні енергоефективних технологій та впровадженні екологічно сталих практик	Сприяння сталому розвитку та зміні у споживанні
3	Потреби суспільства та сталий розвиток	Післявоєнне відновлення має сприяти покращенню якості життя громадян та сприяти сталому розвитку країни в цілому	Сприяння задоволення потреб українців та прокращення їхньої якості життя
4	Поділ відповідальності, інновацій та співпраці	Ефективне відновлення базується на принципах колективної відповідальності, інновацій, співпраці, солідарності, стійкості та взаємозалежності	Стимулювання інновацій та сприяння співпраці між державними органами та різними секторами економіки
5	Взаємозалежність і солідарність	Стійкість розвитку вимагає взаємозалежності та загальної стратегії вирішення проблем	Для сприяння успішної відбудови необхідно забезпечити взаємну допомогу та спільні дії

Отже, основна увага приділяється забезпеченню Україною екологічної та енергетичної ефективності, сприянню сталому розвитку та покращенню якості життя громадян.

Фінансові інструменти, які орієнтовані на «зелені» ініціативи, можуть виступити справжнім каталізатором для екологічного, економічного та соціального відновлення України після війни.

Банківська сфера сприяє розвитку екологічних галузей та забезпечує ефективні інвестиції в ці сектори. У цьому контексті виникає ряд банківських посередників, які допомагають підтримувати та сприяти зеленому розвитку. Вони виконують функцію розробки та надання фінансових продуктів, які призначені для екологічних проєктів; надають підтримку компаніям, що займаються екологічними ініціативами, у вигляді кредитів, інвестиційних пакетів та консультаційних послуг, що не тільки прискорює розробку та впровадження екологічних технологій, але також зменшує вплив на навколишнє середовище та сприяє сталому розвитку.

На сьогоднішній день близько 20% сонячних електростанцій та 80% вітрових електростанцій були зруйновані або тимчасово захоплені. Відновлення цих об'єктів ускладнюється обмеженими ресурсами підприємства і майже повним припиненням кредитування. Банки в цьому секторі зазнали збитків, на частку яких припадає половина їх кредитних портфелів. Відсутність доходу, значні збитки та втрата роботи призвели до того, що деякі компанії не в силі виконати свої зобов'язання щодо погашення боргів [30].

Така ситуація стримує подальший розвиток відновлюваної енергетики в Україні, оскільки недостатня фінансова підтримка та обмежені інвестиційні можливості перешкоджають ремонту пошкоджених станцій. Крім того, відсутність доходів, значні збитки та втрата робочих місць збільшують фінансовий тиск на компанії, що працюють у цьому секторі, та ускладнюють виконання ними своїх фінансових зобов'язань. Для вирішення цієї проблеми необхідно вжити комплексних заходів, зокрема: залучити міжнародну підтримку, розробити нові фінансові продукти та стимулювати внутрішні інвестиції у відновлювану енергетику.

На нинішньому етапі війни green banking стикається з різними зовнішніми загрозами, які перешкоджають його розвитку та впровадженню. Наразі

банківська система України страждає від багатьох економічних труднощів через війну та економічну рецесію, тому green banking не завжди може бути головним пріоритетом для банків і компаній. Більше того, в Україні ще не сформувалося «зеленого» світогляду серед населення, як у розвинених країнах. Це означає, що екологічні та стійкі проєкти часто залишаються на другому плані, поступаючись місцем невідкладним економічним та соціальним проблемам.

Однак, значна роль у післявоєнному відновленню України належить саме банкам, і саме вони можуть стати ключовими гравцями в процесі відбудови. Банківські установи здатні забезпечити необхідне фінансування для відновлення зруйнованої інфраструктури, підтримати підприємства у впровадженні екологічних проєктів та сприяти залученню іноземних інвестицій. Завдяки банківському сектору можна реалізувати фінансові інструменти, які стимулюватимуть розвиток «зеленої» економіки та сприятимуть сталому розвитку країни в цілому.

Можливі напрями післявоєнного відновлення та розвитку банківської системи України за допомогою green banking будуть складатися з:

- фінансової підтримки міжнародних організацій, партнерів та інших структур, задля відновлення інфраструктури відновлюваної енергетики;
- забезпечення доступу до фінансування для бізнесу;
- розвиток мікрофінансування;
- інтенсивний розвиток green banking та сталих інвестицій;
- оптимізація банківських процесів та посилення технологій.

Таким чином, інтеграція «зелених» принципів у банківську систему сприятиме сталому відновленню економіки України, забезпечуючи при тому довгострокову екологічну, соціальну та економічну стійкість. Залучаючи міжнародну фінансову підтримку та впроваджуючи сучасні технології, українські банки зможуть ефективно стимулювати розвиток відновлюваних джерел енергії, підтримувати робочі місця та інновації, а також забезпечувати стійке економічне зростання.

Також велике значення має рівновага між рівнем інфляції в країні та темпами економічного зростання. Як відомо, високий рівень інфляції підриває довіру споживачів та знижує попит на послуги, тоді як низький рівень – сприяє забезпеченню економічної стабільності. Саме тому, урядові та іншим важливим структурам варто забезпечити баланс в цих факторів.

У цьому контексті важливо розглядати банківську систему не тільки як джерело кредитування, але і як важливий інструмент забезпечення сталого економічного розвитку. Інвестиції в пріоритетні напрямки та підвищення ефективності кредитування можуть відновити кредитоспроможність банківської системи та сприяти зростанню і сталому розвитку економіки України після війни [38].

Відновлення України після війни вимагає створення нового фінансового механізму, який гарантує не тільки загальне відновлення національної економіки, а й підтримку окремих осіб та підприємств. Важливим аспектом також є відновлення повноцінних кредитів, одним із джерел кредитних ресурсів є кошти Світового банку [36].

Крім Світового банку, кошти міжнародних організацій, урядів інших країн і приватних інвесторів можуть зіграти важливу роль у фінансуванні повоєнного відновлення. Саме ці ресурси забезпечать необхідні фінансові фонди для модернізації інфраструктури, підтримки малого та середнього бізнесу та реалізації проєктів в області відновлюваних джерел енергії.

Важливими чинниками відновлення кредитоспроможності банківської системи є залучення коштів на вигідних умовах та створення сприятливого інвестиційного середовища, що забезпечить стабільність і сталий розвиток України після військового конфлікту та прискорить економічне зростання.

У той же час важливо враховувати потреби реструктуризації, характерні для кожної країни, а також розробити та запровадити ефективні фінансові інструменти, які сприятимуть екологічній та соціальній стійкості. Щоб не лише адаптуватися до нових викликів, але й задовольнити потреби післявоєнної

української економіки, банківська система має стати більш гнучкою та інноваційною.

Банки відіграють центральну роль у цьому процесі. Однак, ця роль повинна підтримуватися високим рівнем капіталізації, ліквідності, стабільності та стійкості, щоб забезпечити успішне відновлення країни після війни. Інтеграція «зелених інвестицій та фінансових продуктів green banking в економічну стратегію післявоєнної реконструкції сприятиме створенню стабільної та конкурентоспроможної економіки України, що відповідає сучасним вимогам та європейським стандартам.

Банківська система України є важливою частиною фінансового сектору і тому має значний вплив на перспективи країни. Її стратегії та дії, спрямовані на забезпечення сталого післявоєнного відновлення економіки та підтримання соціальної стабільності, сприятимуть майбутньому зростанню та процвітанню. Таким чином, післявоєнне відновлення відкриває нові можливості для розвитку банківської системи України (рис. 3.2)

Рис. 3.2. Прогнози для банківської системи України після війни

Green banking стане центральним елементом стратегії відновлення. Таким чином інвестиції у відновлювані джерела енергії, енергоефективність та інші екологічні проєкти будуть збільшуватися, банки будуть активніше залучаючи міжнародну фінансову підтримку, тим самим інвестуючи в стійкі проєкти, що

сприяють скороченню викидів та захисту навколишнього середовища. Після війни банки зосередяться на активному кредитуванні малих та середніх підприємств, їх підтримці, відновленні та розвитку. Банки продовжать модернізацію своїх послуг і процесів з використанням передових технологій та інноваційних рішень.

Українські банки будуть активно співпрацювати з міжнародними фінансовими інститутами, іноземними урядами та приватними інвесторами для залучення фінансових ресурсів, необхідних для відновлення економіки. Поліпшення якості банківських послуг, прозорість і стабільність банківської системи повинні зміцнити довіру клієнтів до банків.

У контексті післявоєнної відбудови банківська система України відіграє ключову роль у відновленні та стабілізації економіки. Її ефективне функціонування спрямоване на підтримку зростання та відновлення різних секторів, які визначають майбутній шлях розвитку країни. У своїй стратегії банки беруть до уваги не лише економічні міркування, а й соціальні та екологічні вимоги з метою створення збалансованої та стійкої моделі розвитку.

Таким чином, розвиток green banking в Україні зіткнувся з такими викликами, як економічні труднощі та обмеженість фінансових ресурсів. Для вдосконалення інструментів політики «зелених» інвестицій необхідно розробити освітні програми у співпраці з міжнародними організаціями, щоб підвищити обізнаність бізнесу та громадськості про переваги сталого розвитку. Також необхідно активно впроваджувати екологічно чисті технології та підтримувати проекти з відновлюваної енергетики. Банки, як ключові гравці у відновленні країни, повинні бути добре капіталізованими та стабільними, щоб ефективно інтегрувати «зелені» інвестиції та економічні стратегії післявоєнного відновлення в економіку країни, це в свою чергу сприятиме створенню стійкої та конкурентоспроможної економіки.

ВИСНОВОК

1. Green banking являє собою концепцію, згідно з якою, банки прагнуть сприяти сталому розвитку шляхом підтримки екологічної стійкості та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Як виявлено, більшість розглянутих авторів вивчають цю сферу банківської діяльності з метою досягнення трьох основних переваг: оптимізації економічної ефективності, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та покращення соціального іміджу банків.

Сфера green banking досить широка – вона охоплює сприяння розвитку відновлюваної енергетики, а також виступає за розумне використання ресурсів у виробництві та споживанні. Окрім «зелених» кредитів, облігацій та інвестицій, які спрямовані на підтримку екологічно чистих проєктів, «зелений» банкінг передбачає також інші фінансові інструменти, використання яких, у банківських операціях сприяє розвитку відновлюваних джерел енергії, енергоефективності та інших екологічних ініціатив.

2. Green banking має особливе значення в країнах, що розвиваються, включаючи Україну. Він сприяє екологічно свідомим інвестиціям, прокладаючи шлях до розвитку відновлюваної енергетики, а також підвищує енергоефективність за рахунок розвитку «зелених» технологій. З огляду на міжнародний досвід green banking було доведено, що екологічні принципи є ефективними, якщо вони добре інтегровані у фінансову сферу. Цей досвід також буде корисним і для України у зміцненні фінансової системи, а також у розумному використанні ресурсів для сталого розвитку. Green banking може сприяти розвитку відновлюваних джерел енергії, що зменшить негативний вплив на навколишнє середовище і навіть створить нові можливості для економічного зростання України.

3. Аналіз розвитку green banking в світі показав, що протягом останнього десятиліття обсяг випуску «зелених» облігацій зріс експоненційно, досягнувши

майже 700 мільярдів доларів США по всьому світу лише у 2023 році, ставши важливим інструментом для захисту від ризиків, пов'язаних зі зміною клімату. Активність України на світовому ринку «зелених» облігацій низька, це пояснюється сконцентрованістю уваги та ресурсів на управлінні економічними та політичними викликами через наслідками вторгнення РФ.

Однак, Національний банк України через низку постанов намагається створити сприятливі умови для розвитку. Зокрема, впроваджуються нові регуляторні механізми та розглядаються можливості для залучення міжнародних інвестицій для підтримки сталого розвитку.

Проведений аналіз засвідчив, що «зелені» облігації стали важливим інструментом green banking для залучення капіталу на реалізацію проєктів. Їхня зростаюча популярність свідчить про потенційну здатність сприяти досягненню екологічних цілей та забезпечувати стійке фінансування. Також важливим інструментом green banking є «зелене» кредитування. Згідно з даними агентства Bloomberg у 2023 році, найбільші фінансові установи світу заробили загалом близько 3 мільярдів доларів на операціях, які вважаються екологічно чистими.

Аналіз екологічної діяльності найбільших банків світу показав, що банки все ще не наближаються до цілей Паризької кліматичної угоди, оскільки на вичерпне паливо виділяється більше капіталу, ніж на екологічні проєкти.

В Україні більшість банків лише на впровадженні інструментів green banking в свою діяльність. Найбільшим «зеленим» банком України є – АБ «Укргазбанк», який став головним екобанком країни. Він розвиває green banking з 2016 року та надає фінансову підтримку проєктам з відновлюваної енергетики, енергоефективності та іншим екологічно чистим ініціативам.

4. Оскільки АБ «Укргазбанк» є лідером зелених ініціатив в Україні, був проведений фінансово-економічний аналіз його діяльності, згідно нього банк продемонстрував позитивну динаміку у більшості показників, що підтверджує його високий рейтинг на українському ринку банківських послуг. Навіть у контексті подій 2022 року, коли спостерігалися економічні та фінансові труднощі АБ «Укргазбанк» продемонстрував свою фінансову стійкість та

здатність управляти ризиками, про що свідчить отриманий прибуток у 2023 році в обсязі 1936426 тис. грн. та поліпшення кредитного та депозитного портфелів.

5. Аналіз показників «зеленого» фінансування у банківській сфері України, зокрема у АБ «Укргазбанк» показав, що банк активно інвестує в охорону навколишнього середовища та green banking, профінансувавши понад 1000 проєктів, більшість з яких є успішними. АБ «Укргазбанк» виступає єдиним банком в Україні, який має власний технічно-інженерний офіс, де фахівці здійснюють розрахунки всіх екологічних параметрів та надають повний експертний висновок. Також проєкти, які фінансуються банком проходять належну перевірку та оцінку відповідності вимогам соціально-екологічного характеру політики банку.

Банк пропонує своїм клієнтам широкий спектр екологічних продуктів та послуг, які не лише сприяють розвитку екологічного підприємництва, а й допомагають зменшити вплив на довкілля та сприяють сталому розвитку. Крім того, банк активно займається кредитуванням різних екологічних програм та проєктів. Зокрема, завдяки кредитній програмі «Еко-енергія» банк видає кредити на придбання сонячних електростанцій, теплових насосів, вітрових електростанцій та комбінованих вітро-сонячних генеруючих систем

Загалом, починаючи з 2016 року, банк спонсорував понад тисячу сталих проєктів на суму близько 1,1 мільярда доларів, що призвело до щорічного зменшення викидів парникових газів на 1,6 мільйона тонн. Незважаючи на найскладніші умови, спричинені повномасштабним вторгненням, у 2022-2023 роках Укргазбанк профінансував майже 270 сталих проєктів, включаючи «зелені» ініціативи, на загальну суму 3,4 мільярда гривень.

Сьогодні в Україні налічується шість банків, які сприяють сталому розвитку це: АБ «Укргазбанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен Банк», АТ «Прокредит Банк», АТ «Укрсіббанк», АТ АКБ «Львів».

6. У роботі виявлено, що подолання викликів, які пов'язані з впровадженням green banking в банківську систему України несуть з собою зосередження на кількох важливих аспектах. А саме: створення законодавчої

бази, запровадження зрозумілих екологічних стандартів, підвищення обізнаності клієнтів і працівників банку. Завдяки комплексному підходу та використанню передових міжнародних знань Україна може ефективно запровадити принципи сталого розвитку у фінансову систему та взяти участь у екологічно відповідальному та фінансово вигідному розвитку країни.

7. Україна активно працює над розробкою інструментів «зеленої» інвестиційної політики, яка сприяє сталому розвитку та зменшенню впливу на довкілля. Одним із пріоритетів є заохочення інвестицій у навколишнє середовище, при цьому для компаній, які інвестують в екологічні технології та проекти, вводяться різні фінансові стимули та податкові пільги.

8. Незважаючи на існуючі виклики та загрози, розвиток green banking може стати каталізатором для відновлення та розвитку економіки України після військового конфлікту. У роботі було визначено основні принципи та напрями ефективного відновлення України після війни. Загалом, основна увага буде приділятися забезпеченню Україною екологічної та енергетичної ефективності, сприянню сталому розвитку та покращенню якості життя громадян.

Значна роль у післявоєнному відновленні України належить саме банкам, і саме вони можуть стати ключовими гравцями в процесі відбудови. Банківські установи здатні забезпечити необхідне фінансування для відновлення зруйнованої інфраструктури, підтримати підприємства у впровадженні екологічних проєктів та сприяти залученню іноземних інвестицій.

В результаті банківська система України, що є ключовим учасником фінансового сектора, має значний вплив на майбутні перспективи країни. Стратегії та дії, спрямовані на забезпечення стійкого відновлення економіки та соціальної стабільності після війни, сприяють майбутньому розвитку та процвітанню.

Таким чином, green banking має потенціал стати рушійною силою сталого розвитку України та забезпечити екологічну, економічну та соціальну стійкість для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bahl S. Green banking – the new strategic imperative. *Asian Journal of Research in Business, Economics and Management*. 2020. Vol. 2, № 2. P. 767–775.
2. Berrou R., Ciampoli N., Marini V. Defining green finance: Existing standards and main challenge. In: Migliorelli M., Dessertine P., eds. *The rise of green finance in Europe: Opportunities and challenges for issuers, investors and marketplaces*. Cham : Palgrave Macmillan, 2019. P. 31–51.
3. Biswas N. Sustainable green banking approach: the need of the hour. *Business Spectrum*. 2023. Vol. 1, № 1. P. 32–38.
4. Butzbach O., Mettenheim K. Alternative banking and theory. *Accounting, Economics, and Law: A Convivium*. 2019. Vol. 5, № 2. P.105–171.
5. Clean Energy Finance Corporation (Australia). OECD. URL: <https://www.oecd.org/cefim/india/CEFC/> (дата звернення: 25.04.2024).
6. Cornée S., Szafarz A. Vive la différence: social banks and reciprocity in the credit market. *Journal of Business Ethics*. 2019. Vol. 125, № 3. P. 361–380.
7. Dombret A., Kenadjian P. S. Green Banking and green central banking. Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2021. Vol. 24.
8. Dotzour M.G., Manning S. Environmental banking. *A reprint from Tierra Grande, the Real Estate Center Journal*. 2020.
9. Global sustainable investment review 2022. GSIA. URL: <https://www.gsi-alliance.org/members-resources/gsir2022/> (дата звернення: 25.04.2024).
10. Kapoor N. Green banking: a step towards sustainable development. *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*. 2019. Vol. 7, P. 69–72.
11. Kapoor N., Jaitly M., Gupta R. Green Banking: A step towards Sustainable Development. *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*. 2019. Vol. 6, №. 7. P. 69–72. URL:

https://indusedu.org/pdfs/IJRMEC/IJRMEC_888_92713.pdf (дата звернення: 21.04.2024).

12. Lalon R.M. Green banking: going green. *International Journal of Economics, Finance and Management Sciences*. 2020. Vol. 3, № 1. P. 34–42.

13. Luo C., Fan S., Zhang Q. Investigating the influence of green credit on operational efficiency and financial performance based on hybrid econometric models. *International Journal of Financial Studies*. 2017. Vol. 5, № 4. URL: <https://www.mdpi.com/2227-7072/5/4/27/htm> (дата звернення: 25.04.2024).

14. Market Data. Climate Bonds Initiative. URL: <https://www.climatebonds.net/market/data/> (дата звернення: 02.05.2024).

15. Paulet E., Parnaudeau M., Relano F. Banking with ethics: strategic moves and structural changes of the banking industry in the aftermath of the subprime mortgage crisis. *Journal of Business Ethics*. 2020. Vol. 131, № 1. P. 199–207.

16. Prasetyo M.H. Green banking concept as a positioning strategy to gain brand image. First International Conference on Economics and Banking. 2021. P. 13–17.

17. Resolution, A. RES/70/1. Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development. Seventieth United Nations General Assembly, New York. 2019. №25. P. 86–97.

18. Robins N., McDaniels J. Greening the Banking System. UNEP Inquiry Working Paper. 2021. Vol. 16, №. 12. URL: https://unepinquiry.org/wp-content/uploads/2016/09/4_Greening_the_Banking_System.pdf (дата звернення: 21.04.2024).

19. San-Jose L., Retolaza J.L., Gutierrez-Goiria J. Are ethical banks different? A comparative analysis using the radical affinity index. *Journal of Business Ethics*. 2021. Vol. 100, № 1. P. 151–173.

20. Singh H., Singh B.P. An effective & resourceful contribution of green banking towards sustainability. *International Journal of Advances in Engineering Science and Technology*. 2019. Vol. 1, № 2. P. 41–45.

21. Tara K., Singh S., Kumar R. Green Banking for Environmental Management: A Paradigm Shift. *Current World Environment*. 2022. Vol. 10, №. 3. P.

1029–1038. URL: <https://doi.org/10.12944/cwe.10.3.36> (дата звернення: 21.04.2024).

22. Ukrinform. В Україні набув чинності закон про «зелені» облигації. Укрінформ – актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3273278-v-ukraini-nabuv-cinnosti-zakon-pro-zeleni-obligacii.html> (дата звернення: 03.05.2024).

23. World's Biggest Banks Made \$3 Billion on Green Debt in 2023. Bloomberg. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2024-01-03/world-s-biggest-banks-made-3-billion-on-green-debt-last-year> (дата звернення: 05.05.2024).

24. Банківська енциклопедія / С. Арбузов та ін. 19–те вид. *Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання*, 2021. 504 с.

25. Веклич О. Зелений банкінг: сутність, механізм та інструменти реалізації. 2019. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf (дата звернення: 22.04.2024).

26. Депозити. АБ «УКРГАЗБАНК». URL: <https://www.ukrgasbank.com/private/deposits> (дата звернення: 23.05.2024).

27. Еко | ПроКредит Банк. Банківські послуги для приватних клієнтів та бізнесу | ПроКредит Банк. URL: <https://procreditbank.com.ua/eco> (дата звернення: 11.06.2024).

28. Екологічно - АТ АКБ "Львів" – надійно, вигідно, зручно. АТ АКБ «Львів» – надійно, вигідно, зручно. URL: <https://www.banklviv.com/ekologichno> (дата звернення: 11.06.2024).

29. Звіт зі сталого розвитку 2022. URL: https://ukrsibbank.com/wp-content/uploads/financial_reports/CSR_report2022_UA2.pdf (дата звернення: 24.05.2024).

30. Звіт про фінансову стабільність (червень 2023 року), / Національний банк України, Київ. 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-N1.pdf?v=4 (дата звернення: 27.05.2024).

31. Зелені інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. Офіційний сайт центру Разумкова. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf (дата звернення: 18.05.2024).

32. «Зелені» банки – стимул для інвестицій у стійкі кліматичні рішення та «зелене» відновлення. DiXi Group. URL: https://dixigroup.org/comment/zeleni-banki-stimul-dlya-investicij-u-stijki-klimatichni-rishennya-ta-zelene-vidnovlennya/?fbclid=IwAR0uwt1P9XAP6bLx0MtgfYvY5OJgZORa7NC4tVnFkKkg4267Dbt9Bb1_2c4 (дата звернення: 25.04.2024).

33. Кучер Л.Ю., Кучер А.В., Тріпілець О.В. «Зелений» банкінг у системі екологічного менеджменту й ефективного фінансування екопроектів. *Вісник ХНАУ. Сер. «Економічні науки»*. 2020. № 2. С. 309–324. URL: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2020-2-309> (дата звернення: 26.05.2024).

34. Лукашенко А. О. «Зелений» банкінг як сучасний напрямок ведення банківського бізнесу. Актуальні проблеми економіки та менеджменту: теорія та практика : зб. матеріалів міжнар. науково–практ. конф., м. Київ, 30 трав. 2023 р. Київ, 2013. С. 96–98.

35. Національний банк України. Національний банк презентував Політику щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-prezentuvav-politiku-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku> (дата звернення: 26.04.2024).

36. Нянько В., Нянько Л., Нянько В. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 35. 2022. С. 96–105. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7643321> (дата звернення: 28.05.2024).

37. Онищенко Ю., Гребенщікова Т. Чинники формування власного капіталу банків України. *Економіка і Суспільство*. 2019. № 2. С. 525–529. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/2_ukr/93.pdf (дата звернення: 15.05.2024).

38. Охрименко І., Білошапка В. Вплив банківського кредитування на економічний розвиток України: реалії та перспективи на тлі війни. *Наукові інновації та передові технології (Серія «Економіка»)*. 2022. № 6(8). С. 405–423. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6\(8\)-405-423](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-6(8)-405-423) (дата звернення: 27.05.2024).

39. Перший мільярд гривень: Уряд України виділив кошти на відбудову звільнених територій. Інформаційне агентство АрміяInform. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/04/10/pershyj-milyard-gryven-uryad-ukrayiny-vydilyv-koshty-na-vidbudovu-zvilnennyh-terytorij/> (дата звернення: 26.05.2024).

40. Про банк. UKRSIBBANK BNP Paribas Group. URL: <https://ukrsibbank.com/about-bank/bank-to-day/> (дата звернення: 24.05.2024).

41. Про банк. Укргазбанк. URL: <https://www.ukrgasbank.com/about/> (дата звернення: 10.05.2024).

42. Про Принципи Екватора. URL: <https://equator-principles.com/about-the-equator-principles/> (дата звернення: 20.04.2024).

43. Проблеми розвитку «зеленого» банкінгу в Україні / О. Крилова та ін. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2023. Т. 81, № 1. С. 68–75. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2023/1/EV20231_068-075.pdf (дата звернення: 26.05.2024).

44. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку / Б. Луців та ін. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2024. Т. 1, № 54. С. 23–36. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.54.2024.4250> (дата звернення: 24.04.2024).

45. Сковородка В., Рябчич Ю. «Зелені» облигації як фінансовий інструмент сталого розвитку та перспективи їх застосування в Україні. Драйвери інновацій в економіці та фінансах: глобальні виклики та перспективи : матеріали міжнар. науково-практ. конф. молодих дослідників, м. Київ, 27 жовт. 2021 р. Київ, 2021. С. 154–155. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45131/1/Збірник2021_10_27.pdf#page=154 (дата звернення: 24.04.2024).

46. Сталий розвиток: Глосарій Світового банку URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/605011468739497097/pdf/multi0page.pdf> (дата звернення: 22.04.2024)

47. Татарин Н., Чорний Р. Фінансова система України під час війни. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 78–79. № 5–6. С. 75–83. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.05_06.075 (дата звернення: 26.05.2024).

48. Ткаченко Я. Розвиток зеленого банкінгу в Україні // *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2017. №2. С.90–92.

49. Фінансова звітність АБ «Укргазбанк» за 2022 рік. URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/22%20UGB%20-%20UKR_IFRS_FINAL.pdf

50. Фінансова звітність АБ «Укргазбанк» за 2021 рік. URL: <https://www.ukrgasbank.com/upload/21%20UGB%20-%20UKR%20IFRS%20Financial%20statements%20and%20management%20report.pdf>

51. Фінансова звітність АБ «Укргазбанк» за 2023 рік. URL: https://www.ukrgasbank.com/upload/Report_UKR_2023YE_UKR.pdf.

52. Фролов А. Зелені облігації в Україні як механізм залучення інвестицій в проекти відновлюваної енергетики та енергоефективності. Урядовий портал. 2018. URL: <http://saee.gov.ua/sites/default/files/8.%20A.%20Frolov.pdf>.

53. Фролов А.Ю. Світовий досвід організації ринку зелених облігацій та можливості його запровадження в Україні. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. №5, С. 84–92.

54. Хрущова Т. В., Гільорме Т. В. Механізм пільгового оподаткування як чинник активізації впровадження енергозберігаючих проектів. *Економіка і регіон*. 2019. Т. 2. С. 85–89.

55. Худолій, Ю. С.; Худолій, А. В. Вплив Fintech на екологічне середовище: досвід ЕС. 2023. PhD Thesis. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

56. Худолій, Юлія Сергіївна; Гончаров, Олександр Григорович. Вплив зеленого FinTech на фінансовий ринок: міжнародний досвід. 2023.

57. Худолій, Ю. С.; Глушко, А. Д. Environmental and economic risks in the context of fintech development= Екологічні та економічні ризики в контексті розвитку фінтеху. 2023. PhD Thesis. International Science Group, Sofia, Bulgaria.

58. Худолій, Ю. С. Розвиток кліматичних FinTech-компаній: досвід ЄС та перспективи для України. 2023. PhD Thesis. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

59. Худолій Ю. С., Кулинич А. О. Інструменти та переваги застосування «зеленого» банкінгу. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство : матеріали VIII Міжнар. науково-практ. конф., м. Полтава, 16 трав. 2024 р. Полтава, 2024. С. 158–161.

60. Хуторна М. Е. Забезпечення фінансової стабільності кредитних установ: теорія, методологія, практика : монографія. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2019. 450 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність АБ «Укргазбанк» за 2021 рік

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»

Фінансова звітність за 2021 рік

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

на 31 грудня 2021 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2021	31 грудня 2020
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	30 188 103	35 287 994
Банківські метали		1 666	2 401
Кошти у кредитних установах	8	5 081 150	661 491
Похідні фінансові активи	9	509	5 186
Кредити клієнтам та фінансова оренда	10	55 889 683	47 517 583
Інвестиції, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	11	29 458 919	56 034 056
Інвестиційна нерухомість	12	153 955	149 255
Основні засоби та нематеріальні активи	13	1 187 141	1 348 538
Активи з права користування	14	255 664	157 200
Інше майно	15	385 353	770 248
Поточні активи з податку на прибуток		-	39 429
Відстрочені активи з податку на прибуток	16	32 254	-
Інші активи	18	637 119	729 351
Всього активи		123 271 516	142 702 732
Зобов'язання			
Кошти Національного банку України	19	4 699 967	-
Кошти кредитних установ	20	7 305 696	5 669 678
Похідні фінансові зобов'язання	9	72 346	227 651
Кошти клієнтів	21	96 736 381	126 498 709
Резерви під гарантії, зобов'язання та юридичні ризики	17, 23, 27	635 462	406 111
Орендні зобов'язання	14	230 772	126 148
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		444 773	-
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	16	-	60 806
Інші зобов'язання	18	1 515 217	1 164 798
Всього зобов'язання		111 640 614	134 153 901
Власний капітал			
Статутний капітал	22	13 837 000	13 837 000
Набуті права власності на акції		(518 439)	(518 439)
Результат від операцій з акціонерами		(1 102 304)	(1 102 304)
Додатковий сплачений капітал		135 942	135 942
Інші резерви	22	(2 185)	687 554
Накопичений дефіцит		(719 112)	(4 490 922)
Всього власний капітал		11 630 902	8 548 831
Всього власний капітал та зобов'язання		123 271 516	142 702 732

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

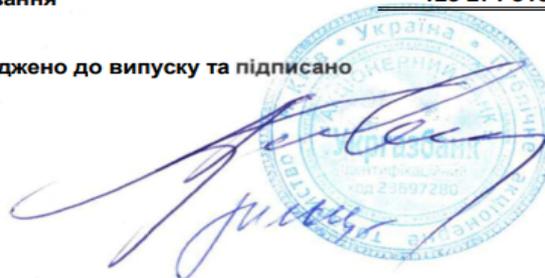
Голова Правління

Андрій КРАВЕЦЬ

Головний бухгалтер

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

19 липня 2022 року

Усенко В.
+380 (050) 508-97-97

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД

за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

(в тисячах гривень)

	<i>Примітки</i>	2021	2020
Процентний дохід, розрахований з використанням методу ефективного відсотка			
Кредити клієнтам		4 528 672	4 649 123
Інвестиції, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		3 431 288	3 545 675
Депозитні сертифікати Національного банку України		404 461	1 120 416
Кошти у кредитних установах		49 938	112 263
		8 414 359	9 427 477
Інший процентний дохід			
Кредити клієнтам, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки		12 828	14 815
Фінансова оренда		274 868	133 971
		287 696	148 786
		8 702 055	9 576 263
Процентні витрати			
Кошти Національного банку України		(74 680)	–
Кошти клієнтів		(3 211 842)	(6 236 387)
Кошти кредитних установ		(135 650)	(106 736)
		(3 422 172)	(6 343 123)
Інші процентні витрати			
Орендне зобов'язання		(20 367)	(23 536)
		(20 367)	(23 536)
		(3 442 539)	(6 366 659)
Чисті процентні доходи до витрат за кредитними збитками		5 259 516	3 209 604
Відновлення/(витрати) за кредитними збитками	7, 8, 10, 11 27	610 374	(1 516 720)
Чисті процентні доходи після витрат за кредитними збитками		5 869 890	1 692 884
Збиток від первісного визнання фінансових активів		(1 532)	(172)
Зміна справедливої вартості кредитів клієнтам, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(2 541)	(1 605)
Чисті комісійні доходи	24	1 580 359	1 235 980
Чисті прибутки в результаті припинення визнання фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю		16 997	7 831
Чисті прибутки від інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		288 148	148 404
Чисті прибутки/(збитки) в результаті припинення визнання фінансових зобов'язань		617	(152)

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (продовження)

	<i>Примітки</i>	2021	2020
Чисті прибутки від операцій з іноземними валютами та банківськими металами	25	136 853	223 274
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		283 056	182 060
Чисті прибутки від інвестиційної нерухомості		17 772	13 151
Інші доходи	26	356 402	308 820
Непроцентні доходи		2 676 131	2 117 591
Витрати на персонал	28	(2 103 050)	(1 946 206)
Інші операційні витрати	28	(1 207 335)	(1 072 290)
Знос та амортизація	13	(230 563)	(316 017)
Амортизація активів з права користування		(85 608)	(66 279)
Зміна резерву під зменшення корисності активів та інші резерви	27	(234 102)	101 821
Непроцентні витрати		(3 860 658)	(3 298 971)
Прибуток до оподаткування		4 685 363	511 504
Витрати з податку на прибуток	16	(914 356)	(100 465)
Чистий прибуток		3 771 007	411 039
Інший сукупний дохід			
<i>Інший сукупний дохід, який в подальшому не буде перекласифікований до складу прибутків та збитків</i>			
Переоцінка основних засобів		(25 813)	70 090
Податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою основних засобів		4 646	(12 586)
		(21 167)	57 504
<i>Інший сукупний дохід, який в подальшому буде перекласифікований у склад прибутків та збитків</i>			
Чиста величина зміни справедливої вартості боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(431 465)	(534 733)
Сума накопиченого прибутку, перекласифікована у склад прибутків та збитків в результаті вибуття боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22	(288 148)	(148 404)
Величина зміни оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за борговими інструментами, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22	(45 381)	470 699
Податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22	97 225	38 242
		(667 769)	(174 196)
Інший сукупний збиток після оподаткування		(688 936)	(116 692)
Всього, сукупний прибуток		3 082 071	294 347
Середньозважена кількість акцій (у тисячах)		13 837 000	13 837 000
Чистий і скоригований чистий прибуток на акцію (в гривнях)		0.27	0.03

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

Голова Правління

Андрій КРАВЕЦЬ

Головний бухгалтер

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

19 липня 2022 року

Усенко В.
+380 (050) 508-97-97

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ

за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

(в тисячах гривень)

	При- мітки	Статутний капітал	Набуті права власності на акції	Результат від операцій з акціонерами	Додатковий сплачений капітал	Інші резерви	Накопичений дефіцит	Всього капітал
На 1 січня 2020 року		13 837 000	(518 439)	(1 102 304)	135 942	830 986	(4 928 701)	8 254 484
Всього сукупний прибуток за рік	22	-	-	-	-	(116 692)	411 039	294 347
Переведення в результаті вибуття нерухомого майна		-	-	-	-	(26 662)	26 662	-
Переведення в результаті вибуття активів		-	-	-	-	(78)	78	-
На 31 грудня 2020 року		13 837 000	(518 439)	(1 102 304)	135 942	687 554	(4 490 922)	8 548 831
Всього сукупний прибуток	22	-	-	-	-	(688 936)	3 771 007	3 082 071
Переведення в результаті вибуття нерухомого майна		-	-	-	-	(803)	803	-
На 31 грудня 2021 року		13 837 000	(518 439)	(1 102 304)	135 942	(2 185)	(719 112)	11 630 902

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

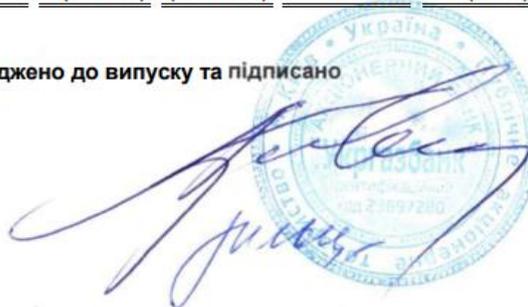
Голова Правління

Андрій КРАВЕЦЬ

Головний бухгалтер

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

19 липня 2022 року

Усенко В.
+380 (050) 508-97-97

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (прямий метод)

за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	2021	2020
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності			
Проценти отримані		10 022 509	9 950 134
Проценти сплачені		(3 618 120)	(6 508 752)
Винагороди та комісії отримані		2 363 590	1 579 670
Винагороди та комісії сплачені		(753 246)	(382 655)
Чистий результат від операцій з іноземними валютами та банківськими металами (реалізований)	25	34 865	(71 823)
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		124 823	371 342
Інші доходи отримані		182 565	321 762
Витрати на персонал		(2 080 066)	(1 885 900)
Інші операційні витрати		(1 004 330)	(1 122 875)
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		5 272 590	2 250 903
<i>Чисте (зменшення)/збільшення операційних активів</i>			
Банківські метали		(614)	4 262
Кошти у кредитних установах		(4 418 309)	(157 784)
Кредити клієнтам та фінансова оренда		(7 948 840)	(12 785 916)
Інші активи		60 029	(175 378)
<i>Чисте (зменшення)/збільшення операційних зобов'язань</i>			
Кошти кредитних установ		2 407 028	(1 162 073)
Кошти клієнтів		(27 964 483)	17 180 970
Інші зобов'язання		360 310	199 100
Чисті грошові потоки від операційної діяльності, до податку на прибуток		(32 232 289)	5 354 084
Податок на прибуток сплачений		(421 266)	(158 837)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності		(32 653 555)	5 195 247
Рух грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(264 401 331)	(720 396 119)
Надходження від продажу та погашення цінних паперів		288 295 831	697 963 889
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(124 091)	(227 609)
Надходження від продажу основних засобів		31 769	3 280
Надходження від інвестиційної нерухомості		13 464	12 493
Надходження від продажу іншого майна	15	498 390	2 985
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		24 314 032	(22 641 081)
Рух грошових коштів у процесі фінансової діяльності			
Надходження позикових коштів, отриманих від кредитних установ		1 517 430	1 402 766
Погашення позикових коштів, отриманих від кредитних установ		(1 891 721)	(1 394 031)
Надходження позикових коштів, отриманих від Національного банку України		4 700 000	-
Сплата основної частки орендного зобов'язання		(79 328)	(62 858)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності	34	4 246 381	(54 123)
Вплив змін обмінних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 004 831)	6 374 453
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 918)	1 057
Чисте зменшення грошових коштів та їх еквівалентів		(5 099 891)	(11 124 447)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		35 287 994	46 412 441
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	7	30 188 103	35 287 994

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

Голова Правління

Андрій КРАВЕЦЬ

Головний бухгалтер

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

19 липня 2022 року

Фінансова звітність АБ «Укргазбанк» за 2022 рік

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»

Фінансова звітність за 2022 рік

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН**на 31 грудня 2022 року***(в тисячах гривень)*

	Примітки	31 грудня 2022	31 грудня 2021
Активи			
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	35 346 787	30 188 103
Банківські метали		1 349	1 666
Кошти у кредитних установах	8	2 420 569	5 081 150
Похідні фінансові активи	9	15 069	509
Кредити клієнтам та фінансова оренда	10	64 759 128	55 889 683
Інвестиції, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	11	23 217 149	29 458 919
Інвестиційна нерухомість	12	156 366	153 955
Основні засоби та нематеріальні активи	13	1 234 025	1 187 141
Активи з права користування	14	166 113	255 664
Інше майно	15	337 064	385 353
Поточні активи з податку на прибуток		2 690 423	-
Відстрочені активи з податку на прибуток	16	30 138	32 254
Інші активи	18	1 271 769	637 119
Всього активи		131 645 949	123 271 516
Зобов'язання			
Кошти Національного банку України	19	998 956	4 699 967
Кошти кредитних установ	20	8 954 428	7 305 696
Похідні фінансові зобов'язання	9	737	72 346
Кошти клієнтів	21	112 778 613	96 736 381
Резерви під гарантії, зобов'язання та юридичні ризики	17, 23, 27	698 805	635 462
Орендні зобов'язання	14	163 506	230 772
Поточні зобов'язання з податку на прибуток		-	444 773
Інші зобов'язання	18	1 134 782	1 515 217
Всього зобов'язання		124 729 827	111 640 614
Власний капітал			
Статутний капітал	22	13 837 000	13 837 000
Набуті права власності на акції		(518 439)	(518 439)
Результат від операцій з акціонерами		(1 102 304)	(1 102 304)
Додатковий сплачений капітал		135 942	135 942
Інші резерви	22	(864 441)	(2 185)
Накопичений дефіцит		(4 571 636)	(719 112)
Всього власний капітал		6 916 122	11 630 902
Всього власний капітал та зобов'язання		131 645 949	123 271 516

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД

за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	2022	2021 (рекласифіковано)
Процентний дохід, розрахований з використанням методу ефективного відсотка			
Кредити клієнтам		7 159 283	4 528 672
Інвестиції, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		3 209 886	3 431 288
Депозитні сертифікати Національного банку України		651 301	404 461
Кошти у кредитних установах		296 466	49 938
		11 316 936	8 414 359
Інший процентний дохід			
Кредити клієнтам, які обліковуються за справедливою вартістю через прибутки/збитки		10 074	12 828
Фінансова оренда		239 173	274 868
		249 247	287 696
		11 566 183	8 702 055
Процентні витрати			
Кошти Національного банку України		(1 796 710)	(74 680)
Кошти клієнтів		(4 631 413)	(3 211 842)
Кошти кредитних установ		(131 173)	(135 650)
		(6 559 296)	(3 422 172)
Інші процентні витрати			
Орендне зобов'язання		(12 642)	(20 367)
		(12 642)	(20 367)
		(6 571 938)	(3 442 539)
Чисті процентні доходи до витрат за кредитними збитками		4 994 245	5 259 516
(Витрати) /відновлення за кредитними збитками	7, 8, 10, 11 27	(7 134 791)	610 374
Чисті проценті (витрати)/доходи після витрат за кредитними збитками		(2 140 546)	5 869 890
Збиток від первісного визнання фінансових активів		-	(1 532)
Зміна справедливої вартості кредитів клієнтам, які обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток		(1 772)	(2 541)
Комісійні доходи	24	2 327 460	2 333 605
Комісійні витрати	24	(906 636)	(753 246)
Чисті прибутки в результаті припинення визнання фінансових активів, що оцінюються за амортизованою собівартістю		9 437	16 997
Чисті прибутки від інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		37 331	288 148
Чисті (збитки)/прибутки в результаті припинення визнання фінансових зобов'язань		(748)	617

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (продовження)

	Примітки	2022	2021 (рекласифіковано)
Чисті прибутки/ (збитки) від операцій з іноземними валютами та банківськими металами	25	736 490	(236 754)
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		(42 949)	656 663
Чисті прибутки від інвестиційної нерухомості		13 578	17 772
Інші доходи	26	340 690	356 402
Непроцентні доходи		2 512 881	2 676 131
Витрати на персонал	28	(2 535 847)	(2 103 050)
Інші операційні витрати	28	(1 380 722)	(1 207 335)
Знос та амортизація	13	(275 210)	(230 563)
Амортизація активів з права користування		(90 570)	(85 608)
Зміна резерву під зменшення корисності активів та інші резерви	27	(89 125)	(234 102)
Непроцентні витрати		(4 371 474)	(3 860 658)
(Збиток) / прибуток до оподаткування		(3 999 139)	4 685 363
Відшкодування/(витрати) з податку на прибуток	16	137 626	(914 356)
Чистий (збиток)/прибуток		(3 861 513)	3 771 007
Інший сукупний дохід			
<i>Інший сукупний дохід, який в подальшому не буде перекласифікований до складу прибутків та збитків</i>			
Переоцінка основних засобів		23 127	(25 813)
(Відшкодування податку на прибуток)/податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою основних засобів		(4 812)	4 646
		18 315	(21 167)
<i>Інший сукупний дохід, який в подальшому буде перекласифікований у склад прибутків та збитків</i>			
Чиста величина зміни справедливої вартості боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		(1 449 078)	(431 465)
Сума накопиченого (збитку)/прибутку, перекласифікована у склад прибутків та збитків в результаті вибуття боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22	(37 331)	(288 148)
Величина зміни оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за борговими інструментами, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22	749 789	(45 381)
Податок на прибуток, пов'язаний із переоцінкою інвестицій, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	22	(134 962)	97 225
		(871 582)	(667 769)
Інший сукупний (збиток) /прибуток після оподаткування		(853 267)	(688 936)
Всього, сукупний (збиток)/прибуток		(4 714 780)	3 082 071
Середньозважена кількість акцій (у тисячах)		13 837 000	13 837 000
Чистий і скоригований чистий (збиток) /прибуток на акцію (в гривнях)		(0.28)	0.27

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ

за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року

(в тисячах гривень)

	При- мітки	Статутний капітал	Набуті права власності на акції	Результат від операцій з акціонерами	Додатковий сплачений капітал	Інші резерви	Накопичений дефіцит	Всього капітал
На 1 січня 2021 року		13 837 000	(518 439)	(1 102 304)	135 942	687 554	(4 490 922)	8 548 831
Всього сукупний прибуток / (збиток) за рік	22	-	-	-	-	(688 936)	3 771 007	3 082 071
Переведення в результаті вибуття нерухомого майна		-	-	-	-	(803)	803	-
На 31 грудня 2021 року		13 837 000	(518 439)	(1 102 304)	135 942	(2 185)	(719 112)	11 630 902
Всього сукупний (збиток) /прибуток за рік	22	-	-	-	-	(853 267)	(3 861 513)	(4 714 780)
Переведення в результаті вибуття нерухомого майна		-	-	-	-	(8 989)	8 989	-
На 31 грудня 2022 року		13 837 000	(518 439)	(1 102 304)	135 942	(864 441)	(4 571 636)	6 916 122

Від імені керівництва Банку затверджено до випуску та підписано

В.о. Голови Правління

Головний бухгалтер

20 березня 2023 року

Усенко В.
+380 (050) 508-97-97

Родіон МОРОЗОВ

Наталія ІЛЬНИЦЬКА

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (прямий метод)**за рік, що закінчився 31 грудня 2022 року***(в тисячах гривень)*

	<i>Примітки</i>	2022	2021 <i>(реклаसифіковано)</i>
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності			
Проценти отримані		10 530 860	10 022 509
Проценти сплачені		(6 033 611)	(3 618 120)
Винагороди та комісії отримані		2 318 520	2 363 590
Винагороди та комісії сплачені		(906 637)	(753 246)
Чистий результат від операцій з іноземними валютами та банківськими металами (реалізований)	25	(419 087)	34 865
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		29 979	498 430
Інші доходи отримані		301 756	182 565
Витрати на персонал		(2 439 144)	(2 080 066)
Інші операційні витрати		(1 386 061)	(1 004 330)
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		1 996 575	5 646 197
<i>Чисте (зменшення)/збільшення операційних активів</i>			
Банківські метали		5 249	(614)
Кошти у кредитних установах		2 867 313	(4 418 309)
Кредити клієнтам та фінансова оренда		(7 544 624)	(7 948 840)
Інші активи		796 168	60 029
<i>Чисте (зменшення)/збільшення операційних зобов'язань</i>			
Кошти кредитних установ		(259 071)	2 407 028
Кошти клієнтів		3 512 831	(27 964 483)
Інші зобов'язання		(809 347)	360 310
Чисті грошові потоки від операційної діяльності, до податку на прибуток		565 094	(31 858 682)
Податок на прибуток сплачений		(3 135 227)	(421 266)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності		(2 570 133)	(32 279 948)
Рух грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(21 986 690)	(264 401 331)
Надходження від продажу та погашення цінних паперів		26 045 971	288 295 831
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(314 544)	(124 091)
Надходження від продажу основних засобів		19 981	31 769
Надходження від інвестиційної нерухомості		12 664	13 464
Надходження від продажу іншого майна	15	54 202	498 390
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		3 831 584	24 314 032
Рух грошових коштів у процесі фінансової діяльності			
Надходження позикових коштів, отриманих від кредитних установ		999 718	1 517 430
Погашення позикових коштів, отриманих від кредитних установ		(648 443)	(1 891 721)
Надходження позикових коштів, отриманих від Національного банку України		7 200 000	4 700 000
Погашення позикових коштів, отриманих від Національного банку України		(10 900 000)	-
Сплата основної частки орендного зобов'язання		(90 871)	(79 328)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності	34	(3 439 596)	4 246 381
Вплив змін обмінних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		7 336 644	(1 378 438)
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		185	(1 918)
Чисте збільшення / (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		5 158 684	(5 099 891)
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		30 188 103	35 287 994
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду		35 346 787	30 188 103

Фінансова звітність АБ «Укргазбанк» за 2023 рік

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»

Фінансова звітність за 2023 рік

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

на 31 грудня 2023 року

(в тисячах гривень)

	Примітки	31 грудня 2023	31 грудня 2022 (перекласифіковано*)	31 грудня 2021 (перекласифіковано*)
Активи				
Грошові кошти та їх еквіваленти	7	49 749 451	35 346 787	30 188 103
Кредити та інші залишки з банками	8	1 633 211	2 420 569	5 081 150
Кредити та аванси клієнтам	9	63 332 947	64 759 128	55 889 683
Інвестиції в цінні папери	10	55 728 665	23 217 149	29 458 919
Похідні фінансові активи	11	2 933	15 069	509
Інвестиційна нерухомість	12	154 269	156 366	153 955
Поточні податкові активи		1 070 155	2 690 423	–
Відстрочені податкові активи	13	54 449	30 138	32 254
Основні засоби та нематеріальні активи	14	1 225 785	1 234 025	1 187 141
Активи з права користування	15	138 631	166 113	255 664
Інші фінансові активи	16	2 112 157	900 755	334 523
Інші нефінансові активи	16	664 730	709 427	689 615
Загальна сума активів		175 867 383	131 645 949	123 271 516
Зобов'язання				
Кошти банків	17	2 794 957	5 568 569	4 799 959
Кошти клієнтів	18	154 133 564	112 778 613	96 736 381
Похідні фінансові зобов'язання	11	20 376	737	72 346
Інші залучені кошти	19	5 579 937	4 384 815	7 205 704
Забезпечення	21			
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії		677 152	302 743	369 357
Інше забезпечення		153 335	396 062	266 105
Інші фінансові зобов'язання	16	648 999	771 373	1 343 870
Інші нефінансові зобов'язання	16	613 411	526 915	402 119
Поточні податкові зобов'язання		–	–	444 773
Загальна сума зобов'язань		164 621 731	124 729 827	111 640 614
Власний капітал				
Статутний капітал	20	13 837 000	13 837 000	13 837 000
Емісійний дохід		135 942	135 942	135 942
Результат від операцій з акціонерами		(1 102 304)	(1 102 304)	(1 102 304)
Власні викуплені акції		(518 439)	(518 439)	(518 439)
Резервни та інші фонди банку		967 777	967 777	590 676
Інші резерви	20	1 528 277	(864 441)	(2 185)
Нерозподілений прибуток		(3 602 601)	(5 539 413)	(1 309 788)
Загальна сума власного капіталу		11 245 652	6 916 122	11 630 902
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		175 867 383	131 645 949	123 271 516

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД**за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року***(в тисячах гривень)*

	<i>Примітки</i>	2023	2022 <i>(перекласифіковано*)</i>
Процентні доходи		17 369 733	11 566 183
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	24	17 300 343	11 316 936
Інші процентні доходи		69 390	249 247
Комісійні доходи	22	2 260 965	2 327 460
Процентні витрати	25	(10 690 068)	(6 571 938)
Комісійні витрати	22	(964 194)	(906 636)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток		267 157	(44 721)
Чистий прибуток від операцій з борговими фінансовими інструментами, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід		72 374	37 331
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		260 318	(419 087)
Чистий прибуток від переоцінки іноземної валюти		274 865	1 155 577
Чистий (збиток) прибуток від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості		(2 097)	914
Збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	7, 8, 9, 10, 26	(167 519)	(7 071 168)
Інші прибутки	23	448 147	214 554
Витрати на виплати працівникам	28	(2 941 919)	(2 535 646)
Амортизаційні витрати	14, 15	(427 404)	(365 780)
Інші адміністративні та операційні витрати	28	(1 068 390)	(1 380 922)
Збиток від зменшення корисності для нефінансових активів	27	(24 010)	(14 697)
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		4 667 958	(4 008 576)
(Збиток) прибуток, що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю		(7 055)	9 437
Прибуток (збиток) до оподаткування		4 660 903	(3 999 139)
(Витрати на сплату податку)/ відшкодування податку	13	(2 724 477)	137 626
Прибуток (збиток)		1 936 426	(3 861 513)

ЗВІТ ПРО ПРИБУТКИ ТА ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД (продовження)

	Примітки	2023	2022 (перекласифіковано*)
Звіт про сукупний дохід			
Інший сукупний дохід			
Компоненти іншого сукупного доходу, які не будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, до оподаткування			
Інший сукупний дохід, до оподаткування, (збитки) прибутки від переоцінки основних засобів, активів за наданим правом використання та нематеріальних активів	20	(24 092)	23 127
Загальна сума іншого сукупного доходу, який не буде перекласифіковано у прибуток або збиток, до оподаткування		(24 092)	23 127
Компоненти іншого сукупного доходу, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток, до оподаткування			
Чиста величина зміни справедливої вартості боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	2 056 063	(1 449 078)
Сума накопиченого (збитку)/прибутку, перекласифікована у склад прибутків та збитків в результаті вибуття боргових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	(72 374)	(37 331)
Величина зміни оціночного резерву під очікувані кредитні збитки за борговими інструментами, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	306 476	749 789
Чиста величина зміни справедливої вартості інвестицій в інструменти капіталу, які оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	20	(1 480)	-
Загальна сума іншого сукупного доходу, який буде перекласифіковано у прибуток або збиток, до оподаткування		2 288 685	(736 620)
Загальна сума іншого сукупного доходу, до оподаткування		2 264 593	(713 493)
Податок на прибуток, що відноситься до змін у дооцінці основних засобів, активів за наданим правом використання та нематеріальних активів, у складі іншого сукупного доходу	20	(6 451)	(4 812)
Податок на прибуток, що відноситься до фінансових активів, що оцінюються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід у складі іншого сукупного доходу	20	134 962	(134 962)
Загальна сума іншого сукупного доходу (збитку)		2 393 104	(853 267)
Загальна сума сукупного доходу (збитку)		4 329 530	(4 714 780)
Середньозважена кількість акцій (у тисячах)		13 837 000	13 837 000
Чистий прибуток/(збиток) на акцію (в гривнях)		0.14	(0.28)

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ

за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року

(в тисячах гривень)

	При міт ки	Статут - ний капітал	Емісійний дохід	Результат від операцій з акціонером	Власні викуплені акції	Резервні та інші фонди банку	Інші резерви				Власний капітал
							Дооцінка	Резерв під прибутки та збитки за фінансовим активами, оцінених за справедлив цію в інстру менту	Резерв під прибут ки та збитки від інвести цій в інший супульний капітал	Нерозподі- лений прибуток	
На 1 січня 2022 року (до перекласифікації)		13 837 000	135 942	(1 102 304)	(518 439)	-	224 594	(224 854)	(1 925)	(719 112)	11 630 902
Перекласифікація		-	-	-	-	590 676	-	-	-	(590 676)	-
На 1 січня 2022 року (перекласифіковано)		13 837 000	135 942	(1 102 304)	(518 439)	590 676	224 594	(224 854)	(1 925)	(1 309 788)	11 630 902
Збиток		-	-	-	-	-	-	-	-	(3 861 513)	(3 861 513)
Інший сукупний дохід	20	-	-	-	-	-	18 315	(871 582)	-	-	(853 267)
Сукупний дохід		-	-	-	-	-	18 315	(871 582)	-	(3 861 513)	(4 714 780)
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал	20	-	-	-	-	-	(8 989)	-	-	8 989	-
Розподіл прибутку минулих років		-	-	-	-	377 101	-	-	-	(377 101)	-
На 31 грудня 2022 року (перекласифіковано)		13 837 000	135 942	(1 102 304)	(518 439)	967 777	233 920	(1 096 436)	(1 925)	(5 539 413)	6 916 122
Прибуток		-	-	-	-	-	-	-	-	1 936 426	1 936 426
Інший сукупний дохід	20	-	-	-	-	-	(30 543)	2 425 127	(1 480)	-	2 393 104
Сукупний дохід		-	-	-	-	-	(30 543)	2 425 127	(1 480)	1 936 426	4 329 530
Збільшення (зменшення) через інші зміни, власний капітал	20	-	-	-	-	-	(386)	-	-	386	-
На 31 грудня 2023 року		13 837 000	135 942	(1 102 304)	(518 439)	967 777	202 991	1 328 691	(3 405)	(3 602 601)	11 245 652

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ (прямий метод)**за рік, що закінчився 31 грудня 2023 року***(в тисячах гривень)*

	<i>Примітки</i>	2023	2022
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності			
Проценти отримані		17 160 741	10 530 860
Проценти сплачені		(10 434 164)	(6 181 348)
Винагороди та комісії отримані		2 301 100	2 318 520
Винагороди та комісії сплачені		(964 195)	(906 637)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою		260 318	(419 087)
Результат від операцій з похідними фінансовими інструментами		301 799	29 979
Інші прибутки отримані		359 104	301 756
Витрати на виплати працівникам		(2 799 220)	(2 439 144)
Інші адміністративні та операційні витрати		(1 049 553)	(1 238 324)
Рух грошових коштів у процесі операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях		5 135 930	1 996 575
<i>Чисте збільшення/(зменшення) операційних активів</i>			
Кредити та інші залишки з банками		820 557	2 867 313
Кредити та аванси клієнтам		2 511 647	(7 544 624)
Інші активи		(1 042 486)	801 417
<i>Чисте збільшення/ (зменшення) операційних зобов'язань</i>			
Кошти банків		(2 854 665)	(259 071)
Кошти клієнтів		38 747 368	3 512 831
Інші зобов'язання		169 723	(809 347)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності, до податку на прибуток		43 488 074	565 094
Податок на прибуток сплачений		(1 000 000)	(3 135 227)
Чисті грошові потоки від операційної діяльності		42 488 074	(2 570 133)
Рух грошових коштів у процесі інвестиційної діяльності			
Придбання цінних паперів		(92 830 478)	(21 986 690)
Надходження від продажу та погашення цінних паперів		62 678 031	26 045 971
Придбання основних засобів та нематеріальних активів		(354 403)	(314 544)
Надходження від продажу основних засобів		1 434	19 981
Надходження від інвестиційної нерухомості		12 654	12 664
Надходження від продажу іншого майна	16	2 012	54 202
Чисті грошові потоки від інвестиційної діяльності		(30 490 750)	3 831 584
Рух грошових коштів у процесі фінансової діяльності			
Надходження позикових коштів, отриманих від кредитних установ	34	2 360 603	999 718
Погашення позикових коштів, отриманих від кредитних установ	34	(439 957)	(648 443)
Надходження позикових коштів, отриманих від Національного банку України	34	-	7 200 000
Погашення позикових коштів, отриманих від Національного банку України	34	(1 000 000)	(10 900 000)
Сплата основної частки орендного зобов'язання	34	(81 305)	(90 871)
Чисті грошові потоки від фінансової діяльності		839 341	(3 439 596)
Вплив змін обмінних курсів на грошові кошти та їх еквіваленти		1 567 582	7 336 644
Вплив очікуваних кредитних збитків на грошові кошти та їх еквіваленти		(1 583)	185
Чисте збільшення / (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів		14 402 664	5 158 684
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду		35 346 787	30 188 103
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду	7	49 749 451	35 346 787